

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ПОЛТАВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ АГРАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

**матеріали
науково-практичних конференцій
здобувачів вищої освіти
за результатами проходження
виробничих та технологічних практик**

***«Сучасний стан і перспективи
вдосконалення практичної підготовки
здобувачів вищої освіти факультету обліку та фінансів»***

Випуск 11

Полтава – 2021

УДК 378.147.88 : 33
ББК 74.58 : 65

Сучасний стан і перспективи вдосконалення практичної підготовки здобувачів вищої освіти факультету обліку та фінансів: Збірник доповідей науково-практичних конференцій студентів за результатами проходження виробничих та технологічних практик, випуск 11, 2021 р. Полтава : ПДАУ, 2021. 139 с.

Рекомендовано до друку рішенням Вченої ради факультету обліку та фінансів від 18 жовтня 2021 р., протокол № 2.

Редакційна колегія:

Дорогань-Писаренко Людмила – декан факультету обліку та фінансів;

Безкровний Олександр – заступник декана факультету обліку та фінансів;

Лега Ольга – доцент кафедри бухгалтерського обліку та економічного контролю;

Краснікова Оксана – доцент кафедри фінансів, банківської справи та страхування;

Приходько Сергій – доцент гуманітарних і соціальних дисциплін.

Тагільцева Яніна – доцент гуманітарних і соціальних дисциплін.

У збірнику подано матеріали досліджень, виголошених на науково-практичних конференціях студентів за результатами технологічних практик по напрямках підготовки «Сучасний стан і перспективи вдосконалення практичної підготовки здобувачів вищої освіти факультету обліку та фінансів». У публікаціях висвітлено досвід практичної роботи суб'єктів підприємницької діяльності, зокрема аграрних підприємств, бюджетних закладів, фінансово-кредитних установ, банків, страхових компаній, політичних організацій, бюро перекладів тощо залежно тематичної спрямованості та видів виробничих практик, які проходять здобувачів вищої освіти за освітньо-професійними програмами: германськи мови та літератури (переклад включно) – перша англійська, політологія, облік і оподаткування, фінанси, банківська справа та страхування першого (бакалаврського) та другого (магістерського) рівнів.

Зміст

	ст.
СЕКЦІЯ 1. ОСВІТНЬО-ПРОФЕСІЙНА ПРОГРАМА ОБЛІК І ОПОДАТКУВАННЯ	
<i>Арутюнова Олена, Кавіцька Анна</i>	
Порядок ведення табеля обліку робочого часу	74
<i>Біловол Анастасія</i>	
Основні засоби як елемент виробничого потенціалу.	9
<i>Брюх Олена</i>	
Особливості обліку необоротних активів в державних установах	11
<i>Васаковська Наталія, Каплонська Анна</i>	
Інвентаризація грошових коштів: правила проведення	12
<i>Гарань Олексій Кучерук Дар'я</i>	
Інформаційно-аналітичне забезпечення аналізу ефективності використання основних засобів	15
<i>Гарань Олексій, Кучерук Дар'я</i>	
Ремонт основних засобів	17
<i>Гладченко Марина</i>	
Аналіз показників бухгалтерського балансу та використання його даних для управління	19
<i>Гусар Євген</i>	
Облікова політика в частині обліку витрат виробництва	21
<i>Дем'янець Юлія</i>	
Методика та техніка проведення аудиту поточних біологічних активів	24
<i>Денисенко Вікторія, Рябченко Каріна</i>	
Економічний зміст запасів та особливості	27
<i>Довгаль Альона</i>	
Фінансовий облік розрахунків з оплати праці	29
<i>Донцов Ілля</i>	
Формування облікової політики щодо товарних операцій торгівельних підприємств	31
<i>Єременко Людмила</i>	
Облік власного капіталу	33
<i>Завальнюк Андрій</i>	
Податкові аспекти обліку грошових операцій	35
<i>Камбулова Олександра, Дяченко Єлизавета</i>	
Зобов'язання в міжнародній та національній практиці	37
<i>Коваль Юлія, Куропятник Ярослава</i>	
Розрахункові відносини суб'єктів господарювання та їх нормативне регулювання	39
<i>Козченко Олексій</i>	
Розкриття інформації про доходи, витрати та результати діяльності у фінансовій звітності	40
<i>Кучер Олена, Катеринич Вячеслав</i>	43

	ст.
Порядок відображення в обліку фінансових витрат <i>Мартиненко Оксана</i>	
Застосування різних моделей для визначення ймовірності банкрутства <i>Махно Сергій</i>	46
Первинний облік сільськогосподарської продукції у фермера <i>Мачульська Юлія, Халімовська Ярослава</i>	48
Сутність та ознаки податкових правопорушень <i>Павловська Тетяна</i>	50
Вплив елементів облікової політики на баланс підприємства <i>Павловська Тетяна, Поліщук Альона</i>	52
Бухгалтерський облік та документальне оформлення тест-драйву автомобіля <i>Перч Аліна</i>	54
Особливості обліку доходів і видатків загального фонду <i>Пилипенко Марина</i>	57
Шляхи поліпшення майнового стану суб'єкта господарювання <i>Погосян Анна</i>	59
Порядок нарахування амортизації (зносу) основних засобів та відображення в обліку <i>Приступа Станіслав</i>	61
Інвентаризація у сільськогосподарських підприємствах: завдання, етапи, терміни <i>Пужайло Дмитро</i>	63
Облік дебіторської заборгованості на підприємствах малого бізнесу <i>Пучко Анжеліка, Полтава Альона</i>	66
Дебіторська заборгованість: сутність та необхідність оцінки <i>Сахновський Вадим</i>	68
Витрати виробництва: принципи, особливості та етапи обліку <i>Сацька Катерина</i>	70
Суть та призначення фінансової звітності на підприємстві <i>Сівков Михайло</i>	72
Реалізація продукції: сутність та особливості в сільськогосподарських підприємствах <i>Скрипак Максим</i>	74
Організація обліку заробітної праці на підприємстві <i>Тамара Карина</i>	76
Оцінка ефективності капітальних інвестицій суб'єкта господарювання <i>Таран Наталія, Добровольська Наталія</i>	78
Виробничі запаси: сутність та облікове відображення <i>Таран Наталія, Рось Юлія</i>	81
Побудова облікової політики підприємства в частині виробничих запасів	84

	ст.
<i>Титаренко Наталія, Мартиненко Оксана</i>	
Облік основних засобів за МСФЗ	86
<i>Федоренко Євгенія, Швед Діана</i>	
Інформаційно-аналітичне забезпечення антикризового управління підприємств	88
<i>Чуприна Віта</i>	
Управління платоспроможністю як складова розрахунково-платіжної дисципліни	90
<i>Шершень Валерій</i>	
Облік та аудит кредиторської заборгованості	92
<i>Шкурупій Олена, Пирлик Ксенія</i>	
Судові витрати у господарських спорах: організація бухгалтерського обліку	94
<i>Шкурупій Олена</i>	
Процес постачання сутність, етапи розвитку та види	96
<i>Ярошенко Аліна</i>	
Управлінські інформаційні системи в аналітичних дослідженнях	98
СЕКЦІЯ 2. ОСВІТНЬО-ПРОФЕСІЙНА ПРОГРАМА ФІНАНСИ, БАНКІВСЬКА СПРАВА ТА СТРАХУВАННЯ	
<i>Адаменко Ілля</i>	
Роль банківських операцій на фінансовому ринку	101
<i>Артеменко Галина</i>	
Шляхи підвищення ефективності використання фінансових ресурсів підприємства	102
<i>Ведмідь Марія</i>	
Розрахункові операції для підприємців та особливі програми кредитування підприємців банківськими установами	104
<i>Голобородько Віта</i>	
Поняття та оцінка фінансової стійкості комерційного банку	106
<i>Ігнат'єва Людмила, Вовченко Валерія</i>	
Соціальний захист населення та його сучасні види	108
<i>Кибкало Наталія</i>	
Депозитні послуги банку	112
<i>Крутченко Владислав, Скубій Богдан, Гаврилюк Вікторія</i>	
Необхідність та методичні підходи до визначення оптимального розміру власного капіталу підприємств	115
<i>Лисокобилка Іван</i>	
Вітчизняний досвід розвитку мобільного банкінгу	117
<i>Лопатка Віталій, Фурса Валерія, Мотя Аліна</i>	
Науково-методичні аспекти оцінки та управління процесами формування і використання активів	119
<i>Любченко Оксана, Вовченко Валерія</i>	
Шляхи оптимізації сучасних підходів до оподаткування доходів громадян у вигляді заробітної плати	122

<i>Рудик Вікторія</i>	
Фінансове забезпечення банківських послуг	125
<i>Солодовник Марина</i>	
Сутність та особливості управління капіталом	126
<i>Телятник Валерія</i>	
Особливості категорії «Банківська послуга»	128
<i>Циб Андрій</i>	
Рух грошових коштів суб'єктів підприємництва	129
<i>Шамрай Катерина, Щелкунова Марина, Лашко Тетяна</i>	
Ефективність використання основних засобів підприємств аграрної сфери та сучасні напрями її підвищення	131
<i>СЕКЦІЯ 3. ПОЛІТОЛОГІЯ</i>	
<i>Пикало Олександр</i>	
Комунальна організація «Інститут розвитку міста» Полтавської міської ради: принципи діяльності	135
<i>СЕКЦІЯ 4. ГЕРМАНСЬКИ МОВИ ТА ЛІТЕРАТУРИ (ПЕРЕКЛАД ВКЛЮЧНО) – ПЕРША АНГЛІЙСЬКА</i>	
<i>Рибалко Валентина</i>	
Cultural aspect of translation	138

Секція 1. Освітньо-професійна програма Облік і оподаткування

Секція 1. Облік і оподаткування

Арутюнова Олена, освітньо-професійна програма Облік і оподаткування спеціальності 071 Облік і оподаткування, СВО «Магістр»

Кавіцька Анна, освітньо-професійна програма Облік і оподаткування спеціальності 071 Облік і оподаткування, СВО «Магістр»

Прийдак Тетяна, к.е.н., доцент, доцент кафедри бухгалтерського обліку та економічного контролю

ПОРЯДОК ВЕДЕННЯ ТАБЕЛЯ ОБЛІКУ РОБОЧОГО ЧАСУ

Облік заробітної плати – одна з найважливіших і складних ділянок роботи, що займає одне з центральних місць у всій системі обліку на підприємстві, оскільки потребують точних і оперативних даних, у яких відбивається зміна чисельності робітників, витрати робочого часу, категорії робітників.

Відповідно до Закону України «Про оплату праці» заробітна плата – це винагорода, обчислена, як правило, у грошовому виразі, яку за трудовим договором власник або уповноважений ним орган виплачує працівникові за виконану ним роботу. Розмір заробітної плати залежить від складності та умов виконуваної роботи, професійно-ділових якостей працівника, результатів його праці та господарської діяльності підприємства [1].

З метою контролю за використанням робочого часу на підприємстві ведуть табельний облік. Табель обліку робочого часу – це поіменний список усіх працівників відділу, служби чи іншого структурного підрозділу або установи в цілому з відмітками про використання робочого часу протягом облікового періоду [2].

До завдань табельного обліку входять контроль за своєчасною явкою працівників та службовців на роботу і виявлення всіх, хто не з'явився чи спізнився; контроль за використанням робочого часу протягом дня (зміни); своєчасне встановлення причин неявки на роботу або запізнь; виявлення порушень трудової дисципліни і пов'язаних з ними втрат робочого часу; одержання даних про час, фактично відпрацьований працівниками підприємства (рис. 1).

Для первинного обліку робочого часу працівників та інших категорій працівників застосовують форму № П-5 «Табель обліку використання робочого часу», затверджену наказом Держкомстату України «Про затвердження типових форм первинної облікової документації зі статистики праці» від 05.12.2008 р. № 489.

Табельний облік ведуть у цехах, на дільницях, у бригадах та інших виробничих підрозділах, у відділах управління спеціально призначені працівники (табельники, обліковці) або керівники підрозділів (бригадири, майстри, начальники дільниці), начальники відділів, секретар керівника підприємства, працівник відділу кадрів. Для ведення обліку використаного робочого часу кожному працівнику присвоюється табельний номер, що проходить по всіх документах з обліку праці і заробітної плати. У разі звільнення (або переведення) працівника

в інший цех (відділ) його колишній табельний номер не може бути присвоєний іншому працівникові, а повинен залишатися вільним не менше трьох років [4].

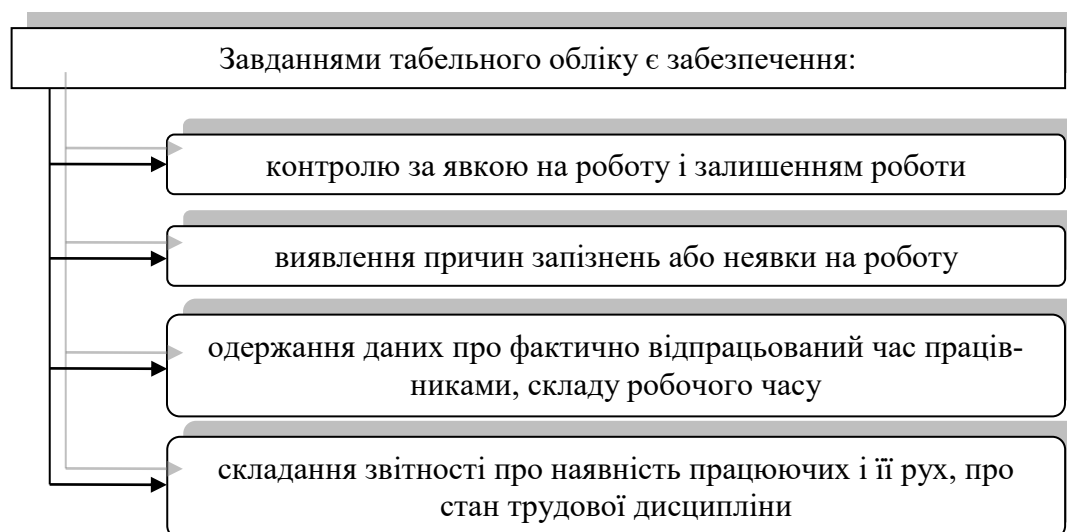

Рис. 1. Завдання табельного обліку

Табель складається за два-три дні до початку розрахункового періоду на підставі табеля за минулий місяць. Записи в табель здійснюються на підставі правильно оформлених документів з обліку особового складу: наказу про прийом, переведення, звільнення.

Облік використання робочого часу здійснюється в табелі методом суцільної реєстрації явок і неявок на роботу або шляхом реєстрації тільки відхилень (неявок, запізнь і т. д.). Складається в одному примірнику уповноваженою на те особою.

Після відповідного оформлення передається в бухгалтерію. Багатоцільове призначення форми № П-5 робить її складною за побудовою. Табель обліку використання робочого часу містить дві сторінки. На першій сторінці зазначаються номер і назва форми, найменування суб'єкта господарювання, його ідентифікаційний код, структурний підрозділ (назва, код), яку застосовують форму табельного обліку, дату заповнення та звітний період, за який складено табель, а також вказуються коди (буквені і цифрові) умовних позначень використання робочого часу в табелях обліку. Друга сторінка форми № П-5 містить 40 граф для відміток про явки і неявки на роботу на числа місяця.

Для відображення використаного робочого часу за кожний день у табелі відведено два рядки – один для умовних позначень видів витрат робочого часу, а другий – для запису кількості годин за ними.

Оцінка причин неявок на роботу або відображення фактично відпрацьованого часу, роботи понаднормово або інших відхилень від нормальних умов праці повинна бути проведена тільки на підставі оформлених належним чином документів (листок непрацездатності, наказ тощо).

Список використаних джерел:

1. Про оплату праці: Закон України № 108/95-ВР від 24 березня 1995 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show> (дата звернення: 05.09.2021).

2. Кім Г., Сопко В. В., Кім Ю. Г. Бухгалтерський облік: первинні документи та порядок їх заповнення: навч. посібник. 2-ге вид, перер. та доп. К.: ЦНЛ, 2006. 480 с.

3. Кодекс законів про працю України URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/322-08> (дата звернення: 05.09.2021).

4. Плаксієнко В. Я., Єрмолаєва М. В., Грибовська Ю. М., Лега О. В., Романченко Ю. О., Мокієнко Т. В., Прийдак Т. Б., Яловега Л. В., Черненко К. В. Первинний облік у сільськогосподарських підприємствах: навч. посіб. для здобувачів вищої освіти закладів вищої освіти. / За ред. В. Я. Плаксієнка., 2020. 440 с.

5. Тертичний О.О. Сучасні системи оплати праці. *Зовнішня торгівля: економіка, фінанси, право*. 2016. С. 62-67.

Біловол Анастасія, освітньо-професійна програма Облік і оподаткування спеціальності 071 Облік і оподаткування, СВО «Магістр»

Дорошенко Андрій, к.е.н., доцент, доцент кафедри економічної теорії та економічних досліджень

ОСНОВНІ ЗАСОБИ ЯК ЕЛЕМЕНТ ВИРОБНИЧОГО ПТЕНЦІАЛУ

Організація будь-якої підприємницької діяльності розпочинається з формування матеріально-технічної бази, відсутність якої робить неможливим ведення господарської діяльності підприємства. Функціонування господарської одиниці супроводжується не тільки оприбуткуванням, а й вибуттям основних засобів, яке відбувається різними шляхами. Зважаючи на роль місце основних засобів в діяльності підприємств, в науковій літературі приділено багато уваги теоретичним та практичним питанням їх обліку, проте єдиної думки, щодо визначення змісту терміну «основні засоби» та шляхів вибуття даного виду активів, науковцями не досягнуто, що і зумовлює актуальність даної теми.

Відповідно до статей Податкового кодексу, основні засоби – матеріальні активи, у тому числі запаси корисних копалин наданих у користування ділянок надр (крім вартості землі, незавершених капітальних інвестицій, автомобільних доріг загального користування, бібліотечних і архівних фондів, матеріальних активів, вартість яких не перевищує 20000 гривень, невиробничих основних засобів і нематеріальних активів), що призначаються платником податку для використання у господарській діяльності платника податку, вартість яких перевищує 20000 гривень і поступово зменшується у зв'язку з фізичним або моральним зносом та очікуваний строк корисного використання (експлуатації) яких з дати введення в експлуатацію становить понад один рік (або операційний цикл, якщо він довший за рік).

Не належать до основних засобів:

1) засоби з терміном служби менше одного року незалежно від їх вартості;

2) засоби з вартістю до 20000 гривень за одиницю (відповідно до цін придбання) незалежно від терміну служби. Одночасно гранична вартість об'єктів,

що не належать до основних засобів підприємства, може бути змінена Міністерством фінансів України;

3) спеціальні інструменти та пристрої підприємств серійного і масового виробництва відповідних виробів або для виготовлення індивідуального замовлення незалежно від їхньої вартості;

4) спеціальне взуття, спеціальний одяг а також різноманітні постільні речі незалежно від їхньої фактичної вартості та терміну використання;

5) формений одяг підприємства, призначений для видачі працівникам підприємства, незалежно від вартості й терміну служби.

Основні засоби виробничого призначення є частиною основних засобів підприємства, що бере участь у процесі виробництва тривалий період часу, зберігаючи при цьому натуральну (первісну) форму. Вартість основних виробничих засобів переноситься на вироблений продукт поступово, частинами, у міру використання. Джерелом поновлення основних виробничих засобів є капітальні інвестиції.

Основні засоби невиробничого призначення – це житлові будинки та інші об'єкти соціально-культурного й побутового обслуговування, які безпосередньо не використовуються у виробничій діяльності суб'єктів господарювання та одночасно перебувають на балансі підприємства.

На відміну від основних засобів виробничого призначення основні засоби невиробничого призначення не беруть безпосередньої участі в процесі виробництва та не переносять своєї вартості на вироблений продукт. Джерелом їх відтворення виступає фінансовий результат підприємства (прибуток).

Незважаючи на те, що основні засоби невиробничого призначення безпосередньо не використовуються в процесі виробництва, а отже і не впливають на його обсяг виробництва, наявність даної категорії капіталу позитивно впливає на процес обслуговування виробничої діяльності та створює більш комфортні умови (мікроклімат) для роботи працівників. Все це в кінцевому вигляді має позитивний вплив на результати діяльності підприємства та зростанні продуктивності (ефективності) праці.

Співвідношення окремих груп основних виробничих засобів становить їх структуру. Поліпшення структури основних виробничих засобів, передовсім підвищення питомої ваги активної їх частини, сприяє зростанню виробництва, зниженню собівартості продукції, збільшенню грошових нагромаджень підприємства.

Список використаних джерел:

1. Кондрашова Т. Н., Верига А. В., Петрушевський Ю. Л. Бухгалтерський учет: [учеб.-метод. пособие]. Донецк : ДонГУУ, 2005. 260 с.

2. Міжнародний стандарт бухгалтерського обліку 16 «Основні засоби» [Електронний ресурс]. URL : www.minfin.gov.ua/document/92427/МСБО_16.pdf.

3. Податковий кодекс України [від 2 грудня 2010 р. № 2755-VI] зі змінами і доповненнями [Електронний ресурс]. URL : zakon.rada.gov.ua.

Брюх Олена, освітньо-професійна програма Облік і оподаткування спеціальності 071 Облік і оподаткування, СВО «Бакалавр»

Єрмолаєва Марина, к.е.н., доцент, професор кафедри бухгалтерського обліку та економічного контролю

ОСОБЛИВОСТІ ОБЛІКУ НЕОБОРОТНИХ АКТИВІВ В ДЕРЖАВНИХ УСТАНОВАХ

Матеріально-технічним базисом функціонування будь якого суб'єкта господарської діяльності є його активи, які в обліку поділяють на необоротні та оборотні в залежності від їх суті. В державних установах активи формуються в основному за рахунок коштів державного бюджету. Контроль за правильним і своєчасним оприбуткуванням матеріальних цінностей, що надійшли в установу, грамотно побудований їх облік, своєчасне обслуговування та збереження є важливим завданням, яке покладається на бухгалтерську службу.

Облік необоротних активів, що перебувають в державній установі ведеться на активних балансових рахунках 10 «Основні засоби», 11 «Інші необоротні матеріальні активи», 12 «Нематеріальні активи». Для обліку нарахованої амортизації та суми зносу призначено рахунок 14 «Знос (амортизація) необоротних активів».

Слід зазначити, що на сьогодні в обліку державні установи керуються Національними положеннями (стандартами) бухгалтерського обліку в державному секторі. Облік необоротних активів в державній установі регламентується НП(С)БОДС 121 «Основні засоби» та НП(С)БОДС 122 «Нематеріальні активи». Стандартами визначається порядок формування первісної вартості об'єктів, нарахування амортизації, порядок оцінки та переоцінки, облік вибуття.

З 1 січня 2021 року відбулися зміни у змісті НП(С)БОДС 121 «Основні засоби». Сьогодні зі складу основних засобів державної установи виключено малоцінні матеріальні необоротні активи. Крім того, до складу малоцінних необоротних матеріальних активів включають активи, вартість яких не перевищує 6000 грн. без ПДВ і термін експлуатації яких перевищує 1 рік [1].

На відміну від амортизації основних засобів госпрозрахункових підприємств, в яких амортизація необоротних активів нараховується щомісячно, у державному секторі нарахування амортизації здійснюється на річну дату балансу. Нарахування амортизації здійснюється протягом строку корисного використання (експлуатації) об'єкта основних засобів при визнанні цього об'єкта активом (при зарахуванні на баланс) і призупиняється на період його реконструкції, модернізації, добудови, дообладнання та консервації.

Амортизація основних засобів (крім інших необоротних матеріальних активів), нематеріальних активів з визначеним строком корисного використання (експлуатації) нараховується із застосуванням прямолінійного методу, при якому річна сума амортизації визначається діленням вартості, яка амортизується, на строк корисного використання об'єкта.

Амортизація інших необоротних матеріальних активів нараховується в першому місяці передачі у використання об'єкта необоротних активів у розмірі

50 відсотків його первісної вартості та решта 50 відсотків первісної вартості – у місяці їх вилучення з активів [2].

При оформленні вибутті основних засобів, щодо яких в установі ведуть груповий облік використовують Акт списання групи основних засобів. До Акта включають об'єкти основних засобів, якщо вони мають одне і те саме призначення, однакові технічні характеристики і вартість.

Облік надходження, переміщення та вибуття гуманітарної допомоги, шефської допомоги, міжнародної технічної допомоги тощо, ведеться бухгалтерською службою, відповідними підрозділами, матеріально відповідальними особами в загальному порядку, але окремо від матеріальних цінностей, придбаних за рахунок інших надходжень.

Для обліку вибуття та переміщення до інших установ, організацій та матеріально відповідальних осіб необоротних активів, до яких належать основні засоби, інші необоротні матеріальні активи, нематеріальні активи та інвестиційна нерухомість використовується Меморіальний ордер № 9 «Накопичувальна відомість про вибуття та переміщення необоротних активів». Записи здійснюються щодо кожного документа (Акт приймання-передачі основних засобів, Акт внутрішнього переміщення основних засобів, Акт передачі на ремонт, реконструкцію та модернізацію основних засобів, Акт списання основних засобів (часткової ліквідації), Акт списання транспортних засобів, Акт списання вилучених документів з бібліотечного фонду тощо) із зазначенням матеріально відповідальної особи.

Список використаних джерел

1. Волос Н. Мінфін підкоригував НП(С)БО 121 для держсектору. *Дебет-Кредит. Бухгалтерські новини*. 2020. URL: <https://news.dtkr.ua/accounting/individual-transactions/64281>

2. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку в державному секторі 121 «Основні засоби» : затв. Наказом Міністерства фінансів України від 12 жовт. 2010 р. № 1202. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1017-10#Text>

Васаковська Наталія, освітньо-професійна програма Облік і оподаткування спеціальності 071 Облік і оподаткування, СВО «Бакалавр»

Каплонська Анна, освітньо-професійна програма Облік і оподаткування спеціальності 071 Облік і оподаткування, СВО «Магістр»

Лега Ольга, к.е.н., доцент, доцент кафедри бухгалтерського обліку та економічного контролю

ІНВЕНТАРИЗАЦІЯ ГРОШОВИХ КОШТІВ: ПРАВИЛА ПРОВЕДЕННЯ

З метою виявлення та оцінки фактичного стану грошових розрахунків, контролю за збереженням готівкових коштів та роботою матеріально-відповідальних осіб, виявлення порушень в організації обліку майна, і причин, які породжують відхилення між його фактичною наявністю і даними обліку, попередження штрафів за невчасного виявлення помилок на підприємствах проводяться інвентаризації кас.

Законом України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» передбачається, що підприємства зобов'язані проводити інвентаризацію активів і зобов'язань перед складанням річної фінансової звітності для забезпечення достовірності даних бухгалтерського обліку та фінансової звітності [1].

Порядок проведення інвентаризації активів і зобов'язань та оформлення її результатів регламентується Положенням про інвентаризацію активів та зобов'язань [3], яке застосовується юридичними особами, створеними відповідно до законодавства України, незалежно від їх організаційно-правових форм і форм власності, а також представництвами іноземних суб'єктів господарської діяльності.

Інвентаризація проводиться з метою забезпечення достовірності даних бухгалтерського обліку та фінансової звітності підприємства. Під час інвентаризації активів і зобов'язань перевіряються і документально підтверджуються їх наявність, стан, відповідність критеріям визнання і оцінка.

Основними завданнями інвентаризації є:

- виявлення фактичної наявності активів та перевірка повноти відображення зобов'язань, коштів цільового фінансування, витрат майбутніх періодів;
- установа лішку або нестачі активів шляхом зіставлення фактичної їх наявності з даними бухгалтерського обліку;
- виявлення активів, які частково втратили свою первісну якість та споживчу властивість, застарілих, а також матеріальних та нематеріальних активів, що не використовуються, невикористаних сум забезпечення;
- виявлення активів і зобов'язань, які не відповідають критеріям визнання [3].

Строки інвентаризації кас на підприємстві встановлює керівник. Порядок проведення інвентаризації каси окреслено у Положенні про ведення касових операцій у національній валюті в Україні, затверджене постановою Правління НБУ від 15.12.2004 р. № 637.

Пункт 4.10 Положення № 637 [3] визначає певну послідовність проведення інвентаризації каси підприємства:

- формування наказу про визначення складу інвентаризаційної комісії;
- встановлення строків проведення інвентаризації. Необхідно зазначити, що інвентаризацію каси доцільно проводити на самому початку або наприкінці робочого дня, коли ще не розпочаті або вже закриті операції за поточний день;
- встановлення комісією фактичного залишку готівки в касі методом повного покупуорного і помонетного перерахунку та порівняння його з розрахунковим залишком. Якщо в касі є цінні папери, чекові книжки, поштові марки, бланки суворого обліку тощо, вони також підлягають інвентаризації;
- складання акту про результати інвентаризації наявних коштів. Акт складають у двох примірниках. Підписують його всі члени комісії та матеріально відповідальна особа. У разі зміни матеріально відповідальних осіб акт складають у трьох примірниках: для матеріально відповідальної особи, яка здала цінності, матеріально відповідальної особи, яка прийняла цінності, а також для бухгалтерії.

У разі інвентаризації можливе виявлення нестачі або надлишку грошей у

касі, при цьому з'ясовують обставини їх виникнення. Суму зазначають в акті, а від касира отримують пояснення. Комісія складає також інвентаризаційний опис бланків суворого обліку або цінних паперів за їх наявності [2].

Відображення в обліку результатів інвентаризації кас представлено на рис. 1.

Результат інвентаризації	
Нестачі	Надлишки
У разі виявлення під час інвентаризації нестачі з вини касира (крім випадків крадіжки, пожежі, інших надзвичайних ситуацій) він має відшкодувати всю суму нестачі (винна у нестачі особа (зазвичай це касир) одразу має внести гроші в касу, або стягнути суму нестачі з її заробітної плати згідно з наказом керівника).	Якщо за результатом інвентаризації готівки в касі виявлено надлишок, на цю суму потрібно виписати прибутковий касовий ордер та зарахувати кошти в дохід підприємства
<ol style="list-style-type: none"> 1. Суму нестачі списують на субрахунок 947 «Нестачі і втрати від псування цінностей» з кредиту рахунку 30 «Готівка» і додатково відображають на субрахунку 072. 2. Після встановлення винної особи суму нестачі списують за кредитом субрахунку 072. 3. Виникнення дебіторської заборгованості за субрахунком 375 «Розрахунки за відшкодуванням завданих збитків» відображають у кореспонденції із субрахунком 716 «Відшкодування раніше списаних активів». 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Включення до складу доходу надлишку готівки як у національній валюті, так і в іноземній відображають за дебетом субрахунків 301 «Готівка в національній валюті», 302 «Готівка в іноземній валюті» та за кредитом субрахунку 719 «Інші доходи від операційної діяльності»

Рис. 1. Відображення в обліку результатів інвентаризації кас

Особливістю інвентаризації безготівкових коштів є те, що сальдо за банківськими рахунками має бути обов'язково погоджено з банком.

Інвентаризація безготівкових коштів на поточних та валютних рахунках в банківських установах полягає у встановленні реальних залишків на таких рахунках. Комісія має перевірити відповідність вхідного і вихідного сальдо за всіма банківськими виписками даним облікових регістрів на дату інвентаризації, а також уточнити, у яких банківських установах відкриті поточні, депозитні рахунки [2].

Якщо під час звірки будуть встановлені розбіжності, які підтверджують засвідчені довідки банку, їх відображають в акті із зазначенням причин. Типової форми акта інвентаризації безготівкових коштів не затверджено. Підприємство може самостійно розробити та використовувати свою форму такого акта. Банки станом на останній операційний день року також проводять інвентаризацію безготівкових коштів. Вони самостійно готують акти звірки та узгоджують суми зі своїми клієнтами [2].

Отже, в результаті дослідження організації та порядку проведення інвентаризації грошових коштів встановлено:

- інвентаризація грошових коштів проводиться з метою контролю за роботою матеріально-відповідальних осіб, збереження грошових коштів та попередження штрафів за невчасного виявлення помилок на підприємствах проводяться інвентаризації кас;

- порядок визначення інвентаризації кас передбачає формування відповідних розпорядчих документів, безпосередня перевірка та формування підсумкової документації, відображення результатів інвентаризації на рахунках бухгалтерського обліку.

Зазначимо, що на більшості підприємств інвентаризація не проводиться взагалі, або має формальний характер. Керівники підприємств, на яких покладена відповідальність за проведення інвентаризації, повинні знати, що інвентаризація – це одна з необхідних умов ведення обліку і надійним інструмент для контролю за веденням господарської діяльності.

Список використаних джерел:

1. Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні: Закон України № 996-ВР від 16 лип. 1999 р. / *Верховна Рада України*. URL: <http://www.zakon.rada.gov.ua>. (дата звернення 13.09.2021).

2. Дудник А. Інвентаризація коштів. URL: <http://www.golovbukh.ua/article/97-qqq-15-m11-16-11-2015-nventarizatsya-koshtv> (дата звернення 13.09.2021).

3. Положення про інвентаризацію активів та зобов'язань: Наказ Міністерства фінансів України № 879 від 02 вер. 2014 р. / *Верховна Рада України*. URL: [zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1365-14](http://www.zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1365-14) (дата звернення 13.09.2021).

Гарань Олексій, освітньо-професійна програма Облік і оподаткування спеціальності 071 Облік і оподаткування, СВО «Магістр»

Кучерук Дар'я, освітньо-професійна програма Облік і оподаткування спеціальності 071 Облік і оподаткування, СВО «Магістр»

Лега Ольга, к.е.н., доцент, доцент кафедри бухгалтерського обліку та економічного контролю

ІНФОРМАЦІЙНО-АНАЛІТИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ АНАЛІЗУ ЕФЕКТИВНОСТІ ВИКОРИСТАННЯ ОСНОВНИХ ЗАСОБІВ

Для успішного ведення господарської діяльності підприємства важливою умовою є забезпечення необхідними об'єктами основних засобів, саме вони здійснюють безпосередній вплив на ефективність, якість роботи і результати всієї фінансово-господарської діяльності підприємства.

Формування організаційно-інформаційної моделі аналізу основних засобів доцільно розглядати, як сукупність підсистем обліку, аналізу і аудиту, що взаємодіючих через інформаційні потоки в процесі формування та передачі оперативної та якісної вхідної інформації для забезпечення прийняття управлінського рішень у системі управління підприємством [1].

З метою прийняття управлінських рішень необхідно володіти необхідного рівня обсягу та якості інформацією про стан, використання та ефективність відтворення основних засобів, що сприятиме формуванню достовірної і повномасштабної інформаційної бази про стан галузі в частині матеріально-технічного забезпечення [2].

Саме підсистема аналізу дає інформаційну та аналітичну оцінку стану, структури, динаміки та ступеню ефективності використання основних засобів суб'єктів господарювання, а також підґрунтя для обґрунтування напрями ефек-

тивного їх відтворення на перспективу [1].

Інформаційну та аналітичну оцінку стану, структури, динаміки та ступеню ефективності використання основних засобів суб'єктів господарювання доцільно проводити в певній послідовності.

На організаційному етапі складається план аналізу на основі врахування основної мети та завдань аналізу основних засобів, обґрунтування набору показників.

Метою аналізу основних засобів є оцінка рівня технічної оснащеності підприємства, забезпечення раціонального використання економічного потенціалу та визначені внутрішніх резервів зростання ефективності використання основних засобів

Завданнями є: аналіз складу та технічного стану основних засобів і особливо найбільш активної їх частини, його відповідності вимогам науково-технічного прогресу; аналіз факторів, що пов'язані з використанням основних засобів та їх впливу на обсяг реалізованих товарів; пошук резервів зростання ефективності використання основних засобів.

Інформаційна база аналізу основних засобів є групи документів:

1. Облікові – первинні (Акт приймання-передачі (внутрішнього переміщення) основних засобів; Акт приймання-здачі відремонтованих, реконструйованих та модернізованих об'єктів; Акт списання основних засобів) та журнали-ордер по рахунках 10, 11, 13, 15.

2. Фінансова звітність - ф. № 1 «Баланс (Звіт про фінансовий стан)», ф. № 2 «Звіт про фінансові результати (Звіт про сукупний дохід)», ф. № 3 «Звіт про рух грошових коштів», ф. № 5 «Примітки до фінансової звітності».

3. Статистична звітність – ф. № 50-сг «Звіт про основні економічні показники роботи сільгосп підприємств», ф. № 2-ОЗ ІНВ «Звіт про наявність і рух необоротних активів, амортизацію та капітальні інвестиції», № 2-інвестиції «Звіт про капітальні інвестиції».

Основними напрямками оцінки ефективності використання основних засобів є аналіз: складу, структури та динаміки; динаміки та структури надходження та вибуття, руху та стану; інвестиційної привабливості, показників ефективності використання. Оцінка ефективності здійснюється з використанням методів вертикального аналізу; горизонтального (трендового) аналізу; коефіцієнтного аналізу, групування, порівняння, розрахунків відносних показників.

Основний етап включає систематизацію і аналітичну обробку вихідних та розрахункових даних про стан та рух основних засобів з метою виявлення впливу різноманітних факторів на ефективність їх використання.

На етапі узагальнення результатів аналізу основних засобів здійснюється систематизація інформації, оцінка вірогідності прогнозних показників, розробка багатоваріантних заходів щодо зростання ефективності використання основних засобів, оформлення результатів аналізу і передача їх в управлінські структури для реалізації запропонованих заходів.

Реалізація результатів аналізу основних засобів включає: оцінку заходів щодо підвищення ефективності рівня технічної оснащеності підприємства, вибір оптимального варіанту заходів, прийняття рішення щодо реалізації обрано-

го варіанту заходів, доведення прийнятого рішення до виконавців, забезпечення контролю за виконанням прийнятих рішень.

Запропонована послідовність проведення аналізу основних засобів можуть у повній мірі задовольнити потребу в аналітичній релевантній інформації для власників та інвесторів.

Список використаних джерел:

1. Каракоса К. Ю. Організаційно-інформаційна модель аналізу ефективності використання основних засобів. URL: http://194.44.12.92:8080/xmlui/bitstream/handle/123456789/5728/Збірник_студ_19_конф-pr13-05-185-188.pdf?sequence=1 (дата звернення 10.09.2021).

2. Швець Н. В., Бродський О. Л. Проблемні питання аналізу основних засобів підприємства. *Бізнес-інформ*. 2012. № 8. С. 159 – 162. URL: http://www.business-inform.net/pdf/2012/8_0/159_162.pdf. (дата звернення 10.09.2021).

Гарань Олексій, освітньо-професійна програма Облік і оподаткування спеціальності 071 Облік і оподаткування, СВО «Магістр»

Кучерук Дар'я, освітньо-професійна програма Облік і оподаткування спеціальності 071 Облік і оподаткування, СВО «Магістр»

Прийдак Тетяна, к.е.н., доцент, доцент кафедри бухгалтерського обліку та економічного контролю

РЕМОНТ ОСНОВНИХ ЗАСОБІВ

Відмінною рисою основних засобів є їхнє багаторазове використання у процесі виробництва, зберігання початкового фізичного стану протягом тривалого періоду. У зв'язку з цим для підтримки об'єктів основних засобів у робочому стані, а також досягнення оптимальних показників фінансово-господарської діяльності підприємства необхідно систематично здійснювати поточний і капітальний ремонт, технічне обслуговування, модернізацію, реконструкцію й інші види поліпшення основних засобів.

В економічній літературі виділяють: поточний, середній, капітальний ремонт. Поточний ремонт полягає в підтримці основних засобів у працездатному виді шляхом проведення регулярних ремонтно-профілактичних операцій для усунення невеликих пошкоджень і попередження прогресуючого фізичного зносу. Середній ремонт – забезпечує нормальний стан основного засобу між капітальним ремонтом. Капітальний ремонт полягає у відшкодуванні фізичного зносу основних засобів та максимальному відновленні їх первісних параметрів, який здійснюється з періодичністю проведення більше одного року.

Здебільшого в обліку ремонтів основних засобів класифікуються залежно від способу здійснення на: підрядний (силами підрядної організації); господарський (власними силами). Схематичне зображення видів ремонту основних засобів за метою здійснення наведено на рис. 1.

Згідно з Інструкцією № 291 витрати на поліпшення об'єктів основних засобів, що збільшують їх первісну вартість, відображаються у складі капітальних інвестицій і групуються на субрахунках рахунку 15 «Капітальні інвестиції». Після закінчення робіт суми таких витрат списуються з кредиту рахунку 15 «Ка-

пiтальнi iнвестицiї» на дебет рахунку 10 «Основнi засоби» на збiльшення вартостi об'єкта основних засобiв [1].

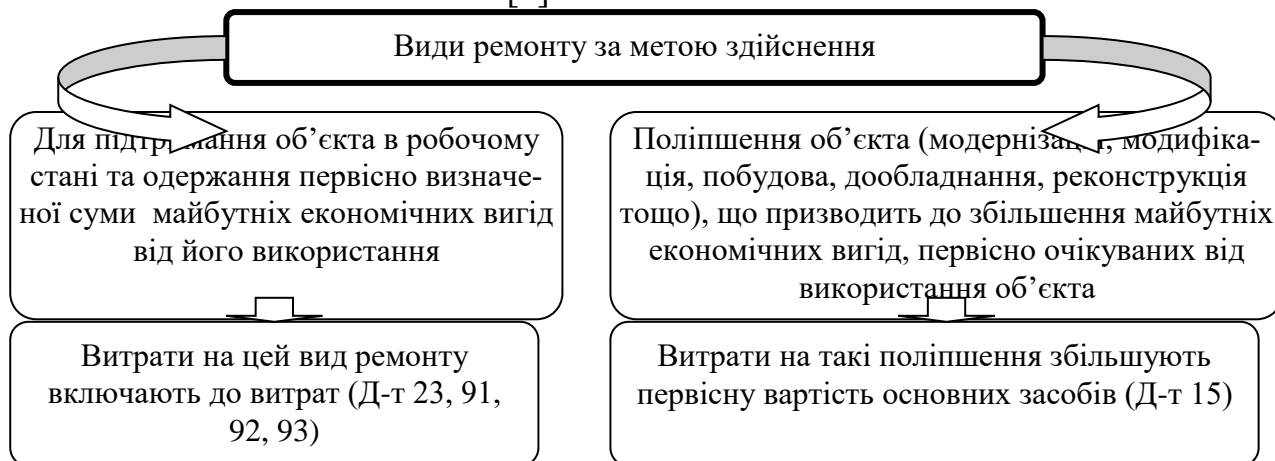

Рис. 1. Види ремонтiв основних засобiв за метою збiльшення

Витрати на ремонт, збiльшуваний для пiдтримки об'єкта основних засобiв у робочому станi, й одержання з самого початку певної суми економiчних вигiд вiд проведення ремонту, вiдображаються за дебетом рахунку 23 «Виробництво» або рахункiв класу 9 «Витрати дiяльностi» (91 «Загальновиробничi витрати», 92 «Адмiнiстративнi витрати», 93 «Витрати на збут», 94 «iншi витрати операцiйної дiяльностi» тощо) [4].

Якщо послуги з техобслуговування виконуються силами сторонньої органiзацiї, то первинним документом буде акт виконаних робiт (наданих послуг).

Якщо пiдприємство саме виконує техобслуговування, то документами, що пiдтверджують вартiсть матерiалiв i витрат на оплату працi, будуть:

- типова форма № М-11 «Накладна-вимога на вiдпуск (внутрiшнє перемiщення) матерiалiв» або лiмiтно-забiрнi картки типових форм № М-8 або № М-9 (затвердженi наказом Мiнстату вiд 21.06.96 р. № 193);

- наряди на оплату працi, розрахунок трудовитрат i суми оплати працi за замовленням на ремонт (з урахуванням ЄСВ), вiдомостi нарахування зарплати типової форми № П-7, затвердженої наказом Держкомстату вiд 05.12.08 р. № 489, тощо.

Перш нiж розпочати ремонт, об'єкт оглядають. На пiдставi огляду складаються вiдомостi дефектiв (дефектний акт, дефектна вiдомiсть) окремо на кожний об'єкт, що пiдлягає ремонту (поточному або капiтальному). Вiдомостi дефектiв оформляє механiк (електрик або iнший компетентний фахiвець) пiдроздiлу пiдприємства.

Проте якщо ремонт складний, вiдомiсть дефектiв може оформлятися спецiальною комiсiєю, до складу якої крiм фахiвцiв пiдприємства за необхідностi включають представникiв заводу-виготiвника та/або пiдрядника, який виконуватиме ремонтнi роботи. А якщо планується ремонт нерухомостi, тодi складання дефектної вiдомостi взагалi можна замовити спецiалiзованiй органiзацiї.

Список використаних джерел:

1. Головачко В. М. Методика облiку витрат на ремонт i полiпшення основних засобiв. *Науковий вiсник Мукачiвського державного унiверситету. Сер. :*

Економіка. 2014. Вип. 2. С. 95-98.

2. Інструкція про застосування Плану рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій: Наказ Міністерства фінансів України № 291 від 30 грудня 1999 р. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0893-99>.

3. Занько Б. М. Стан та удосконалення обліку витрат на ремонти і поліпшення основних засобів. *Облік і фінанси*. 2014. № 4. С. 24-28.

4. Кафка С. М. Облік витрат на ремонт та інше поліпшення основних засобів. *Економіка, фінанси, право*. 2017. № 5. С. 40-51.

5. Косович Б. І., Півень Т. Д. Облік основних засобів і витрат підприємств за міжнародними та національними стандартами. *Вісник Львівського торговельно-економічного університету. Економічні науки*. 2017. Вип. 52. С. 95-99.

Гладченко Марина, освітньо-професійна програма Облік і оподаткування спеціальності 071 Облік і оподаткування, СВО «Бакалавр»

Кулик Вікторія, д.е.н., професор, професор кафедри бухгалтерського обліку та економічного контролю

АНАЛІЗ ПОКАЗНИКІВ БУХГАЛТЕРСЬКОГО БАЛАНСУ ТА ВИКОРИСТАННЯ ЙОГО ДАНИХ ДЛЯ УПРАВЛІННЯ

Протягом свого життя підприємство, як і будь-яка матеріальна система, проходить всі етапи життєвого циклу (виникнення, становлення, розвиток, зрілість, спад, крах (ліквідація)). На кожному із зазначених етапів діяльності підприємства менеджери та контрагенти потребують релевантної інформації щодо фінансового стану підприємства. Не є виключенням і два останні етапи життєвого циклу підприємства, проходження яких вимагає від менеджерів прийняття рішень щодо продовження чи припинення діяльності підприємства [1].

Обґрунтування економічних рішень, що приймаються на основі бухгалтерського балансу здійснюється протягом усіх етапів функціонування підприємства, починаючи з моменту створення та закінчуючи його ліквідацією.

Аналіз показників бухгалтерського балансу проводиться у розрізі його складових.

Аналіз активу бухгалтерського балансу, спрямований на обґрунтування економічних рішень, пов'язаних із розміщенням майна підприємств. Спочатку здійснюється аналіз його стану та динаміки в цілому, потім за окремими складовими. За результатами аналізу приймаються економічні рішення щодо необхідності придбання (створення, залучення) окремих видів активів підприємства чи їх вибуття з підприємства; здійснюється пошук ефективних шляхів їх використання; співставляються фінансовий стан підприємства зі структурою активів.

Аналіз пасиву підприємства, пов'язаний із управлінням капіталом підприємством – власним і позиковим. Розрахунок показників, що характеризують стан та динаміку власного капіталу дозволяє обґрунтувати рішення щодо розподілу прибутку, продовження чи додаткове інвестування коштів у підприємство та ілюструє політику менеджерів щодо використання власних коштів підп-

риємства.

Аналіз залученого капіталу дає можливість встановити залежність підприємства від зовнішніх джерел фінансування та ефективність їх використання. Стан та динаміка поточних зобов'язань у розрізі їх видів ілюструють платіжну дисципліну підприємства.

Оцінка ліквідності бухгалтерського балансу є своєрідним індикатором фінансового стану підприємства. Виконання чотирьох умов, що дають можливість охарактеризувати бухгалтерський баланс підприємства як ліквідний, свідчать про наявність власного оборотного капіталу підприємства. Кошти, не задіяні для погашення зобов'язань підприємства та не іммобілізовані у необоротних активах можуть бути використані на оновлення основних засобів, поповнення запасів, інвестиції, дострокове погашення боргових зобов'язань, за користування якими сплачуються відсотки [2].

Аналіз платоспроможності підприємства дає можливість спрогнозувати платіжну політику підприємств. На основі розрахованих коефіцієнтів можна зробити висновки про швидкість погашення підприємством боргів та передбачити можливі штрафні санкції за несвоєчасну сплату заборгованостей.

Аналіз фінансової стійкості підприємства забезпечує користувачів інформацією про перспективи подальшого розвитку підприємства. Нормальна фінансова стійкість ілюструє правильно обрану стратегію підприємства та дає можливість передбачити ефективне функціонування досліджуваного підприємства у майбутньому. Нестійке фінансове положення свідчить про невдало обрану політику використання капіталу підприємства та вказує на можливість банкрутства у майбутньому.

Аналіз кредитоспроможності підприємства дає загальне уявлення про забезпеченість підприємства кредитами та свідчить про його бажання залучати додаткові кошти для розширення, підвищення інтенсивності чи зміни напряму діяльності [3].

Отже, фінансова звітність підприємства є досить гнучкою та важливою системою даних для користувачів усіх рівнів. Інформація відображена в ній має всеохоплюючий характер та вплив на показники звітності в різних напрямках. Найбільш повним інформаційним документом на підприємстві є бухгалтерський баланс, який, на нашу думку розкриває в собі великий потік різноманітних показників, які в свою чергу також впливають на діяльність підприємства в різних напрямках відповідно до економічної ситуації в Україні на сьогоднішній день.

Список використаних джерел:

1. Кулик В. А. Бухгалтерський баланс – джерело релевантної інформації у системі антикризового управління. *Науковий вісник Полтавського університету економіки і торгівлі*. 2010. №1. С. 143-146.

2. Кулик В. А. Інформаційне забезпечення прийняття управлінських рішень на підприємствах електронного бізнесу. *Випереджаючий інноваційний розвиток: теорія, методика, практика: монографія / за ред. к.е.н., доцента Ілляшенко Н. С. Суми: Триторія, 2018. 484 с. С. 255-267.*

3. Сердюков К. Г., Кулик В. А., Піддубна Л. В. Інтегрована звітність як

інструмент корпоративної соціальної відповідальності: складання та оприлюднення в електронному середовищі. *Тестування та оцінювання комерційних перспектив товарних інновацій*: монографія / за заг. ред. Є. І. Нагорного. Суми : Триторія, 2019. С. 253-259.

*Гусар Євген, освітньо-професійна програма Облік і оподаткування спеціальності 071 Облік і оподаткування, СВО «Бакалавр»
Яловега Людмила, к.е.н., доцент, доцент кафедри бухгалтерського обліку та економічного контролю*

ОБЛІКОВА ПОЛІТИКА В ЧАСТИНІ ОБЛІКУ ВИТРАТ ВИРОБНИЦТВА

Формування облікової політики – одне з найважливіших питань організації бухгалтерського обліку на кожному підприємстві, яка необхідна для ведення управлінського обліку виходячи з інформаційних потреб підприємства й специфіки його діяльності.

Закон України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» № 996-XIV від 16.07.1999 р. з одного боку, встановив жорсткі правила організації та ведення бухгалтерського обліку, а з іншого – надав можливість підприємствам самостійно приймати рішення про встановлення облікової політики виходячи з особливостей своєї господарської діяльності. Згідно з вітчизняним законодавством облікова політика підприємства визначається як сукупність принципів, методів і процедур, що використовуються підприємством для складання та подання фінансової звітності [1].

Водночас, МСБО 8 визначає, що облікова політика – це конкретні принципи, основи, домовленості, правила та практика, застосовані суб'єктом господарювання при складанні та поданні фінансової звітності. Щодо управлінського обліку, облікова політика підприємства – це прийнята ним сукупність способів ведення обліку, калькулювання собівартості продукції (робіт, послуг) і складання внутрішньої звітності з метою контролю та управління діяльністю підприємства.

Розробка та затвердження облікової політики підприємства має основну мету: закріплення вибраних способів ведення обліку; регулювання максимальної кількості елементів організації обліку, включаючи організацію документообігу, роботи фінансової служби, організацію горизонтальної (з іншими структурними підрозділами) і вертикальної (з керівництвом підприємства).

Призначення облікової політики підприємства полягає в задоволенні інтересів внутрішніх та зовнішніх користувачів інформації. За сучасних умов господарювання, облікова політика покликана виконувати не лише власне функції обліку та формування звітності, а й забезпечувати інші функції управління – планування, економічного аналізу, контролю, інформаційного забезпечення фінансово-економічної безпеки підприємства [3].

Оскільки виробництво є головною стадією процесу відтворення, облікова політика повинна визначати, насамперед, систему обліку витрат, яка є вихідною в управлінні підприємством. Формування й облік витрат виробництва та калькулювання собівартості продукції відіграють важливу роль у забезпеченні

соціально-економічної віддачі коштів та капіталу підприємства. Від їх належної організації багато в чому залежать рівень економічного управління підприємством, ступінь впливу результатів діяльності окремих підрозділів на підвищення ефективності виробництва, обґрунтованість планування якісних та кількісних показників, оптимальне ціноутворення тощо. Облік витрат виробництва та калькулювання собівартості продукції здійснюється в межах управлінського обліку, який законодавчо нерегламентований, а отже потребує регламентації обліковою політикою підприємства [4].

У Наказі про облікову політику, насамперед, необхідно передбачити перелік об'єктів обліку витрат. Основним критерієм при встановленні об'єктів витрат є потреба у визначенні пов'язаних з їх виробництвом витрат, тому об'єктами витрат виробництва сільськогосподарської продукції можуть бути визнані види сільськогосподарських рослин (статеві-вікових груп тварин) тощо.

Основними критеріями, якими варто керуватися при відображенні витрат в обліку і визнанні їх витратами звітного періоду згідно з П(С)БО 16, є:

- відображення витрат в бухгалтерському обліку одночасно із зменшенням активів або збільшенням зобов'язань;
- визнання витрат витратами звітного періоду одночасно з визнанням доходу, для одержання якого вони здійснені.

Важливим елементом облікової політики підприємства є розподіл загальноновиробничих витрат. За діючою методикою в сільському господарстві загальноновиробничі витрати не діляться на постійні і змінні, як це передбачено П(С)БО 16 «Витрати» та розподіляються у кінці року, а не щомісячно. Це не дозволяє визначити суму витрат на продукцію при її оприбуткуванні і здійснювати коригування на різницю між справедливою вартістю оприбуткованої продукції та витратами на її виробництво.

Для приведення обліку загальноновиробничих витрат сільськогосподарського підприємства у відповідність до норм вітчизняних і міжнародних стандартів обліку, в їх складі слід виділити змінну та постійну компоненту. П(С)БО 16 регламентує здійснення розподілу змінних загальноновиробничих витрат з застосуванням обраної підприємством бази розподілу виходячи з фактичної потужності підприємства. Постійні загальноновиробничі витрати, яких переважна більшість, розподіляються на об'єкти обліку витрат виробництва при нормальній потужності. Нерозподілені постійні загальноновиробничі витрати відносяться до витрат періоду за статтею «Собівартість реалізованої продукції» [2].

Для здійснення щомісячного розподілу загальноновиробничих витрат, який би відповідав національним стандартами обліку та міжнародній практиці, необхідно визначити, які показники характеризують нормальну потужність підприємства. Згідно з П(С)БО 16 «Витрати», нормальна потужність – це очікуваний середній обсяг діяльності, що може бути досягнутий за умов звичайної діяльності підприємства протягом кількох років або операційних циклів із урахуванням запланованого обслуговування виробництва [2].

Щодо обліку витрат виробництва сільськогосподарської продукції у Наказі про облікову політику підприємства має бути передбачено:

- відображення витрат у бухгалтерському обліку з урахуванням вимог П(С)БО 16 «Витрати», П(С)БО 30 «Біологічні активи» та Методичних рекомендацій з планування, обліку і калькулювання собівартості продукції (робіт, послуг) сільськогосподарських підприємств № 132 від 18.05.2001 р.;

- розподіл загальновиробничих витрат галузі на кожен вид продукції, з використанням в якості бази розподілу;

- організацію обліку витрат за видами діяльності, статтями та елементами з використанням рахунків класу 9 «Витрати діяльності». Перелік і склад статей калькулювання виробничої собівартості, склад загальновиробничих витрат, номенклатуру статей адміністративних, збутових та інших витрат;

- здійснення оцінки готової продукції за плановою собівартістю (за справедливою вартістю біологічних активів). Різниця між фактичною і плановою собівартістю визначається за підсумками в кінці року та відноситься на інші доходи та інші витрати операційної діяльності відповідно;

- витрати, пов'язані з подальшою реалізацією продукції (послуги зберігання, транспортні та інші послуги) відносяться до витрат на збут;

- оцінка незавершеного виробництва проводиться за фактичною виробничою собівартістю;

- прямі витрати виробництва відносяться безпосередньо на конкретний вид незавершеного виробництва. Прямі витрати з надання послуг стороннім організаціям розподіляться на конкретний вид послуг, що надаються.

Для деталізації положень, викладених у Наказі про облікову політику підприємства розробляються додатки такі як: Робочий план рахунків, Графік документообороту, Перелік і склад статей калькулювання виробничої собівартості, склад загальновиробничих витрат, номенклатуру статей адміністративних, збутових та інших витрат.

Отже, Наказ про облікову політику підприємства – документ, який засвідчує вибір основних правил і процедур, відповідно до яких формуються показники його звітності, проте спостерігається формальний підхід до процесу формування відповідного наказу. Елементи ж облікової політики визначаються з позиції максимального спрощення облікового процесу, тобто її відношення до стратегії розвитку підприємства зводиться до мінімуму.

Список використаних джерел:

1. Про внесення змін до Закону України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» щодо удосконалення деяких положень Закон України № 2164-VIII від 05 жовтня 2018 р. *Верховна Рада України*. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua> (дата звернення 25.09.2021).

2. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 16 «Витрати»: Наказ Міністерства Фінансів України № 318 від 31 грудня 1999 р. *Верховна Рада України*. URL: <http://www.zakon.rada.kiev.ua>. (дата звернення 25.09.2021).

3. Попук Н. С., Іщенко Я. П. Актуальність формування облікової політики аграрних підприємств. *Економічні науки. Облік і фінанси*. 2020. Вип. 10 (4). С. 147-151.

4. Ратушна О. П. Вплив елементів облікової політики на фінансові результати ; зб. наук. праць ЧДТУ. Серія : *Економічні науки*. 2019. Вип. 30. Ч. 2. С.

Дем'янець Юлія, освітньо-професійна програма Облік і оподаткування спеціальності 071 Облік і оподаткування, СВО «Бакалавр»

Яловега Людмила, к.е.н., доцент, доцент кафедри бухгалтерського обліку та економічного контролю

МЕТОДИКА ТА ТЕХНІКА ПРОВЕДЕННЯ АУДИТУ ПОТОЧНИХ БІОЛОГІЧНИХ АКТИВІВ

Метод аудиту – це спосіб дослідження дій і подій у системі суб'єкта господарювання з метою підтвердження наданої ним фінансової інформації [1]. Аудиторська перевірка поточних біологічних активів (далі – ПБА) проводиться у відповідній послідовності, що передбачає шість етапів (рис. 1).

Рис. 1. Етапи проведення аудиторської перевірки

Розглянемо більш детально означені вище етапи аудиту. На першому етапі відбувається обмін листами між аудиторською фірмою та підприємством-клієнтом. Попередньо, підприємство надсилає на адресу аудиторської фірми Листа-замовлення з проханням на проведення аудиту, в якому зазначає мету й

завдання, які необхідно вирішити в процесі аудиту та бажаний масштаб аудиторської перевірки. Розглянувши прохання суб'єкта господарювання, і у разі погодження, аудиторська фірма надсилає у відповідь Лист-згоду.

На другому етапі, після обміну листами та на їх підставі, складається Договір про проведення аудиту, що регулює взаємовідносини аудиторської фірми із підприємством-клієнтом.

Третій етап аудиту передбачає здійснення процесу планування, що забезпечує своєчасне, якісне та ефективне виконання перевірки. Планування залежить від завдань, що потрібно вирішити у процесі аудиту поточних біологічних активів. На цьому етапі здійснюється розробка й затвердження програми аудиту ПБА, що є детальним переліком змісту процедур доказів, необхідних для реалізації даного плану.

Для проведення ефективної перевірки аудитор складає Програму аудиту, що містить перелік питань за окремими темами, видами й напрямками очікуваних робіт, що підлягають перевірці, час проведення, види аудиторських процедур.

Програма аудиту ПБА у суб'єкта господарювання передбачає перевірку за наступними питаннями: правильність документування обліку руху ПБА; правильність групування ПБА за видами; достовірність визначення справедливої вартості ПБА; достатність розкриття інформації щодо ПБА у звітності підприємства та інші.

На четвертому етапі аудиту ПБА проводиться тестування системи внутрішнього контролю.

Найрозповсюдженішими методами контролю ПБА тваринництва у суб'єкта господарювання є методи документального та фактичного контролю.

До документального контролю належить: аналітична та арифметична перевірка, перевірка по суті, формальна перевірка, перевірка кореспонденції рахунків, зустрічна перевірка, хронологічна перевірка записів, контрольне порівняння кількісно-сумового обліку.

За допомогою арифметичного методу у суб'єкта господарювання проводиться перевірка документування обліку ПБА тваринництва, зокрема: «Акт на оприбуткування приплоду тварин», «Акт на вибуття поточних біологічних активів тваринництва (забій, прирізка та падіж)» та інших, що здійснюється з метою визначення правильності підрахунків та виявлення помилок при їх складанні.

Арифметична перевірка уможливорює виявити випадки нестачі, лишок, а також крадіжок молодняку тварин. Зустрічна перевірка є процесом виявлення фіктивних документів та фактично не здійснених операцій, наявності реалізації сторонніх ПБА тваринництва та неоприбуткованих тварин.

Метою методу контрольного порівняння є перевірка інформації щодо руху ПБА тваринництва за міжінвентаризаційний період (співставлення даних про приріст тієї або іншої групи тварин за суміжні періоди, що дає можливість виявити приписки приросту; перевірка документів на забій худоби, уможливорює встановити причини забою, повноту і своєчасність оприбуткування м'ясопродуктів, а також правильність їх використання).

Проте основним методом контролю є інвентаризація, проведення якої регламентується Положенням про інвентаризацію активів та зобов'язань, затверджене Наказом Міністерства фінансів України № 879 від 02.09.2014 р. Згідно п. 10 інвентаризація поточних біологічних активів проводиться перед складанням річної фінансової звітності проводиться до дати балансу в період трьох місяців [2].

До початку процедури необхідно: перевірити наявність і стан первинних документів та реєстрів бухгалтерського обліку ПБА тваринництва (інвентарних карток, книг тощо), даних про реєстрацію тварин тощо; взяти розписки у матеріально відповідальних осіб про те, що вони не мають неоприбуткованих біологічних активів та здали до бухгалтерії всі первинні документи з їх надходження та списання; вивести залишки на дату інвентаризації.

Виходячи з результатів інвентаризації біологічних активів за кожною матеріально-відповідальною особою фіксуються виявлені недостачі та надлишки. Якщо в ході перевірки відхилення не виявлені, то результати інвентаризації вважаються достовірними. Документально оформлені результати інвентаризації розглядаються на засіданні комісії. Висновки та пропозиції інвентаризаційної комісії відображаються в протоколі.

Для деталізації документування та оцінки ПБА аудитор складає Тест із обліку ПБА, що дає можливість отримати відповіді на питання:

- чи відповідає оцінка ПБА у бухгалтерському обліку критеріям, передбаченим П(С)БО 30 «Біологічні активи»;
- чи ведеться аналітичний облік ПБА за видами сільськогосподарських культур та статеві-віковими групами тварин;
- чи встановлено Наказом про облікову політику порядок визнання та оцінки поточних біологічних активів і т. д.

На п'ятому етапі аудиторської перевірки здійснюється підтвердження залишків на рахунках бухгалтерського обліку, документування перевірки, коригування програми аудиту та підтвердження правильності обраної стратегії.

Шостий етап – підготовка аудиторського звіту, що складається у встановленому порядку за наслідками проведення аудиту і містить у собі висновок стосовно достовірності фінансової звітності, повноти і відповідності чинному законодавству.

Список використаних джерел:

1. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 30 «Біологічні активи»: Наказ Міністерства Фінансів України № 790 від 18 листопада 2005 р. *Верховна Рада України*. URL:<http://www.zakon.rada.kiev.ua>. (дата звернення 25.09.2021).
2. Бралатан В. П., Білохатнюк В. О. *Методологія аудиту сільськогосподарських підприємств. Збірник наукових праць Вінницького національного аграрного університету*. 2018. № 2 (64). С. 15-19.

Денисенко Вікторія, освітньо-професійна програма Облік і оподаткування спеціальності 071 Облік і оподаткування, СВО «Магістр»

Рябченко Каріна, освітньо-професійна програма Фінанси, банківська справа та страхування спеціальності 072 Фінанси, банківська справа та страхування, СВО «Магістр»

Дорошенко Андрій, к.е.н., доцент, доцент кафедри економічної теорії та економічних досліджень

ЕКОНОМІЧНИЙ ЗМІСТ ЗАПАСІВ ТА ОСОБЛИВОСТІ УПРАВЛІННЯ НИМИ

Для здійснення господарської діяльності сучасними підприємствами незалежно від форм власності та галузей використовуються виробничі запаси, що є найбільш важливою та, однозначно, значною частиною активів (і зокрема оборотних) підприємства. Отже, від процесу організації обліку виробничих запасів в значній мірі залежить точність визначення майбутнього прибутку підприємства, його фінансово-економічний стан, конкурентоспроможність та ефективність роботи.

Відповідно до П(С)БО 9 «Запаси» запаси підприємства класифікують за наступними ознаками (табл. 1).

Таблиця 1

Групування запасів за П(С)БО 9 «Запаси»

Ознаки групування	Вид запасів
Призначені для подальшої реалізації в умовах звичайної діяльності підприємства	Готова продукція, товари
Знаходяться в процесі виробництва з метою виробництва готової продукції	Напівфабрикати, незавершене виробництво, брак у виробництві
Призначені для подальшого споживання при виробництві продукції, виконанні робіт, наданні послуг	Виробничі запаси, матеріали та швидкозношувані предмети

При визнанні запасів активами вони зараховуються на баланс підприємства за вартістю на момент надходження (первісна вартість реалізації, історична собівартість). Зазвичай первісна вартість залишається незмінною протягом всього звітного періоду окрім випадків, що передбачені в стандарті № 9 «Запаси». Визначення первісної вартості запасів залежить від джерел їх надходження.

Одночасно важливе значення має процес оцінки запасів при їх вибутті, оскільки тут виникають певні проблеми обрання варіанту, з урахуванням потенційного впливу такої оцінки на вартість продукції, ціну готової продукції (товарів, робіт, послуг), попит споживачів та розмір виручки та прибутку, що був одержаний від реалізації продукції.

В загальному вигляді процес управління виробничими запасами підприємства виконує функції, які в загальному можна відобразити у вигляді певної схеми (рис. 1).

Поряд з цим центральним елементом механізму управління запасами (виробничими запасами) на рівні окремого суб'єкта господарювання є ефективне нормування та планування. Відповідно метою такого нормування є визначення їх доцільних розмірів для забезпечення планованого обсягу виробництва та з

найменшими втратами запасів в процесі їх придбання, зберігання чи використання. Результатом такого планування має стати не лише відповідний економічний ефект а й має бути забезпечено соціальну сторону процесу виробництва – забезпечення населення товарами споживання відповідної якості та за відповідними цінами.

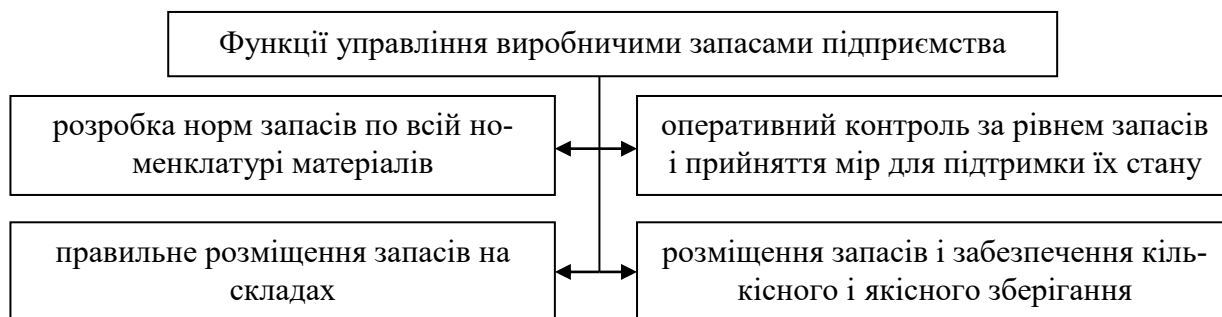

Рис. 1. Функції управління виробничими запасами підприємства

Головним нормативним документом, що регулює правові засади ведення бухгалтерського обліку та складання і подання фінансової звітності в Україні є Закон України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» № 996–XIV від 16.07.1999 р. (з останніми змінами і доповненнями від 18 вересня 20192019 р.), яким:

- визначено принципи організації бухгалтерського обліку на підприємствах;
- визначено зміст основних термінів: управлінський облік, первинний документ, облікова політика;
- визначено форми та види первинних облікових документів та реєстрів бухгалтерського обліку;
- означено терміни подання та оприлюднення фінансової звітності підприємства; встановлено контроль за додержанням положень законодавства про бухгалтерський облік та фінансову звітність.

Список використаних джерел:

1. Кулакова С. Ю., Лозовський Д. М. Методологічні аспекти управління оборотними засобами підприємства [Електронний ресурс]. *Електронне наукове фахове видання Ефективна економіка*. 2013. № 11. URL : <http://www.economy.nauka.com.ua/?op=-1&z=2516>.
2. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку № 9 «Запаси», затверджене наказом Міністерства фінансів України від 31 бер. 1999 р. № 87, зі змінами і доповненнями. [Електронний ресурс] / Верховна рада України. – URL : <http://www.rada.gov.ua>.
3. Скригун Н., Цимбалюк Л. Оптимізація виробничих запасів як один із напрямів управління витратами. *Економіст*. 2017. № 2. С. 39 – 42.
4. Скуміна А. В., Ломака К. В., Ангелова О. С. Проблеми обліку виробничих запасів на сільськогосподарських підприємствах та напрями їх вирішення. *Агросвіт*. 2011. № 24. С. 84-86.
5. Словник іншомовних слів: 23000 слів та термінологічних словосполучень. Київ : Довіра, 2000. 1018 с.

Довгаль Альона, освітньо-професійна програма Облік і оподаткування спеціальності 071 Облік і оподаткування, СВО «Бакалавр»

Левченко Зоя, к.е.н., доцент, професор кафедри бухгалтерського обліку та економічного контролю

ФІНАНСОВИЙ ОБЛІК РОЗРАХУНКІВ З ОПЛАТИ ПРАЦІ

Актуальність даного дослідження обумовлена значенням оплати праці як економічного фактора стабільності росту доходів громадян України та є відмінним стимулом для покращення працівниками своєї роботи. Заробітна плата є мотивом для покращення суспільного виробництва, конкурентоспроможності установи, продуктивності праці.

Відповідно до ЗУ «Про оплату праці», заробітна плата – це сума винагороди, розрахована у грошовому виразі, яку роботодавець виплачує працівнику згідно з трудовим договором.

Верховна Рада України, не рідше одного разу на рік, визначає мінімальну заробітну плату – певний розмір заробітної плати, нижче якого заборонено здійснювати оплату праці. На перше січня 2021 року мінімальна заробітна плата складає 6000 грн, а на перше грудня 2021 року ця сума становитиме 6500 грн.

Для оцінки розміру оплати праці застосовується відповідний показник «Фонд оплати праці» (рис. 1)

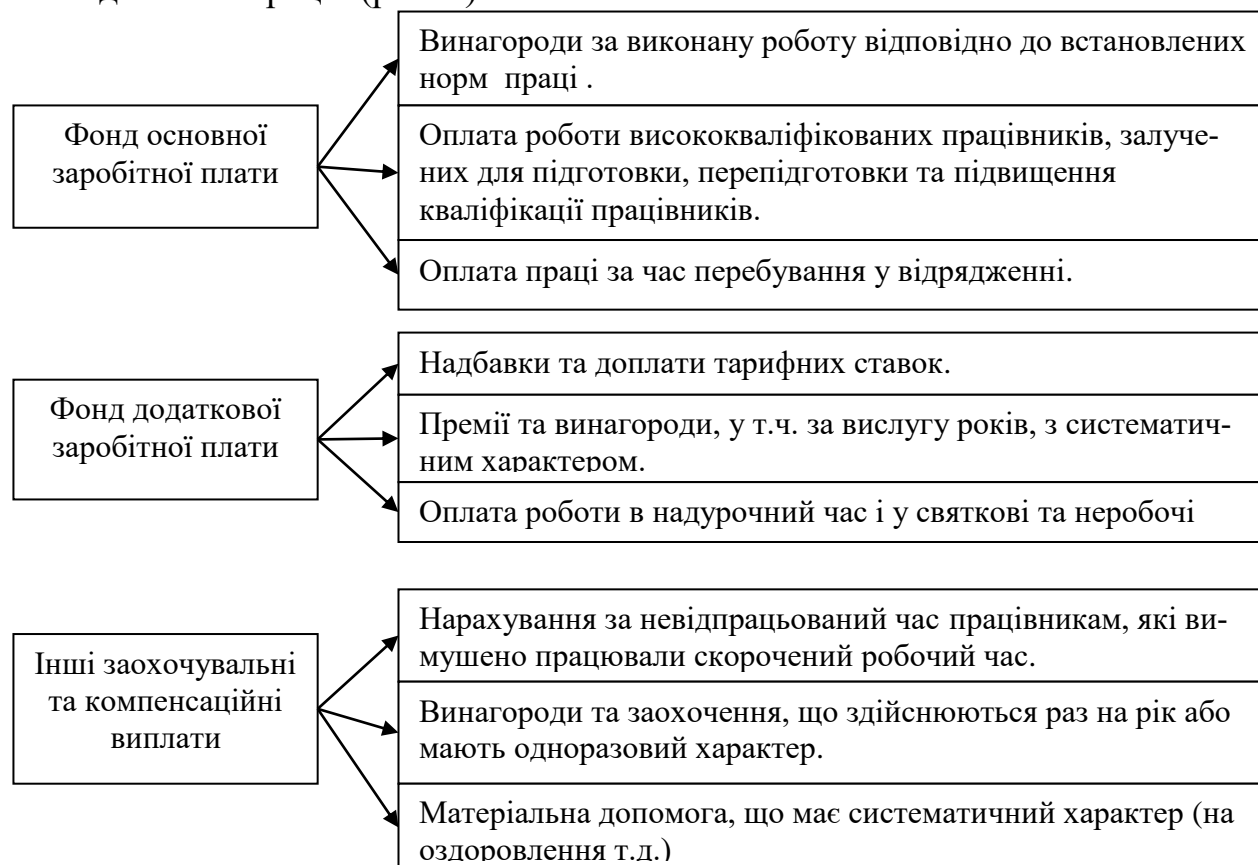

Рис. 1. Складові фонду оплати праці

Для проведення обліку розрахунків з працівниками по заробітній платі Комунально некомерційне підприємство «Гребінківська міська лікарня» вико-

ристовує пасивний рахунок 65 «Розрахунки з оплати праці», а саме субрахунок 6511 «Розрахунки із заробітної плати». За кредитом даного субрахунка відображається нарахування сум виплат, а за дебетом – утримання, вирахування та виплата.

Бухгалтерські записи на підставі розрахункових та розрахунково-платіжних відомостей в КНП «Гребінківська міська лікарня» знаходять своє відображення у Меморіальному ордері № 5 «Зведення розрахункових відомостей із заробітної плати та стипендій».

Суми заробітної плати, що видана з каси, відображається у МО № 1 «Накопичувальна відомість за касовими операціями» за Кт 2211. В свою чергу, суми відрахувань із заробітної плати – у МО № 2 «Накопичувальна відомість руху грошових коштів загального фонду на рахунках відкритих в органах Державної казначейської України (банках)» та у МО № 3 «Накопичувальна відомість руху грошових коштів спеціального фонду на рахунках відкритих в органах Державної казначейської України (банках)» за Кт 2313, 2311.

Приклад нарахування заробітної плати в КНП «Гребінківська міська лікарня» наведений в табл.1.

Таблиця 1

Бухгалтерські проведення з обліку нарахування заробітної плати в КНП «Гребінківська міська лікарня»

№ п/п	Зміст операції	Дт	Кт	Сума, грн	МО
1	Нарахування заробітної плати головному лікарю.	8011	6511	30000	5
2	Нарахування єдиного соціального внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування.	8012	6313	6600	5
3	Утримання ПДФО	6511	6311/1	5400	5
4	Утримання військового збору.	6511	6311/2	450	5
5	Утримання профспілкових внесків.	6511	6516	300	5
6	Перерахування з поточного рахунку суми заробітної плати.	6511	2313	23850	2
7	Перерахування ПДФО, військового збору	6311	2313	5850	2
8	Перерахування ЄСВ	6313	2313	6600	2

Заробітна плата займає одне з головних місць в бухгалтерському обліку кожного існуючого суб'єкта господарювання та є основним фактором для покращення якості праці найманих працівників. Дотримання законодавства та вимог бухгалтерського обліку в державних установах дає змогу вчасно та правильно її нараховувати та виплачувати.

Список використаних джерел

1. Закон України «Про оплату праці» від 24.03.1995 р. № 108/95-ВР. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/108/95-вр>.
2. Інструкція зі статистики заробітної плати від 13.01.2004 р. № 5. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0114-04>.

Донцов Ілля, освітньо-професійна програма Облік і оподаткування спеціальності 071 Облік і оподаткування, СВО «Бакалавр»

Левченко Зоя, к.е.н., доцент, професор кафедри бухгалтерського обліку та економічного контролю

ФОРМУВАННЯ ОБЛІКОВОЇ ПОЛІТИКИ ЩОДО ТОВАРНИХ ОПЕРАЦІЙ ТОРГІВЕЛЬНИХ ПІДПРИЄМСТВ

Торгівля є однією із основних ланок товарообігу. Ця діяльність забезпечує рух товарів від виробників до споживачів, сприяє розвитку економічних зв'язків між секторами народного господарства та між людськими громадами. Торгівля є невід'ємною частиною економічної системи будь-якої держави. Тому питання організації управління та обліку на торговельних підприємствах є найбільш досліджуваними економіці.

Однією з проблем галузі торгівлі є надання суб'єктами господарювання неналежної уваги розробці власної облікової політики.

Діяльності підприємств галузі торгівлі притаманна низка особливостей, які безпосередньо впливають на організацію ведення обліку їхньої господарської діяльності.

Головна особливість полягає у відсутності процесу виробництва. Відповідно в обліку відсутній процес визначення прямих та непрямих витрат та виробничої собівартості товарів.

Торговельним підприємствам, як правило, притаманна широка номенклатура товарів, що тягне за собою необхідність високого рівня організації їх аналітичного обліку.

Ключовими також є використання торговельної націнки у роздрібній торгівлі, тобто облік вибуття товарних запасів за методом ціни продажу та здійснення оптової торгівлі з використанням методу середньозваженої собівартості.

Ці та інші особливості мають враховуватися при формуванні елементів облікової політики.

Головним розділом облікової політики будь-якого торговельного підприємства є облік товарних запасів. Необхідними передумовами організації ефективного обліку товарних запасів є:

- раціональна організація складського господарства;
- розробка номенклатури запасів;
- правильне групування товарних запасів;
- розробка порядку вибуття товарів.

У торговельних підприємствах товари включаються до складу матеріально-виробничих запасів й обліковуються у розрізі груп (видів) та/або найменувань. Підприємства оптової торгівлі обліковують товари за купівельними цінами. При цьому виділяють два способи обліку:

- за фактичною собівартістю: за собівартістю кожної одиниці; по середній собівартості; за собівартістю перших за часом придбання товарів – метод ФІ-ФО. В обліковій політиці закріплюється один з перерахованих вище способів по групі (виду) товарів. Варіант обліку за собівартістю кожної одиниці застосовується досить рідко, тому що відноситься, як правило, до товарів з унікальними властивостями;

- за обліковими цінами із застосуванням рахунку 28 і відповідних субрахунків. Даний варіант доцільно застосовувати в разі наявності по одній номенклатурі товару декількох постачальників, ціни яких відрізняються, а зберігання товару не розділяється. При істотних відхиленнях (10 %) облікових цін від ринкових, вони підлягають перегляду.

На відміну від оптових підприємств більшість підприємств роздрібної торгівлі обліковують товари за ціною продажу. За такою схемою в кінці місяця розраховують середній відсоток торгівельної націнки, суму торгівельної націнки, що припадає на реалізовані товари, і фактичну собівартість реалізованих товарів. Здійснюючи облік товарів за фактичною собівартістю (вартістю придбання) суми товарної націнки відображаються на субрахунку 285 «Торгова націнка». Все ж при реалізації, незалежно від способу оцінки, товари списуються за вартістю придбання, що дозволяє оцінити фактичний прибуток від реалізації.

Важливим елементом обліку товарних операцій, що має бути висвітленим в обліковій політиці підприємства, є транспортно-заготівельні витрати. Згідно з П(С)БО 9 "Запаси" підприємство має право обрати один з двох методів обліку транспортно-заготівельних витрат:

1. Внесення до собівартості придбаних товарів. Такий метод використовується лише у випадках, коли можна точно визначити витрати, пов'язані з транспортуванням конкретних одиниць товарів. Наприклад, при перевезенні однією вантажівкою товарів однієї номенклатури або групи.

2. Нагромадження на окремому субрахунку 289 «Транспортно-заготівельні витрати». За цим методом при подальшому їх розподілі розраховується середній відсоток транспортно-заготівельних витрат на одиницю реалізованих товарів.

До транспортно-заготівельних витрат відносяться лише витрати, понесені при придбанні та оприбуткуванні товарів, у той час як витрати на транспортування товарів у процесі відвантаження відображаються у складі витрат на збут.

На торгівельних підприємствах застосовуються три методи оцінки виходу товарних запасів: середньозваженої собівартості, собівартості перших за часом надходження (ФІФО) та ціни продажу.

Аналітичний облік витрат, пов'язаних з реалізацією товарів здійснюється у розрізі видів витрат з використанням рахунку 93 «Витрати на збут».

Таким чином особливістю облікової політики торгового підприємства є вибір оптимального способу обліку і оцінки товарів. А, отже, у робочому плані рахунків підприємства особлива увага має бути приділена рахунку 28 «Товари». До нього, а також до рахунку 93 «Витрати на збут» необхідним є відкриття ряду субрахунків II і III порядку для детального відображення в обліку інформації щодо видів товарних запасів підприємства та складу витрат, пов'язаних з їх реалізацією.

Отже, підсумовуючи результати дослідження, можна відмітити, що формування облікової політики щодо товарних операцій є необхідним кроком для організації господарської діяльності торгівельного підприємства.

Список використаних джерел

1. Афанас'єва І.І., Житний П.Є. Фактори впливу на формування облікової

політики торгово-виробничих підприємств. *Вісник ЖДТУ. Економічні науки*. 2010. №1(51). URL: https://ztu.edu.ua/en/science/publishing/visnik/econom/1_51/10.pdf.

2. Бондар В. Організація обліку товарних операцій підприємства роздрібної торгівлі. *Актуальні проблеми ефективного соціально-економічного розвитку України: пошук молодих*: Збірник наукових праць X Всеукраїнської студентської науково-практичної конференції. Вісник студентського наукового товариства «Ватра» Вінницького торговельно-економічного інституту Київського національного торговельно-економічного університету. 2021. №120. С. 32-37. URL: http://vtei.com.ua/doc/21_04_2021/120.pdf

3. Шмигель О.Є. Особливості розроблення облікової політики торговельних підприємств. *Інноваційна економіка*. 2021. №3-4(87). С. 159-163. URL: <http://inneco.org/index.php/inneco.ua/article/view/783/858>

Єременко Людмила. освітньо-професійна програма Облік і оподаткування спеціальності 071 Облік і оподаткування, СВО «Магістр»
Сіренко Олена, к.е.н., доцент кафедри бухгалтерського обліку та економічного контролю

ОБЛІК ВЛАСНОГО КАПІТАЛУ

Власний капітал є основою для початку і продовження господарської діяльності будь-якого підприємства. Власний капітал є основним, початковим та умовно безстроковим джерелом погашення збитків підприємства, він є одним із найвагоміших показників, котрі використовуються при оцінці фінансового стану підприємства (ступеня фінансової самостійності підприємства, його незалежності від зовнішніх джерел фінансування, а також ступеня кредитоспроможності підприємства, забезпеченості вимог кредиторів фактично наявним у підприємства капіталом власників (засновників).

НП(С)БО 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності» визначає власний капітал як частину в активах підприємства, що залишається після вирахування його зобов'язань. До власного капіталу належать: статутний капітал, пайовий капітал, капітал в дооцінках, інший додатковий капітал, резервний капітал, нерозподілений прибуток (непокритий збиток), неоплачений капітал, вилучений капітал.

Проблеми бухгалтерського обліку формування та зміни власного капіталу досліджуються в працях багатьох провідних вчених-економістів, таких як: М. Д. Алексеєнко, Ф. Ф. Бутинець, С. Ф. Голов, Г. Г. Кірейцев, М. М. Мосійчук, О. І. Пилипенко, І. Р. Поліщук, М. С. Пушкар, Н. М. Ткаченко, В. В. Сопко. Проте проблеми організації обліку власного капіталу підприємств потребують більш детального вивчення та вирішення існуючих проблем.

Власний капітал – це запорука здійснення діяльності, індикатор впливовості та незалежності власників підприємства.

До власного капіталу прирівнюється забезпечення таких витрат і платежів, які створюються за рахунок коштів підприємства і служать гарантією покриття деяких його витрат: забезпечення виплат персоналу (створення резер-

ву); інші забезпечення (гарантійний ремонт тощо); цільове фінансування.

У Балансі (звіті про фінансовий стан) власний капітал відображається у I розділі пасиву однойменної назви і символізує власність засновників (учасників) підприємства.

У міжнародній практиці структура власного капіталу не є стандартною і може містити різні елементи.

Це визначається національними стандартами кожної держави і, зокрема, залежить від політики її розвитку та особливостей обліку. Склад власного капіталу в розрізі країн детальніше розглянуто у табл. 1.

Таблиця 1

Особливості складу власного капіталу різних країн

Країна	Структура власного капіталу
Сполучені Штати Америки	Власний капітал формується з внесеного (сплаченого) капіталу, нерозподіленого доходу (накопиченої суми доходу за вирахуванням усіх збитків та дивідендів, виплачених акціонерам), акціонерного капіталу (суми інвестицій акціонерів і нерозподіленого доходу).
Великобританія	Власний капітал підприємств складається з акціонерного капіталу за звичайними акціями, резервів та довгострокової заборгованості.
Франція	Власний капітал включає початковий внесок до акціонерного капіталу, що є постійною заборгованістю за відношенням до власника, фінансовий результат та резерви.
Німеччина	До складових власного капіталу відносять статутний капітал, резервний капітал, передбачений прибуток (збиток) на наступний рік, річний надлишок (річний збиток).
Польща	Власний капітал формується зі статутного капіталу, неоплаченого капіталу, додаткового капіталу, резервів на переоцінку активів, іншого резервного капіталу, нерозподіленого прибутку, чистого прибутку або збитку фінансового року.
Португалія, Туреччина, Фінляндія	Ці країни мають однакові складові власного капіталу: статутний капітал, додатковий капітал, нерозподілений прибуток (збиток), інший резервний капітал.
Молдова, Естонія	В цих країнах складові власного капіталу майже подібні й відповідають вітчизняним.

Бачимо, що у більшості зарубіжних країн до складових власного капіталу відносять статутний (акціонерний) капітал, резервний капітал, нерозподілені прибутки. Окрім того, при визначенні елементів власного капіталу у міжнародній практиці також можуть враховуватися рішеннях власників про створення різних фондів джерел (додаткового капіталу), напрямів розподілу прибутку, операцій із власними акціями.

Список використаних джерел:

1. Музиченко Т.О. Організація облікового процесу складових власного капіталу. *Ефективна економіка*. 2015. № 6. URL: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=4158>.

2. Бутинець Ф.Ф., Горецька Л.Л. Бухгалтерський облік у зарубіжних країнах. Житомир: ПП «Рута», 2004. 544 с.

3. Кадацька А. М. Сутність власного капіталу підприємства. URL: <http://>

Завальнюк Андрій, освітньо-професійна програма Облік і оподаткування спеціальності 071 Облік і оподаткування, СВО «Магістр»

Тютюнник Юрій, к.е.н., доцент, професор кафедри економічної теорії та економічних досліджень

ПОДАТКОВІ АСПЕКТИ ОБЛІКУ ГРОШОВИХ ОПЕРАЦІЙ

На сучасному етапі найбільшою проблемою операцій з готівковими грошовими кошами є ухилення від оподаткування з використанням не облікованих готівкових грошових коштів. Загалом підприємства відповідають за такі випадки недотримання вимог з обігу готівки (адміністративна відповідальність):

- за перевищення порядку проведення готівкових розрахунків за товари (послуги), у тому числі перевищення граничних сум розрахунків готівкою;
- за порушення строків, установлених правилами розрахунків і ведення касових операцій, здавання виторгу торговельними підприємствами всіх форм власності, що здійснюють реалізацію товарів за готівку;
- за несвоєчасне або неякісне проведення інвентаризації грошових коштів.

Оприбуткуванням готівки в касах підприємств, які проводять готівкові розрахунки з оформленням їх касовими ордерами і веденням касової книги, є здійснення обліку готівки в повній сумі її фактичних надходжень у касовій книзі на підставі прибуткових касових ордерів. Оприбуткуванням готівки в касах фізичних осіб-підприємців, які проводять готівкові розрахунки з оформленням їх товарними чеками (квитанціями) і веденням книги обліку доходів і витрат (або книги обліку доходів), є здійснення обліку готівки в повній сумі її фактичних надходжень у книзі обліку доходів і витрат (або книзі обліку доходів) на підставі товарних чеків (квитанцій).

У п. 6 Положення № 148 зазначено, що суб'єкти господарювання мають право здійснювати розрахунки готівкою протягом одного дня за одним або кількома платіжними документами: 1) між собою – до 10 тис. грн включно; 2) із фізичними особами – до 50 тис. грн включно [3].

Платежі понад установлені граничні суми мусять проходити винятково через банки або небанківські фінансові установи. При цьому готівкове обмеження працює в обох напрямках: і для того, хто отримує кошти, і для того, хто їх виплачує. Водночас кількість суб'єктів господарювання та фізичних осіб, якими проходять готівкові розрахунки, протягом дня не обмежена, головне – щоби розрахунок із кожним із них окремо не перевищував дозволеної межі.

Наведені обмеження стосуються і розрахунків під час оплати за товари, придбані на виробничі (господарські) потреби за рахунок готівки, одержаної за допомогою електронного платіжного засобу. Тобто, якщо готівка знята з корпоративної картки в банкоматі, усе одно слід дотримуватися готівкового обмеження під час розрахунку нею [2, с. 12].

Готівкові обмеження не поширюються на (п. 8 Положення № 148): розрахунки суб'єктів господарювання з бюджетами та державними цільовими фондами; добровільні пожертвування та благодійну допомогу; використання готів-

ки, виданої на відрядження [3].

Відповідно до пп. 19.1.4 Податкового кодексу України контроль за додержанням порядку проведення готівкових розрахунків за товари (послуги) є прерогативою органів Податкової (фіскальної) служби України.

До посадових осіб підприємства (керівника та головного бухгалтера) за порушення порядку проведення готівкових розрахунків за товари (послуги), у тому числі перевищення граничних сум розрахунків готівкою, недотримання установлених законодавством вимог щодо забезпечення можливості розрахунків за товари (послуги) з використанням електронних платіжних засобів можуть бути застосовані адміністративні штрафи (ст. 163¹⁵ Кодексу України про адміністративні правопорушення) [1]:

- від 1700 до 3400 грн (100-200 НМДГ) – за перше правопорушення;

- від 8500 до 17000 грн (500-1000 НМДГ) – якщо до порушника протягом року вже застосовували адміністративне стягнення за такою самою статтею.

Ці штрафи накладають органи Податкової (фіскальної) служби України.

Відповідно до ст. 164⁴ Кодексу України про адміністративні правопорушення штрафується особа, відповідальна за здачу виручки в банк на торговельних підприємствах, що реалізують товари за готівку. Розмір штрафу – від 17 до 88 НМДГ (від 289 до 1496 грн). При повторному порушенні штраф складе від 43 до 175 НМДГ (від 731 до 2975 грн). Зазначений штраф накладають органи Державної аудиторської служби на посадових осіб підконтрольних їй установ і суб'єктів господарювання [1].

Також відповідно до ст. 164² Кодексу України про адміністративні правопорушення передбачено штраф за несвоєчасне або неякісне проведення інвентаризації грошових коштів [1]:

- від 136 до 255 грн (8-15 НМДГ) – за перше правопорушення;

- від 170 до 340 грн (10-20 НМДГ) – якщо до порушника протягом року вже застосовували адміністративне стягнення за такою самою статтею.

Цей штраф накладають органи Національної поліції України.

Адміністративне стягнення за недотримання правил готівкового обігу може бути накладено не пізніше ніж через 2 місяці з дня вчинення правопорушення, а при триваючому правопорушенні – не пізніше 2 місяців з дня його виявлення.

Список використаних джерел:

1. Кодекс України про адміністративні правопорушення № 8073¹-Х від 07 грудня 1984 р. / *Верховна Рада України*. URL[^] <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/80731-10#Text> (lfnf pdthytyuz 20/09/2021)/

2. Нижник Т. Готівкові обмеження 10 та 50 тис. грн: суть і практика застосування. *Все про бухгалтерський облік*. 2018. № 18. С. 12-14.

3. Положення «Про ведення касових операцій у національній валюті України»: Постанова Правління Національного банку України № 148 від 29 грудня 2017 р. / *Верховна Рада України*. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0148500-17#Text> (дата звернення 20.09.2021).

Камбулова Олександра, освітньо-професійна програма Облік і оподаткування спеціальності 071 Облік і оподаткування, СВО «Магістр»

Дяченко Єлизавета, освітньо-професійна програма Облік і оподаткування спеціальності 071 Облік і оподаткування, СВО «Бакалавр»

Мокієнко Тетяна, к.е.н., доцент, доцент кафедри бухгалтерського обліку та економічного контролю

ЗОБОВ'ЯЗАННЯ В МІЖНАРОДНІЙ ТА НАЦІОНАЛЬНІЙ ПРАКТИЦІ

У міжнародній практиці порядок визначення та відображення короткострокових зобов'язань визначається відповідно до МСБО 1 «Подання фінансових звітів», МСБО 37 «Забезпечення, непередбачені зобов'язання та непередбачені активи», а у вітчизняній згідно з П(С)БО 11 «Зобов'язання».

Порівнюючи складові короткострокових зобов'язань у вітчизняній та міжнародній практиці, ми бачимо відсутність в П(С)БО таких понять, як непередбачені зобов'язання та доходи майбутніх періодів, які виділені згідно з П(С)БО 11 «Зобов'язання» в окремі групи [1].

Доходи майбутніх періодів – це надходження грошових коштів та інших активів, що одержані в звітному періоді, але відносяться до майбутніх періодів. До доходів майбутніх періодів належать доходи у вигляді одержаних авансових платежів за здані в оренду основні засоби та інші необоротні активи, передплати періодичних та довідкових видань, виручки за вантажні перевезення, від продажу квитків транспортних та театральних підприємств, абонентної плати за користування засобами зв'язку тощо.

Ця категорія відповідно до П(С)БО 11 «Зобов'язання» [3] віднесена до зобов'язань, незважаючи на те, що підприємство отримає дохід від реалізації своїх товарів або надання послуг у майбутньому.

Склад зобов'язань за міжнародними стандартами та їх відповідна оцінка відображено за допомогою табл. 1.

Згідно з Міжнародними стандартами фінансової звітності для визначення балансової вартості зобов'язань можна використовувати історичну собівартість, поточну вартість, суму погашення або теперішню вартість [1].

Важливим питанням про дослідженні теми постачання є законодавче регулювання договірних відносин здійснюється Цивільним кодексом України, Господарським кодексом України та низкою інших нормативних актів.

Слід зауважити, що Цивільний кодекс України більше уваги приділяє врегулюванню відносин, пов'язаних з наданням послуг, купівлі й продажу продукції. Згідно з Цивільним кодексом України договором є домовленість двох або більше сторін, спрямована на встановлення, зміну або припинення цивільних прав та обов'язків (рис. 1).

Таблиця 1

Склад зобов'язань та їх оцінка за МСФЗ

Фінансові зобов'язання	Кредиторська заборгованість, обумовлена контрактним правом за товарними операціями	Оцінка за справедливою вартістю
	Векселі видані	
	Облігації та інші боргові цінні папери, що підлягають сплаті	
	Позичка банку	

	Кредиторська заборгованість, обумовлена контрактним правом за фінансовою орендою	
	Кредиторська заборгованість за випущені та передані працівникам акції підприємства	
	Зобов'язання за гарантіями та іншими підставами, які залежать від будь-яких подій, що відбудуться в майбутньому	
	Привілейовані акції, які підлягають обов'язкового викупу	
Інші зобов'язання	Аванси, одержані за готову продукцію, товари, роботи та послуги	Оцінка за амортизованою собівартістю
	Доходи майбутніх періодів	
	Гарантійні зобов'язання за готову продукцію, товари, роботи та послуги	
	Кредиторська заборгованість за облигаціями, векселями, яка підлягає викупу у визначений термін або протягом визначеного періоду	
	Зобов'язання за податками та іншими платежами, що не оформлені угодами	
	Зобов'язання за форвардними та ф'ючерсними контрактами, що підлягають погашенню не фінансовими активами	

Рис. 1. Підстави виникнення договірних зобов'язань

Важливим питанням є розрахунки за податком на додану вартість, які виникають при придбанні товарно-матеріальних цінностей. Дату визнання податкового кредиту визначають за певною подією залежно від того, яка операція відбувається. Цей момент урегульовано п. 198.2 ПКУ [2].

Організована належним чином система розрахунків повинна достатньою мірою відображати та характеризувати господарську діяльність з необхідною конкретизацією.

Список використаних джерел:

1. Міжнародний стандарт бухгалтерського обліку. IASB; Стандарт, Міжнародний документ від 01 січ. 2012 р. *Верховна Рада України*. URL: <http://zakon4.rada.gov.ua>. дата звернення 19.09. 2021).
2. Податковий кодекс України № 2755-VI від 02 груд. 2010 р. *Верховна Рада України*. URL: <http://www.zakon.rada.gov.ua>. (дата звернення 19.09.2021).
3. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 11 «Зобов'язання»: Наказ Міністерства фінансів України № 20 від 31 січ. 2000 р. *Верховна Рада України*. URL: <http://www.zakon.rada.gov.ua>. (дата звернення 18.09.2021).

Коваль Юлія, освітньо-професійна програма Облік і оподаткування спеціальності 071 Облік і оподаткування, СВО «Магістр»

Куропятник Ярослава, освітньо-професійна програма Облік і оподаткування спеціальності 071 Облік і оподаткування, СВО «Магістр»

Дорошенко Андрій, к.е.н., доцент, доцент кафедри економічної теорії та економічних досліджень

РОЗРАХУНКОВІ ВІДНОСИНИ СУБ'ЄКТІВ ГОСПОДАРЮВАННЯ ТА ЇХ НОРМАТИВНЕ РЕГУЛЮВАННЯ

Досить недавно переважне використання під час розрахунків (платежів) безготівкових коштів було головною прерогативою юридичних осіб. Стрімкий та динамічний розвиток новітніх технологій та техніки сприяло поширенню безготівкових розрахунків, швидко витісняючи наявні. Однак слід зауважити, що наявні кошти досить таки гідно витримують «конкуренцію» з безготівковими грошима, особливо у випадках коли мова йде про виплату заробітної плати працівникам, компенсації різноманітних витрат на відрядження, а також при забезпеченні інших господарських витрат, що, проведених через касу підприємства.

Враховуючи той факт, що використання готівки суб'єктом господарювання викликає спокусу витрати їх не за цільовим призначенням, держава повинна контролювати цей процес шляхом введення різноманітних нормативних актів. Так, у повній відповідності до ст. 40 Закону України «Про Національний банк України» № 679/XIV від 20.05.1999 р. зі змінами і подальшими доповненнями від 20 березня 2020 року, Національний банк України встановлює загальні правила, форми та стандарти розрахунків банків та решти юридичних та фізичних осіб в економічному обороті України з використанням як паперових, так і різноманітних електронних документів та готівки, забезпечує координацію та організацію розрахунків [1].

Розрахунки між суб'єктами господарювання, а також з різними фізичними особами підприємства зазвичай здійснюються як у готівковій так і безготівковій формах. При цьому конкретний порядок розрахунку безготівковими коштами регламентовані Постановою НБУ «Про внесення змін до Інструкції про безготівкові розрахунки в Україні» № 127 від 16.11.2019 р., зі змінами і доповненнями [3], а готівковими коштами – Положенням «Про ведення касових операцій в національній валюті України» Постанова НБУ № 148 від 29.12.2017 р., зі змінами і доповненнями [2].

З метою забезпечення зберігання грошових коштів підприємства, а також здійснення різноманітних грошових банківських операцій, як з численними юридичними та фізичними особами, підприємство повинно відкрити розрахункові розрахунки в банківській установі. При цьому основними нормативно-правовими документами, що регулюють дані питання є Закон України «Про банки і банківську діяльність» № 2221/III зі змінами від 25 березня 2020 р.

Для здійснення підприємством безготівкових грошових розрахунків необхідно відкрити рахунки в банку у національній та іноземній валюті. Сам порядок відкриття банками рахунків для підприємств, установ чи організацій визначений Інструкцією «Про порядок відкриття, використання і закриття

рахунків у національній та іноземній валютах» Постанова НБУ № 159 від 28 грудня 2018 р. Рахунки що необхідні для зберігання грошових коштів та проведення всіх видів банківських операцій можуть бути відкриті в будь-яких банках України відповідно до вибору клієнта і за наявності згоди самого банку. Між установою та банком укладається відповідний договір щодо надання банківських послуг, в якому обумовлюється як предмет договору так і обов'язки та відповідальність кожної зі сторін.

Розрахунки що здійснюються між юридичними особами та пов'язані з провадженням ними відповідної підприємницької діяльності, регулюються Цивільним кодексом України.

Порядок здійснення розрахунків в національній валюті встановлений Інструкцією «Про безготівкові розрахунки в Україні в національній валюті», затвердженою постановою Правління Національного банку України № 127 від 06.11.2019 р., (з подальшими змінами та доповненнями).

Як найбільш ліквідні (абсолютноліквідні) активи, грошові кошти є досить важливим елементом сучасної економіки, тобто певна частина майна підприємства – кошти, що уособлюють її робочий капітал. Від його розміру та чіткості бухгалтерського обліку залежить як рівень фінансової стійкості підприємства так і його платоспроможність. Ліквідність та платоспроможність є одними із важливих умов забезпечення безперебійної діяльності та оптимального рівня фінансової стійкості підприємств, саме від означених показників залежить сам факт довготривалого існування підприємств, адже більшість підприємств припиняють свою операційну діяльність здебільшого в результаті нестачі грошових (обігових) коштів, а не через недостатній рівень рентабельності.

Список використаних джерел:

1. Закону України «Про Національний банк України» Офіційний сайт Верховної ради України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/679-14> (дата звернення 12.11.2019).

2. Постановою НБУ Положенням «Про ведення касових операцій в національній валюті України» Офіційний сайт Верховної ради України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/679-14> (дата звернення 12.11.2019).

3. Постанова НБУ «Про внесення змін до Інструкції про безготівкові розрахунки в Україні» Офіційний сайт Верховної ради України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/679-14> (дата звернення 12.11.2019).

Козченко Олексій, освітньо-професійна програма Облік і оподаткування спеціальності 071 Облік і оподаткування, СВО «Магістр»

Мокієнко Тетяна, к.е.н., доцент, доцент кафедри бухгалтерського обліку та економічного контролю

РОЗКРИТТЯ ІНФОРМАЦІЇ ПРО ДОХОДИ, ВИТРАТИ ТА РЕЗУЛЬТАТИ ДІЯЛЬНОСТІ У ФІНАНСОВІЙ ЗВІТНОСТІ

Фінансова звітність підприємства (крім бюджетних установ, представництв іноземних суб'єктів господарської діяльності та суб'єктів малого підприємництва, визнаних такими відповідно до чинного законодавства) включає:

Баланс, Звіт про фінансові результати, Звіт про рух грошових коштів, Звіт про власний капітал та примітки до звітів.

У Звіті про фінансові результати розкривається інформація про доходи, витрати, прибутки і збитки, інший сукупний дохід та сукупний дохід підприємства за звітний період. Тобто на відміну від Звіту про фінансовий стан інформація у Звіті про фінансові результати надається за поточний рік (або інший звітний період: квартал, півріччя, дев'ять місяців фінансового року).

Частина «Фінансові результати» Звіту про фінансові результати відображає доходи, витрати, прибутки і збитки, що утворилися у суб'єкта господарювання протягом звітного календарного року.

При складанні «Звіту про фінансові результати (звіт про сукупний дохід)» необхідно дотримуватися принципу нарахування та відповідності доходів і витрат, за яким для визначення фінансового результату звітного періоду слід зіставити доходи звітного періоду з витратами, які були здійснені для отримання цих доходів. «Звіт про фінансові результати (Звіт про сукупний дохід)» складається з чотирьох розділів: розділ 1. «Фінансові результати» (р. 2000 - 2355); розділ 3. «Сукупний дохід» (р. 2400 - 2465); розділ 3. «Елементи операційних витрат» (р. 2500 - 2550); розділ 4. «Розрахунок показників прибутковості акцій» (р. 2600 - 2650).

Відображення інформації про фінансові результати у формі 2 «Звіт про фінансові результати (Звіт про сукупний дохід)» представлено на рис. 1.

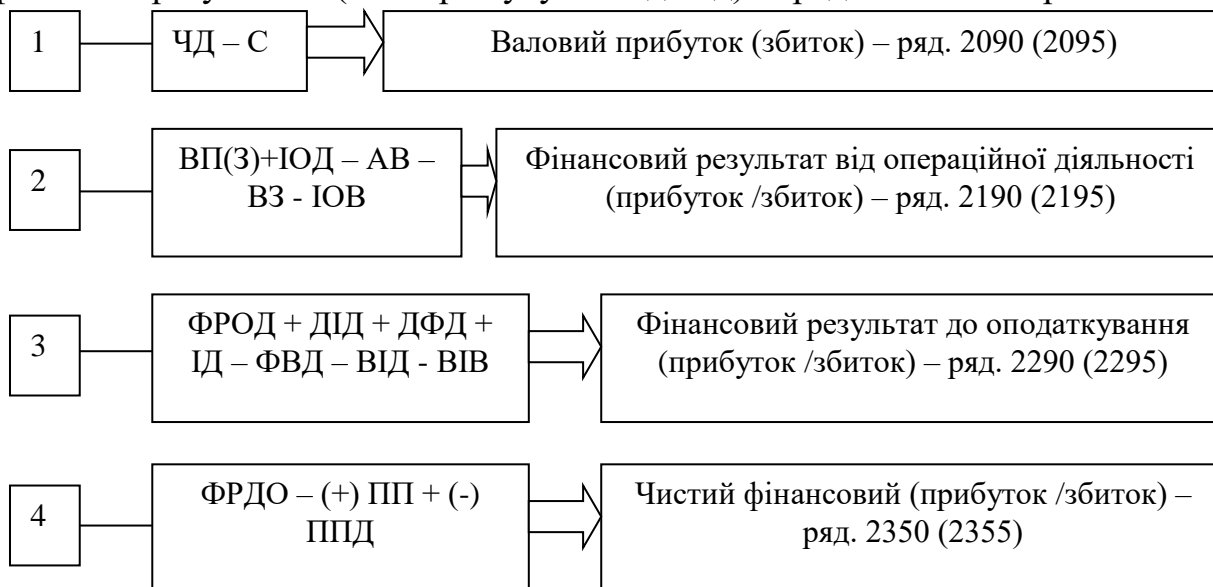

Рис. 1. Формування та відображення у ф. 2 «Звіт про фінансові результати (Звіт про сукупний дохід)» фінансових результатів

У першому розділі «Звіту про фінансові результати (Звіту про сукупний дохід)» надається інформація про доходи і витрати з точки зору власника підприємства, усі витрати, пов'язані з доходом звітного періоду, включаючи й податок на прибуток, вважаються витратами звітного періоду; прибуток розглядається як джерело виплат власникам для нарахування і сплати дивідендів, створення резервного капіталу або збільшення статутного капіталу.

У другому розділі наводиться інформація про суми проведених уцінок

необоротних активів та фінансових інструментів за звітний період, суми накопичених курсових різниць, частки іншого сукупного доходу асоційованих та спільних підприємств та інший сукупний дохід.

У третьому розділі наводиться склад операційних витрат за елементами, що дозволяє провести аналіз їх структури.

У четвертому розділі Звіту про фінансові результати, який стосується лише акціонерних товариств, прості акції яких відкрито продаються та купуються на фондових біржах, а також тих товариств, які знаходяться у процесі випуску зазначених акцій, розраховуються показники прибутковості акцій.

Отже, необхідність заповнення форми № 2 «Звіт про фінансові результати (Звіту про сукупний дохід)» (далі – Звіт про фінансові результати) викликана тим, що інформація, яка міститься у Балансі відображає обсяг активів, зобов'язань та капіталу на певну звітну дату і є недостатньою користувачам для оцінки результативності діяльності підприємства. Так, для визначення рівня розвитку юридичної особи виникає необхідність оцінити ділову активність, що в свою чергу, потребує відомостей про доходи та витрати підприємства. На відміну від Балансу, в якому відображається сальдо рахунків з обліку активів, зобов'язань і власного капіталу, у Звіті про фінансові результати наводиться інформація про отримані доходи та понесені витрати, тобто дебетові та кредитові обороти відповідних рахунків бухгалтерського обліку 9- го і 7-го класів.

Список використаних джерел:

1. Глушач Ю. С. Фінансова звітність за П(С)БО : навч.-метод. посіб. Харків : ХНУ імені В. Н. Каразіна, 2018. 88 с.

2. Мокієнко Т. В., Степанюк Н. М. Нормативне регулювання обліку доходів та фінансових результатів згідно з міжнародними стандартами. *Сучасний стан і перспективи вдосконалення практичної підготовки студентів обліково-фінансового профілю* : Збірник доповідей науково-практичної конференції студентів за результатами проходження виробничих та технологічних практик по напрямках підготовки (спеціальностях). 2018. Вип. 4. С. 42-44.

3. Мокієнко Т. В., Пліщенко В. О., Гуріна (Литвяк) А. Є. Нормативне регулювання обліку доходів та фінансових результатів згідно з міжнародними стандартами. *Проблеми обліково-аналітичного забезпечення управління підприємницькою діяльністю* : зб. матер. ІV Всеукраїнської науково-практичної конференції (м. Полтава, 24 жовтня 2019 р.). 2019. С. 228-231.

4. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності» : Наказ Міністерства фінансів України № 73 від 07 лютого 2013 р. *Верховна Рада України*. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0336-13>. (дата звернення 21.09.2021).

Кучер Олена, освітньо-професійна програма Облік і оподаткування спеціальності 071 Облік і оподаткування, СВО «Бакалавр»

Катеринич Вячеслав, освітньо-професійна програма Облік і оподаткування спеціальності 071 Облік і оподаткування, СВО «Магістр»

Лега Ольга, к.е.н., доцент, доцент кафедри бухгалтерського обліку та економічного контролю

ПОРЯДОК ВІДОБРАЖЕННЯ В ОБЛІКУ ФІНАНСОВИХ ВИТРАТ

Визначення фінансових витрат наведено в п. 3 П(С)БО 31 – це витрати на проценти та інші витрати підприємства, пов'язані із запозиченнями [4]. Відповідно до П(С)БО 31 [4] і Методичних рекомендацій № 1300 [3] до фінансових витрат відносять: відсотки за користування короткостроковими і довгостроковими позиками банків, банківським овердрафтом; відсотки за випущеними облігаціями, виданими векселями; дисконт за облігаціями, амортизація інших знижок, пов'язаних з позиками; відсотки за фінансову оренду активів.

Розподіл фінансових витрат залежить від суб'єктів господарювання, які їх здійснюють: юридичні особи - суб'єктів малого підприємництва, представництва іноземних суб'єктів господарювання, а також юридичних осіб, що не займаються підприємницькою діяльністю, фінансові витрати визнаються витратами звітного періоду, за який вони нараховані; для інших юридичних осіб фінансові витрати визнаються витратами звітного періоду, за який вони нараховані, крім фінансових витрат, що капіталізуються [3].

П. 3 ПБО 31 визначає капіталізацію фінансових витрат, як включення їх до собівартості кваліфікаційного активу (тобто активу, який в обов'язковому порядку потребує суттєвого часу на його створення (суттєвим вважається період часу, який становить більш як три місяці [4]). Приклади кваліфікаційних та некваліфікаційних активів представлено у табл. 1.

Капіталізація фінансових витрат починається за одночасної наявності таких умов: визнання витрат, пов'язаних зі створенням кваліфікаційного активу; визнання фінансових витрат, пов'язаних зі створенням кваліфікаційного активу; виконання робіт зі створення кваліфікаційного активу, включаючи технічні й адміністративні заходи, що виконуються до початку створення такого активу.

Капіталізація фінансових витрат здійснюється тільки протягом періоду створення кваліфікаційного активу [3].

Таблиця 1

Приклади кваліфікаційних та некваліфікаційних активів [3]

Актив	Приклад
Кваліфікаційні активи	
Незавершене виробництво продукції з тривалим (суттєвим) операційним циклом	Вино, коньяк, що потребує кілька років (місяців) технологічної витримки
Незавершені капітальні інвестиції	Будівництво приміщень, будинків, будівель, споруд, виготовлення і монтаж устаткування, розробка (створення) програмного продукту та інших матеріальних активів, які тривають. Вирощування багаторічних насаджень
Інвестиційна нерухомість	Будівля, яка потребує добудови, реконструкції,

Актив	Приклад
	реставрації та іншого поліпшення
Некваліфікаційні активи	
Фінансові інвестиції	Інвестиції в боргові цінні папери або інструменти власного капіталу
Незавершене виробництво продукції з коротким (несуттєвим) операційним циклом	Незавершені вироби
Активи, які готові для використання із запланованою метою або продажу	Активи придбані для продажу Готова продукція (взуття, меблі, одяг тощо). Сировина, матеріали, конструкції тощо, придбані для використання у виробництві продукції (робіт, послуг) та в іншій операційній діяльності

Якщо активна діяльність на створення кваліфікаційного активу переривається на тривалий час, то на період такого переривання зупиняється й капіталізація фінансових витрат. І тоді фінансові витрати визнаються витратами звітного періоду, за який вони нараховані [3, 4].

Припиняється капіталізація фінансових витрат в разі введення в експлуатацію забудовником об'єктів основних засобів; введення в експлуатацію об'єктів основних засобів і нематеріальних активів, створених на підприємстві; оприбуткування готової продукції із суттєвим за часом операційним циклом; завершення підрядником виконання робіт з будівельного контракту.

Для капіталізації витрат визначається норма - частка від ділення середньозваженої величини фінансових витрат та суми всіх непогашених запозичень (крім тих, що безпосередньо пов'язані з кваліфікаційним активом або мають цільове призначення) підприємства протягом звітного періоду [3, 4].

Наприклад, підприємство отримало позику банку 100000 грн. терміном на один рік. Ставка відсотка за позику становить 12 % річних. Протягом року відсотки за позику, відповідно, становили 12000 грн ($100000 \times 0,12$). Капіталізації, тобто включенню до собівартості кваліфікаційного активу, підлягає уся сума фінансових витрат (12000 грн. [3].

За наявності у підприємства однієї позики, безпосередньо пов'язаної або не пов'язаної зі створенням кваліфікаційного активу, норма капіталізації дорівнює відсотковій ставці за користування позиками. Так, за умовою пункту 4.2 цих Методичних рекомендацій норма капіталізації становить 0,12 (12 %) за рік, або 0,01 (1 %) за місяць [3].

Відповідно до Інструкції № 291 облік витрат на відсотки та інші витрати, пов'язані із запозиченнями здійснюється на рахунку 95 «Фінансові витрати». Рахунок 95 має субрахунки: 951 «Відсотки за кредит»; 952 «Інші фінансові витрати».

Кореспонденція рахунків бухгалтерського обліку при здійсненні фінансових витрат представлено у табл. 2.

Отже, у процесі дослідження обґрунтовано сутність та види фінансових витрат, порядку їх капіталізації фінансових витрат. Встановлено, що в залежності від особливостей використання позикового капіталу для створення кваліфі-

каційного активу методика розрахунку сум фінансових витрат, що підлягають капіталізації, може бути різною.

Таблиця 2

Кореспонденція рахунків бухгалтерського обліку при здійсненні фінансових витрат

Дебет 95		Кредит 95	
Кредит рахунків		Дебет рахунків	
684«Розрахунки за нарахованими відсотками»	нараховано відсотки за користування банківськими позиками	151 «Капітальне будівництво»	суму капіталізованих фінансових витрат включено до собівартості кваліфікаційного активу забудовника при будівництві, реконструкції, реставрації будівель і споруд
		23 «Виробництво»	суму капіталізованих фінансових витрат включено до собівартості кваліфікаційного активу будівельної організації, на промисловому і сільгоспідприємстві
	нараховано відсотки за користування іншими (відмінними від банківських) позиками та/або за договором фінансової оренди	154 «Придбання (створення) нематеріальних активів»	суму капіталізованих фінансових витрат включено до собівартості кваліфікаційного активу замовника при створенні програмного продукту, інших нематеріальних активів
		792 «Результат фінансових операцій»	віднесено некапіталізовані фінансові витрати на фінансові результати

За таких умов, визначення суми витрат на позики та відсотків по них потребує спеціального уточнення.

Список використаних джерел

1. Граковський Ю. Фінансові витрати: бухгалтерський і податковий облік. Вісник. 2014. № 47. URL: <http://www.visnuk.com.ua/ua/pubs/id/7876> (дата звернення 21.09.2021).
2. Занько Б. Фінансові витрати та їх капіталізація. Вісник. 2011. № 29. URL: <http://www.visnuk.com.ua/ua/pubs/id/1931> (дата звернення 21.09.2021).
3. Методичні рекомендації з бухгалтерського обліку фінансових витрат: Наказ Міністерства фінансів України від 01 лист. 2010 р. № 1300 URL: <http://magazine.faaf.org.ua/content/view/1116/37/> (дата звернення 21.09.2021).
4. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 31 «Фінансові витрати»: Наказ Міністерства фінансів України від 28 квіт. 2006 р. № 415 URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/z0610-06> (дата звернення 21.09.2021).

Мартиненко Оксана, освітньо-професійна програма Облік і оподаткування спеціальності 071 Облік і оподаткування, СВО «Бакалавр»

Кулик Вікторія, д.е.н., професор, професор кафедри бухгалтерського обліку та економічного контролю

ЗАСТОСУВАННЯ РІЗНИХ МОДЕЛЕЙ ДЛЯ ВИЗНАЧЕННЯ ЙМОВІРНОСТІ БАНКРУТСТВА

Відповідно до сучасного стану економіки та ситуації в країні загалом, такі питання, як своєчасне передбачення кризових явищ та формування відповідного механізму, що дозволяє визначити відповідні негативні зміни та сприяти подальшому їх усуненню, є досить важливими. Висока ефективність антикризових заходів на підприємстві з метою підтримання його стабільного функціонування повинна бути обґрунтована певними моделями оцінки платоспроможності та ймовірності банкрутства.

Сучасна економічна наука володіє різноманітними прийомами та методиками прогнозування фінансового стану з позиції можливого банкрутства підприємства, а саме: розрахунок індексу кредитоспроможності; використання системи формалізованих та неформалізованих критеріїв; прогнозування показників платоспроможності.

Прогноз банкрутства підприємств може бути здійснений за допомогою низки індексів кредитоспроможності.

Найбільш розповсюдженою моделлю прогнозування банкрутства є п'ятифакторна модель Е. Альтмана. П'ятифакторна модель Альтмана найбільш широко вживається для оцінки ймовірності банкрутства вітчизняних підприємств. Це пояснюється тим, що модель включає чинники, що дійсно надають уявлення про фінансову стійкість підприємств та є зрозумілими для економічної інтерпретаціями в умовах розвитку національного ринку. Крім того, доцільність застосування п'ятифакторної моделі Альтмана підтверджується тривалим часом її застосування в умовах ринкової економіки розвинутих країн Європи.

Модель Спрінгейта включає такі основні фактори: власні оборотні активи, валюта балансу, прибуток до сплати податків та процентів, поточні зобов'язання, виручка від реалізації.

Перевагою застосування цієї моделі є врахування при розрахунках величини прибутку до сплати податків та процентів, що є актуальним в умовах програм кредитування в Україні.

Метою застосування моделі Конана і Гольдера є оцінка вірогідності затримки платежів. Модель є корисною для оцінки не тільки власних чинників, а й для оцінки ймовірності затримки платежів потенційними контрагентами – покупцями, іншими дебіторами.

Універсальна дискримінантна функція включає найбільшу кількість чинників серед розглянутих моделей, а отже, враховує ширше коло факторів, що впливають на фінансовий стан підприємств.

Методика дискримінантного аналізу є інструментом системи раннього попередження банкрутства. Вона передбачає розрахунок інтегрального показника на основі економіко-статистичних розрахунків. Перевагами моделей дискримінантного аналізу є те, що вони забезпечують високу точність результатів

при спрощеній та послідовній системі розрахунків, а необхідна інформація для їх проведення міститься в основних формах звітності. Вони також передбачають оцінку рівня ризиків підприємства. До недоліків таких моделей слід віднести те, що їх використання на вітчизняних підприємствах ускладнюється з причини неврахування галузевих особливостей діяльності українських підприємств та рівня державного регулювання економіки.

Перевагою використання універсальної дискримінантної моделі є деталізація критеріїв ймовірності банкрутства. Здобуті значення Z-показника можна інтерпретувати так:

$Z > 2$ – підприємство вважається фінансово стійким і йому не загрожує банкрутство;

$1 < Z < 2$ – фінансова рівновага (фінансова стійкість) підприємства порушена, але за умови переходу на антикризове управління банкрутство йому не загрожує;

$0 < Z < 1$ – підприємству загрожує банкрутство, якщо воно не здійснить санаційних заходів;

$Z < 0$ – підприємство є напівбанкрутом.

Розглянувши вищенаведені моделі прогнозування банкрутства, можна сказати, що кожна модель має свою специфіку, виходячи з галузевих особливостей підприємницької діяльності тієї країни, в якій вона найбільш використовується. Найбільш адаптованими до вітчизняних підприємств моделями визначення ймовірності банкрутства є модель Альтмана та модель Спрінгейта. Однак слід звернути увагу на те, що побудова єдиної ефективної багатofакторної моделі прогнозування банкрутства в нашій країні є досить проблемною, оскільки нормативно-законодавча база регулювання процедури банкрутства є недосконалою та рівень досліджень динаміки та причин вже збанкрутілих підприємств – низьким.

Список використаних джерел:

1. Кулик В.А. Бухгалтерський баланс – джерело релевантної інформації у системі антикризового управління. *Науковий вісник Полтавського університету економіки і торгівлі*. 2010. №1. С. 143-146.

2. Кулик В.А. Інформаційне забезпечення прийняття управлінських рішень на підприємствах електронного бізнесу. *Випереджаючий інноваційний розвиток: теорія, методика, практика*: монографія / за ред. к.е.н., доцента Ілляшенко Н.С. Суми: Триторія, 2018. 484 с. С. 255-267.

3. Сердюков К.Г., Кулик В.А., Піддубна Л.В. Інтегрована звітність як інструмент корпоративної соціальної відповідальності: складання та оприлюднення в електронному середовищі. *Тестування та оцінювання комерційних перспектив товарних інновацій*: монографія / за заг. ред. Є. І. Нагорного. Суми : Триторія, 2019. С. 253-259.

Махно Сергій, освітньо-професійна програма Облік і оподаткування, спеціальності 071 «Облік і оподаткування», СВО «Бакалавр»

Мокієнко Тетяна, к.е.н., доцент, доцент кафедри бухгалтерського обліку та економічного контролю

ПЕРВИННИЙ ОБЛІК СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКОЇ ПРОДУКЦІЇ У ФЕРМЕРА

Господарства, які відповідають вимогам малого бізнесу, можуть використовувати спрощену форму обліку, яка використовує план рахунків малого бізнесу. Спрощений план рахунків дозволяє визначити виробничі витрати та вести їх облік [4].

Сільське господарство є особливою формою організації та управління в сільській місцевості, а його господарська діяльність та облік підпорядковуються спеціальним правилам. Крім того, господарство має відповідати загальним правилам галузі бухгалтерського обліку. Тому виникає проблема в процесі організації господарств та бухгалтерського обліку, тобто одночасного виконання вимог загальних та спеціальних нормативних актів. Тому господарство має відповідати вимогам Стандартів бухгалтерського обліку (стандарту), зокрема, П(С)БО 30 «Біологічні активи», в якому однією із складових фінансових результатів основної діяльності є вихідний результат визнання сільськогосподарської продукції та додаткових біологічних активів [5].

Сільськогосподарська продукція - активи, відокремлені від біологічних активів для продажу, переробки або внутрішнього споживання. Відповідно до п. 12 П(С)БО 30, сільськогосподарська продукція оцінюється за справедливою вартістю за вирахуванням витрат на реалізацію або витрат на момент первісного визнання. Відповідно до п. 18 П(С)БО, первісний визнаний дохід (витрати) сільськогосподарської продукції, отриманий від сільськогосподарської діяльності протягом звітного періоду (календарного року), визначається як різниця між вартістю сільськогосподарської продукції, що оцінюється за справедливою вартістю після вирахування очікуваної вартості, час продажу та витрати, пов'язані з біологічною конверсією.

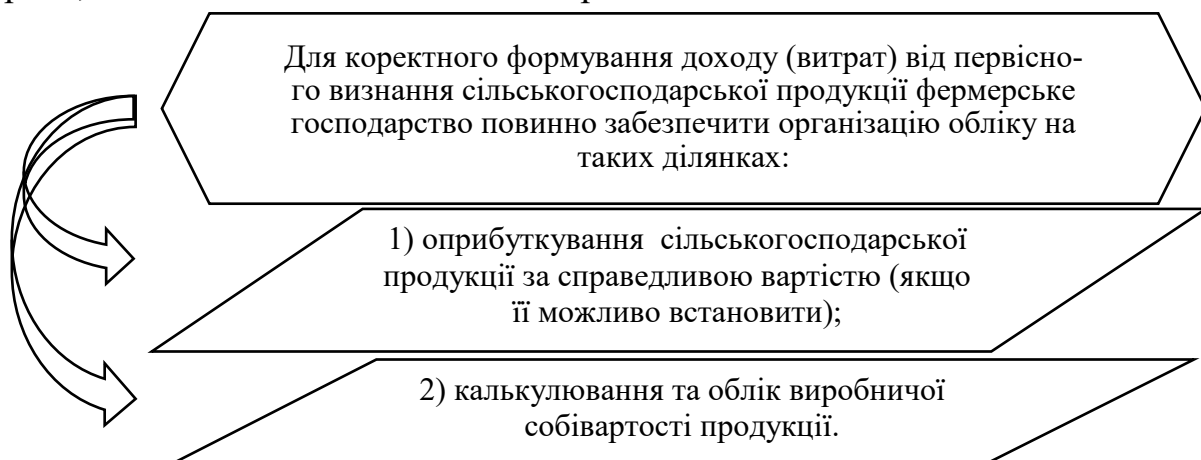

Рис. 1. Вимоги для формування доходу від первісного визнання

З рис. 1 видно, що фермерське господарство зможе визначити результат первісного визнання сільськогосподарської продукції. Водночас, доцільно вне-

сти пропозиції щодо організації бухгалтерського обліку та впровадження їх фермерськими господарствами (фермерів). Очікується, що в залежності від розміру ферми будуть використовуватися чотири форми обліку.

Згідно Закону України «Про бухгалтерський облік і фінансову звітність в Україні» всі підприємства зобов'язані вести бухгалтерський облік. Згідно Положення № 88 всі господарські операції, що виникають у господарюючих суб'єктів, повинні бути документально оформленні [1], [3]. Первинні документи, якими оформлюються рух зерна представлено в табл. 1.

Таблиця 1

Основні форми первинних документів для фермера з обліку зерна

Первинний документ	Назва документа	Коли складається
Відправлення продукції з поля на тік та інші місця зберігання	Талон комбайнера (форма №77в), талон шофера (форма № 77б)	Під час відправлення зерна з поля
	Путівка на вивезення продукції з поля (форма № 77а)	
	Реєстр відправлення зерна та іншої продукції з поля (форма № 77)	
Зважування в господарстві	Реєстр приймання зерна вагарем (форма № 78а)	Після зважування машини (трактора) з вантажем
	Реєстр приймання зерна від шофера (форма № 71а)	
Приймання зерна і насіння на тік	Відомість руху зерна та іншої продукції (форма № 80)	Щодня (у кінці робочого дня)
Сортування і сушіння зерна	Акт на сортування і сушіння продукції рослинництва (форма № 82)	Після закінчення процесу доопрацювання
Приймання зерна і насіння на склад	Книга складського обліку (форма № ВЗСГ-10)	Щодня (у кінці робочого дня)
Переміщення зерна	Накладна (внутрігосподарського призначення) (форма № ВЗСГ-8)	У міру переміщення зерна
Оприбуткування соломи	Акт приймання грубих і соковитих кормів (форма № 92)	Відразу після обмірів і розрахунків

Для фермерських господарств, що не працюють, коли використовується проста форма обліку, будуть використовуватися книги доходів і витрат. Він не забезпечує бухгалтерського обліку готової продукції; вартість розраховується за коефіцієнтами, тому вартість виробництва визначити неможливо. У господарстві вже працює близько 10 працівників і дохід до 500 тис. грн. Водночас був запропонований «Щоденник реєстрації господарських операцій», який окремим не включав надходження готової продукції та собівартість її виробництва [6].

Отже, за результатами дослідження можна визначити, що деякі господарства можуть не відповідати вимогам П(С)БО 30, якщо бухгалтерський облік ведеться відповідно до організаційних та бухгалтерських правил. Умовами першого підтвердження отриманого доходу (витрат) є сільськогосподарська продукція. Тому необхідно подальше вдосконалювати обліковий реєстр най-

меншого господарства, зберігаючи його простоту та зручність для заповнення членів сім'ї керівника ферми або бухгалтера.

Список використаних джерел:

1. Про бухгалтерський облік і фінансову звітність України: Закон України № 996-XIV від 16.07.1999 р. Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/996-14>. (дата звернення 12.09.2021).

2. Методичні рекомендації з організації та ведення бухгалтерського обліку в селянських (фермерських) господарствах № 189 від 2 лип. 2001 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0189555-01#Text> (дата звернення 12.09.2021)

3. Наказ «Про затвердження Положення про документальне забезпечення записів у бухгалтерському обліку» № 88 від 24 трав. 1995 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0168-95#Text> (дата звернення 12.09.2021).

4. Наказ «Про затвердження спрощеного Плану рахунків бухгалтерського обліку» № 186 від 19 квіт. 2001 р. Ю КДЖ <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0389-01#Text> (дата звернення 12.09.2021).

5. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 30 «Біологічні активи» № 790 від 18 лист. 2005 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1456-05#Text> (дата звернення 12.09.2021).

6. Сокіл О. Г. Нормативно-регуляторні аспекти сучасного обліку сільськогосподарських підприємств. Економічні науки, 2012. № 4. С. 108-114.

Мачульська Юлія, освітньо-професійна програма Облік і оподаткування спеціальності 071 Облік і оподаткування, СВО «Магістр»

Халімовська Ярослава, освітньо-професійна програма Облік і оподаткування спеціальності 071 Облік і оподаткування, СВО «Магістр»

Лега Ольга, к.е.н., доцент, доцент кафедри бухгалтерського обліку та економічного контролю

СУТНІСТЬ ТА ОЗНАКИ ПОДАТКОВИХ ПРАВОПОРУШЕНЬ

Суб'єкти господарювання нерідко застосовують як нелегальні, так і законні шляхи скорочення податкових платежів. Ухилення від сплати податків (Tax evasion) є нелегальним шляхом зменшення податкових зобов'язань за податковими платежами, засноване на свідомій, кримінально карній дії згідно з Кримінальним кодексом України. В основі ухилення від сплати податків стоїть приховування доходів і майна від податкових органів, створення фіктивних витрат, фіктивного підприємства, відображення нереальних, безтоварних господарських операцій, навмисного (умисного) спотворення бухгалтерської та податкової звітності. Такі дії суб'єктів підприємницької діяльності порушують законодавство, держава не отримує (недоотримує) належні їй суми податків та зборів. А отже, факт невиконання податкового обов'язку стає ознакою податкового правопорушення.

Обов'язком суб'єктів, як платників податків, є обчислення, декларування та/або сплата суму податку та збору в порядку і строки, визначені ПКУ. Ст. 16.1. ПКУ визначає обов'язки платників податків. Узагальнимо їх наступним

чином:

- обов'язок з ведення податкового обліку (16.1.1. стати на облік у контролюючих органах, 16.1.2. вести в установленому порядку облік доходів і витрат; 16.1.12. забезпечувати збереження документів, пов'язаних з виконанням податкового обов'язку, протягом строків, установлених ПКУ);

- обов'язок зі сплати податків і зборів (16.1.4. сплачувати податки та збори в строки та у розмірах, встановлених ПКУ);

- обов'язок з податкової звітності (16.1.2. скласти звітність, що стосується обчислення і сплати податків та зборів, 16.1.3. подавати до контролюючих органів декларації, звітність та інші документи, пов'язані з обчисленням і сплатою податків та зборів);

- обов'язок до взаємодії з контролюючими органами (16.1.5. подавати на письмову вимогу контролюючих органів документи з обліку доходів, витрат та інших показників, первинні документи, реєстри бухобліку, фінансову звітність, інші документи, пов'язані з обчисленням та сплатою податків та зборів; 16.1.6. інформацію, відомості про суми коштів, не сплачених до бюджету в зв'язку з отриманням податкових пільг (суми отриманих пільг) та напрями їх використання; 16.1.8. виконувати законні вимоги контролюючих органів щодо усунення виявлених порушень законів з питань оподаткування та митної справи і підписувати акти (довідки) про проведення перевірки; 16.1.9. не перешкоджати законній діяльності посадової особи контролюючого органу під час виконання нею службових обов'язків, виконувати законні вимоги посадової особи тощо) [1].

Для платників податків податковими правопорушеннями є протиправні діяння (дія чи бездіяльність) платників податків, податкових агентів, та/або їх посадових осіб, а також посадових осіб контролюючих органів, що призвели до невиконання або неналежного виконання вимог, установлених ПКУ та іншим законодавством, контроль за дотриманням якого покладено на контролюючі органи [4].

Загальними ознаками, притаманними для всіх видів податкових правопорушень є такі:

1) суспільна небезпека (або шкідливість) діяння, посягання на публічно-правовий обов'язок. Суспільна шкідливість виражається в порушенні суб'єктивних прав та юридичних обов'язків або перешкоджанні їх виконання, а також полягає в здатності загрожувати спричиненням суспільно шкідливих наслідків або завданні цих суспільно шкідливих наслідків об'єктам фінансово-правової (податково-правової) охорони [2];

2) винне діяння: дія або бездіяльність які загрожують настанню або спричиняють суспільно шкідливі наслідки у сфері охорони податкової дисципліни;

3) протиправні наслідки такого діяння;

4) невиконання чи неналежним виконанням податкового обов'язку;

5) наявність відповідальності. Діяння, які підпадають під усі ознаки складу податкового правопорушення, є караними, а отже, за їх вчинення в податковому законодавстві передбачені заходи фінансово-правової відповідальності [2].

На нашу думку, найбільш вразливими для підприємств є податкові правопорушення, пов'язані з невиконанням податного обов'язку, а саме з веденням податкового обліку, правильністю розрахунків податків та зборів, формуванням фінансової звітності. Ризики, які виникають при цьому, характеризують як фінансову діяльність, так і репутацію підприємств.

З одного боку, підприємство може зазнати фінансових втрат у вигляді донарахування йому податків і зборів, пені, штрафів за результатами податкової перевірки. З іншого боку, в деяких особливо серйозних випадках, неправильна податкова політика підприємств може стати причиною притягнення до кримінальної відповідальності посадових осіб. Податкові спори з контролюючими органами щодо донарахування податків, відкриття кримінальних проваджень проти посадових осіб підприємств у частині ухилення від сплати податків, підприємство несе репутаційні ризики. [3].

Список використаних джерел

1. Податковий Кодекс України № 2755-VI від 02 груд. 2010 р. *Верховна Рада України*. URL: <http://www.zakon.rada.gov.ua> (дата звернення 11.09.2021).

2. Цимбал П.В. Визначення поняття податкових правопорушень і податкових злочинів. *Науковий вісник Національної академії державної податкової служби України (економіка, право)*. 2007. № 2 (37). С. 138-145. URL: http://ir.nusta.edu.ua/bitstream/doc/3077/1/3300_IR.pdf (дата звернення 11.09.2021).

3. Соловйова Т. Як бізнесу ефективно управляти податковими ризиками. URL: <https://juscutum.com/ru-tatyana-soloveva-kak-biznesu-yeffek/> (дата звернення 11.09.2021).

Павловська Тетяна, освітньо-професійна програма Облік і оподаткування спеціальності 071 Облік і оподаткування, СВО «Бакалавр»

Кулик Вікторія, д.е.н., професор, професор кафедри бухгалтерського обліку та економічного контролю

ВПЛИВ ЕЛЕМЕНТІВ ОБЛІКОВОЇ ПОЛІТИКИ НА БАЛАНС ПІДПРИЄМСТВА

Досягнення релевантності інформації бухгалтерського балансу в процесі прийняття економічних рішень обумовлюється правильністю обраних підприємствами АПК підходів до її формування. Особливості створення облікової інформації на підприємствах агропромислового комплексу знаходять своє відображення у Наказі про облікову політику – розпорядчому документі, що містить відомості про обрані підприємствами елементи облікової політики, що регламентується відповідними нормативно-правовими актами.

Головним завданням облікової політики є забезпечення однозначного розуміння показників фінансової звітності користувачами; надання можливості користувачам оцінити наслідки різних облікових альтернатив; забезпечення правильного тлумачення та порівнянності показників фінансових звітів різних підприємств, що застосовують альтернативні облікові методи. Розроблена підприємствами виважена облікова політика забезпечує формування інформації

бухгалтерського балансу відповідно до створеної концепції.

Для визначення сукупності методичних прийомів облікової політики, що безпосередньо впливають на показники бухгалтерського балансу, окремими вченими використовується поняття «балансова політика», оскільки саме балансова політика виступає інструментом моделювання інформації бухгалтерського балансу.

Використання облікової політики здійснюється шляхом обрання одного із альтернативних способів обліку, запропонованих чинним законодавством.

Поняття «балансова політика» розглядається як сукупність методичних прийомів та процедур, що використовуються підприємством для складання бухгалтерського балансу. Зазначений поділ елементів методичної складової облікової політики є досить умовним, оскільки балансова політика має відношення не лише до балансу, а також до інших форм фінансової звітності.

Зокрема, значною складовою майна підприємств є необоротні активи. Тому для достовірного відображення у бухгалтерському балансі необоротних активів важливого значення набуває застосування відповідних елементів балансової політики. Елементом балансової політики, що визначає балансову вартість основних засобів є вибір методу нарахування амортизації.

При розробці Наказу про облікову політику, серед фахівців поширеним є твердження щодо доцільності використання прискорених методів нарахування амортизації, оскільки вибір підприємством прискорених методів амортизації забезпечує постійне прогресивне зменшення витрат на амортизацію протягом терміну корисного використання об'єкта. Як наслідок, величина основних засобів значно зменшується у перші роки використання і залишається практично незмінною в останні.

Одним із важливих елементів балансової політики щодо біологічних активів є вибір способу оцінки біологічних активів. Однак, зважаючи на рівень розвитку ринку біологічних активів, слід звернути увагу їх галузеві особливості. Біологічні активи рослинництва як довгострокові, так і поточні дають сільськогосподарську продукцію, яка є віддільною біологічного активу, а сам біологічний активне продається і не купується. Тому, біологічні активи рослинництва оцінюються та обліковуються за первісною вартістю, що передбачено нормативними документами у разі неможливості достовірного визначення їх справедливої вартості. Специфічність біологічних активів тваринництва полягає в тому, що продукція тваринництва, така як приріст живої маси, є невід'ємною від самого біологічного активу (тварини) і активний ринок на неї існує. Тому, біологічні активи тваринництва оцінюються та відображаються у бухгалтерському обліку за справедливою вартістю.

Отже, підприємство може застосовувати один із п'яти методів оцінки біологічних активів за справедливою вартістю, що має бути передбачено Наказом про облікову політику. Враховуючи, що призначенням кожного із методів є найточніше визначення справедливої вартості об'єкта біологічних активів, вважаємо, що вплив їх на показники балансу можна вважати рівноцінним, а їх вибір має зумовлюватися особливостями діяльності підприємства.

Отже, при формуванні наказу про облікову політику підприємствами

приділяється увага тим елементам балансової політики, що безпосередньо впливають на інформаційні потужності чинної форми балансу. Така позиція підприємств суперечить принципу обачності та обмежує можливості моделювання бухгалтерського балансу відповідно до запитів користувачів, а отже, послаблює обґрунтованість прийняття економічних рішень.

Список використаних джерел:

1. Кулик В. А. Формування облікової політики підприємства щодо запасів. *Науковий Вісник ПУЕТ*. 2012. № 3(54). С. 191–195.

2. Сердюков К. Г., Кулик В. А., Піддубна Л. В. Інтегрована звітність як інструмент корпоративної соціальної відповідальності: складання та оприлюднення в електронному середовищі. *Тестування та оцінювання комерційних перспектив товарних інновацій*: монографія / за заг. ред. Є. І. Нагорного. Суми : Триторія, 2019. С. 253-259.

3. Чижевська Л. В., Кулик В. А. Проблеми формування облікової політики підприємств електронного бізнесу в Україні. *Науковий вісник ПУЕТ*. 2015. № 3. С. 171-178.

Павловська Тетяна, освітньо-професійна програма Облік і оподаткування спеціальності 071 Облік і оподаткування, СВО «Бакалавр»

Поліщук Альона, освітньо-професійна програма Облік і оподаткування спеціальності 071 Облік і оподаткування, СВО «Бакалавр»

Мокієнко Тетяна, к.е.н., доцент, доцент кафедри бухгалтерського обліку та економічного контролю

БУХГАЛТЕРСЬКИЙ ОБЛІК ТА ДОКУМЕНТАЛЬНЕ ОФОРМЛЕННЯ ТЕСТ-ДРАЙВУ АВТОМОБІЛЯ

Передпродажне випробування товару завжди привертало увагу людей, адже воно дає покупцю впевненість, що за свої гроші він отримає саме те, що хоче. Особливу актуальність воно отримує при придбанні речей індивідуального користування чи порівняно дорогих для покупця.

Тест-драйв – це передпродажне випробування автомобіля покупцем, проба безкоштовна поїздка, метою якої є дослідження (для покупця) та демонстрація (для продавця) фактичних характеристик транспортного засобу. Крім того тест-драйви можуть проводитися виробником чи продавцем авто для авторитетних експертів з подальшим висвітленням їх оцінки у рекламних цілях в автопресі, Інтернет ресурсах тощо.

Даний процес для підприємства містить в собі об’ємний комплекс господарських операцій, котрі мають бути відповідним чином задокументовані та обліковані. Тож варто більш детально розглянути тест-драйв з точки зору обліковця.

Перш за все, об’єктом уваги є власне автомобіль та його обслуговування, накопичувальний знос, страхування тощо. Зазвичай у договорі між виробником чи дилером та дистриб’ютором визначається можливість використання автомобілів, як демонстраційних, і відповідні обмеження. Наприклад, термін після якого демонстраційне авто має бути реалізовано.

Наступним пунктом є витратні матеріали: паливо, масло, антифриз, фільтри тощо. І хоча більшість з них, крім власне палива, потребують заміни після досить тривалого використання авто, проте продавець не може дозволити собі забувати про контроль за ними, адже він має дати гарантію, як в безпечному проведенні тест-драйву для клієнта, так і майбутньому покупцеві даного авто.

Також варто враховувати трудові затрати на проведення тест-драйву та обслуговування автівки.

Синтетичний облік витрат пов'язаних із тест драйвом автівки концентрується на рахунку бухгалтерського обліку 93 «Витрати на збут». Відповідно до Інструкції про застосування Плану рахунків бухгалтерського обліку для підприємств та організацій субрахунки даного рахунку не визначені, а лише представлено перелік витрат діяльності, які можуть бути до нього віднесені, а саме:

- витрати пакувальних матеріалів;
- транспортування продукції, товарів за умовами договору;
- витрати на маркетинг та рекламу;
- витрати на оплату праці та комісійну винагороду продавцям, торговим агентам, працівникам відділу збуту;
- амортизація, ремонт та утримання основних засобів, інших матеріальних необоротних активів, що використовуються для забезпечення збуту продукції, товарів, робіт, послуг [2, 3].

У табл. 1 наведено приклад синтетичного обліку руху палива, що використовується для тест-драйву.

Таблиця 1

Синтетичний облік руху палива задіяного у процесі тест-драйву

Зміст операції	Кореспонденція рахунків	
	Дт	Кт
Проведено попередню оплату постачальнику за бензин	371	311
Обліковано податковий кредит	641	644
Отримано талони на бензин	203/талони	631
Списано податковий розрахунок з ПДВ	644	631
Закрито розрахунки за авансом виданим (здійснено взаємозалік заборгованостей)	631	371
Здійснено заправку автомобіля	203/паливо	203/талони
Списано вартість палива на маркетингові (рекламні) витрати	93	203/паливо

Джерело: розроблено автором на основі [2].

Отже, сума визнаних витрат на тест-драйв відображається за дебетом рахунка 93 «Витрати на збут», потім здійснюється списання даних витрат з кредита рахунка 93 на рахунок 79 «Фінансові результати» [2, 3].

Проте, для спрощення організації бухгалтерського обліку, рекомендується відокремлювати в обліку витрати на маркетинг і витрати на збут шляхом уточнення статей аналітичного обліку цих витрат в окремо розроблених регістрах з урахуванням специфіки підприємства [1, С. 430].

Аналітичний облік пробних поїздок здійснюється на основі переліку документів, котрі містять крім власне облікової інформації у вартісних та натуральних показниках, довідкові дані щодо автомобіля, клієнта, палива тощо. Серед

основних документів, що супроводжують організацію тест-драйву на підприємстві є:

- наказ про організацію проведення тест-драйвів;
- наказ про затвердження маршруту тест-драйву;
- наказ про затвердження норм витрат палива при проведенні тест-драйвів тощо.

Власне проведення господарської операції тест-драйву автомобіля має документуватися через:

- анкету учасника тест-драйву;
- журнал обліку тест-драйвів тощо.

Також у розрізі обліку активів підприємства пробна поїздка супроводжується актами списання запасів, маршрутними листами водіїв (працівників, які проводять тест-драйв) та іншим.

Крім основних обов'язкових реквізитів будь-яких документів підприємства на документах, що супроводжують проведення тест-драйвів має бути зазначена інформація, яка дає можливість ідентифікувати задіяну в поїзді автівку. Таких як виробника, модель автомобіля, повний номер кузова.

Отже, пробна поїздка є ефективним маркетинговим прийомом, котрий приносить суттєвий непрямий дохід підприємству. Таким чином правильна організація як самого тест-драйву, так і його обліку є важливим етапом роботи кожного підприємства, яке займається реалізацією автомобілів. Основне бухгалтерське забезпечення проведення пробних поїздок відбувається у розрізі списання звичайних для підприємства витрат, що виникають під час проведення, на рахунок 93 «Витрати на збут». Котрий у зв'язку із розвитком форм та зростанням частки маркетингових інструментів у діяльності підприємства доцільно поділяти на субрахунки, відповідно до аналітичного обліку цих витрат.

Список використаних джерел

1. Засадний Б. А., Башкін І. Е. Особливості та шляхи удосконалення обліку витрат на маркетингову діяльність. *Молодий вчений*. 2019. № 3. С. 428-431. URL: <http://molodyvcheny.in.ua/files/journal/2019/3/92.pdf> (дата звернення: 03.08.2021).

2. Інструкція про застосування Плану рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій: затв. наказом Міністерства фінансів України № 291 від 30 лист. 1999 р. *Верховна Рада України*. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0893-99#Text> (дата звернення: 03.08.2021).

3. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 16 «Витрати»: затв. наказом Міністерства фінансів України № 318 від 31 груд. 1999 р. *Верховна Рада України*. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0027-00#Text> (дата звернення: 03.08.2021).

Перч Аліна, освітньо-професійна програма Облік і оподаткування спеціальності 071 Облік і оподаткування, СВО «Бакалавр»

Тютюнник Світлана, к.е.н., доцент, професор кафедри бухгалтерського обліку та економічного контролю

ОСОБЛИВОСТІ ОБЛІКУ ДОХОДІВ І ВИДАТКІВ ЗАГАЛЬНОГО ФОНДУ

Бухгалтерський облік доходів і видатків в бюджетних установах є найбільш специфічним та трудомістким об'єктом обліку за контролем, рухом та наявністю бюджетних та позабюджетних коштів. Основним завданням бухгалтерського обліку у процесі діяльності бюджетної установи є забезпечення повного, точного та своєчасного відображення всіх господарських операцій, в тому числі доходів і видатків. Досліджуючи стан обліку доходів і видатків в бюджетних установах можна відзначити, ці об'єкти обліку є найважливішим в їх діяльності. Саме контроль за надходженням державних коштів, за їх доцільним кошторисним використанням лежить в основі обліку та, водночас, забезпечує майбутнє ефективне функціонування бюджетної установи. Доходи бюджетних установ поділяються на доходи загального фонду та доходи спеціального фонду. Облік доходів бюджетних установ регламентує НП(С)БОДС 124 «Доходи», а облік витрат – НП(С)БОДС 135 «Витрати» [7, 8].

Доходи загального фонду – це асигнування з державного та місцевого бюджетів, котрі отримує бюджетна установа для утримання установи, на виконання програм і заходів, відповідно до кошторису від вищих розпорядників [1]. Річна сума цих коштів визначена у Кошторисі установи.

Бухгалтерський облік доходів загального фонду ведеться на пасивному рахунку 70 «Доходи загального фонду», до якого належать наступні субрахунки [4, 5]: 701 «Асигнування з державного бюджету на видатки установи та інші заходи»; 702 «Асигнування з місцевого бюджету на видатки установи та інші заходи». Дані пасивні рахунки призначені для обліку джерел фінансування. По кредиту цих рахунків відображають: суми бюджетних установ, що отримані для здійснення видатків, передбачених в кошторисі по загальному фонду бюджету. По дебету цих рахунків відображають: суми відізованих коштів вищих розпорядником; суми невикористаних коштів в кінці бюджетного року; суми переведених коштів нижчим розпорядникам; суми фактичного використання коштів загального фонду, що списуються в кінці року в порядку закриття рахунків на субрахунок 431 «Результат виконання кошторису за загальним фондом».

Аналітичний облік асигнувань організовується за кожною бюджетною програмою чи кодом функціональної класифікації видатків, а в середині їх – за кодами економічної класифікації видатків [2, 3]. Для цього використовують «Картку аналітичного обліку отриманих асигнувань» встановленої форми. Вона відкривається окремо по кожному коду програмної класифікації видатків чи функціональної класифікації видатків [6]. Крім того окремо ведеться облік асигнувань отриманих із загального та спеціального фондів.

Облік видатків по загальному фонду. Облік фактичних видатків загального фонду бюджетних установ ведеться по рахунку 80 «Видатки із загального фонду». До нього відкривають наступні субрахунки: 801 «Видатки з державно-

го бюджету на утримання установи та інші заходи»; 802 «Видатки з місцевого бюджету на утримання установи та інші заходи». Це активні рахунки. По дебету цих рахунків на протязі бюджетного періоду на підставі належне оформлених документів відображаються здійснені витрати за кодами КЕКВ з кредиту різних рахунків. По закінченню року записами по кредиту рахунку 80 «Видатки із загального фонду» вони списуються на дебет рахунку 431 «Результат виконання кошторису по загальному фонду».

Аналітичний облік фактичних видатків ведеться в «Картках аналітичного обліку фактичних видатків» за кожним кодом програмної та функціональної класифікації видатків, в розрізі кодів КЕКВ.

Касові видатки – це суми, котрі проведені з реєстраційних та спеціальних реєстраційних рахунків шляхом безготівкової оплати чи видачі готівкою.

Аналітичний облік касових видатків ведеться в «Картці аналітичного обліку касових видатків». Картки відкриваються окремо по кожному реєстраційному рахунку та за кожною програмою.

Список використаних джерел

1. Бюджетний кодекс України: Закон України від 08 липня 2010 р. № 2456-VI, зі змінами та доповненнями. URL: <http://zakon0.rada.gov.ua>.

2. Про бюджетну класифікацію: Наказ Міністерства фінансів України від 14 січня 2011 р. № 11. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua>.

3. Інструкція щодо застосування економічної класифікації видатків бюджету: Наказ Міністерства фінансів України від 12 березня 2012 р. № 333, зі змінами та доповненнями. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/z0456-12>

4. План рахунків бухгалтерського обліку в державному секторі: Наказ Міністерства фінансів України від 31 грудня 2013 р. № 1203. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/z0161-14>.

5. Порядок застосування Плану рахунків бухгалтерського обліку в державному секторі: Наказ Міністерства фінансів України від 29 грудня 2015 р. № 1219 зі змінами. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/z0085-16>.

6. Про затвердження Інструкції про форму меморіальних ордерів бюджетних установ та порядок їх складання: Наказ Державного казначейства України від 27 липня 2000 р. № 68 зі змінами і доповненнями. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/z0570-00>.

7. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку в державному секторі 124 «Доходи»: Наказ Міністерства фінансів України від 24 грудня 2010 р. № 1629. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/z0089-11>.

8. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку в державному секторі 135 «Витрати»: Наказ Міністерства фінансів України від 18 травня 2012 р. № 568. URL: <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/ru/z0903-12>.

Пилипенко Марина, освітньо-професійна програма Облік і оподаткування спеціальності 071 Облік і оподаткування, СВО «Магістр»

Яловега Людмила, к.е.н., доцент, доцент кафедри бухгалтерського обліку та економічного контролю

ШЛЯХИ ПОЛІПШЕННЯ МАЙНОВОГО СТАНУ СУБ'ЄКТА ГОСПОДАРЮВАННЯ

Успішність поліпшення майнового стану суб'єкта господарювання можна розглядати з позиції ефективності використання у господарській діяльності його оборотних й необоротних активів.

Проведені дослідження свідчать, що основні засоби у складі необоротних активів становлять основну частину майна кожного підприємства. У разі підвищення ефективності їх використання збільшується економічний потенціал та виробничі потужності аграрної галузі, що сприяє розвитку розширеного відтворення. Проблематика підвищення ефективності використання основних засобів є одним із пріоритетних завдань господарської діяльності підприємств, що визначає їх майновий стан та конкурентоспроможність продукції (робіт, послуг).

Досягнення стратегічної мети управління визначається ефективністю вирішення відповідних управлінських завдань (рис. 1).

Рис. 1. Механізм управління основними засобами підприємства

Шляхами поліпшення складу та структури основних засобів та пошуку джерел фінансування їх відтворення є забезпечення ефективного використання основних засобів за мінімальних витрат на їх утримання й обслуговування.

Умовою підвищення ефективності процесів відтворення основних засобів є оптимізація термінів експлуатації відповідно до їх технологічного призначення (як скорочення, так і збільшення періоду експлуатації). Скорочення строків використання об'єктів, насамперед, уможливорює прискорення їх оновлення, зменшення їх морального старіння, зменшення витрат на ремонт, проте сприяє зростанню собівартості продукції за рахунок нарахованої амортизації.

Напрямами ефективності використання основних засобів є:

- систематична переоцінка основних засобів;
- укомплектування основних засобів шляхом оптимізації їх співвідношення між окремими видами;
- своєчасне оновлення основних засобів, як елемент підвищення їх експлуатаційних можливостей;
- своєчасне введення в експлуатацію невстановленого обладнання, скорочення незавершених капітальних інвестицій.

Резерви підвищення ефективності використання основних засобів містяться може бути поділена на три великих групи, рис. 2.

Важливим напрямом поліпшення використання ресурсів є встановлення оптимального співвідношення між основними й оборотними засобами з урахуванням виробничого напрямку та спеціалізації підприємства, ступеня розвитку головної галузі та досягнутого рівня фондооснащеності основними засобами [2].

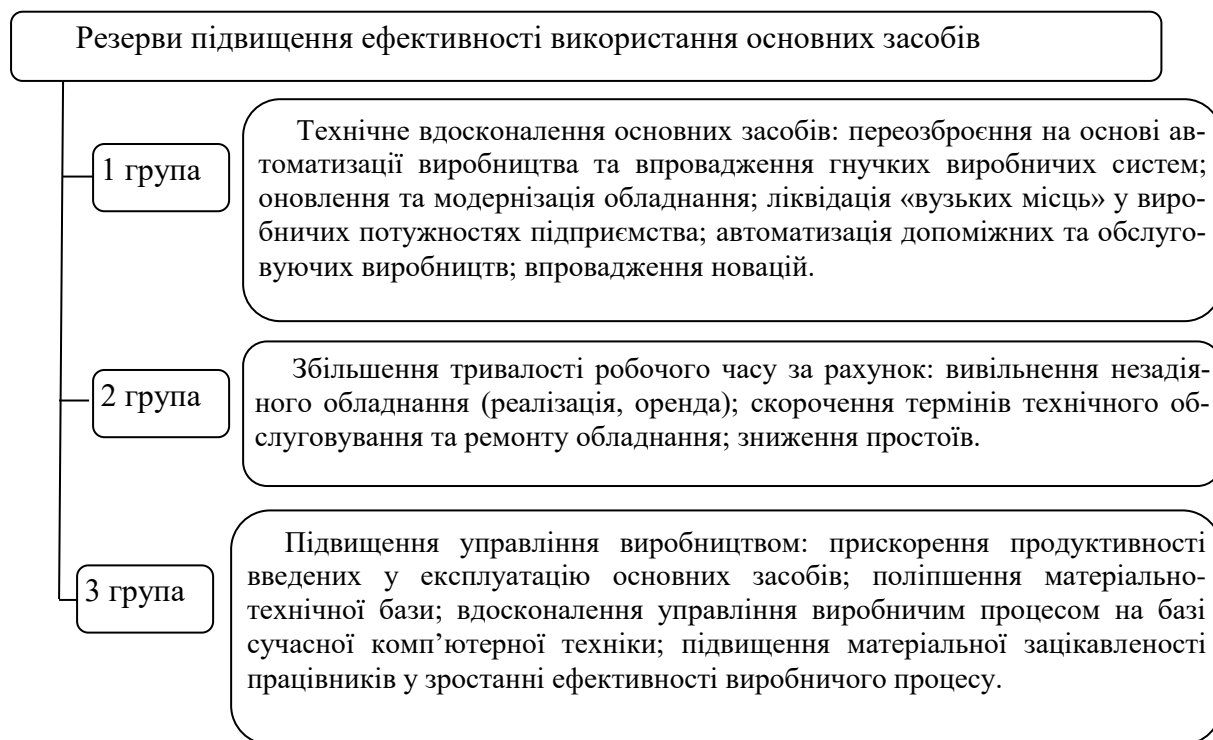

Рис. 2. Групування резервів підвищення ефективності використання основних засобів

Ефективність використання оборотних коштів характеризується швидкістю їхнього обертання, оборотністю. Прискорення оборотності цих коштів зумовлює: збільшення обсягу продукції на кожну грошову одиницю поточних витрат підприємства; вивільнення частини коштів для створення додаткових резервів розширення виробництва.

Ефективне використання оборотних коштів забезпечує нормальну роботу господарюючого суб'єкта та підвищує рівень рентабельності його виробничого процесу. Прискорення оборотності оборотних коштів є ключовим завданням будь-якого підприємства.

На етапі формування запасів: наближення постачальників сировини, комплектуючих виробів до споживачів; використання тривалих зв'язків; автоматизація вантажно-розвантажувальних робіт на складах.

На етапі незавершеного виробництва: впровадження прогресивної технології; розвиток стандартизації, уніфікації, удосконалювання організації промислового процесу виробництва; удосконалювання системи матеріального заохочення.

На етапі наближення споживачів продукції (робіт, послуг) до її виробників; збільшення обсягу реалізованої продукції (робіт, послуг) унаслідок використання прямих зв'язок; перевірка відвантаженої продукції, за партіями, асортиментом у відповідності з укладеними договорами.

Основними напрями прискорення обертання оборотних коштів є: скорочення тривалості виробничого процесу; економія використання матеріальних ресурсів; впровадження ресурсозберігаючих технологій; використання вторинної сировини; модернізація виробничої інфраструктури підприємства; впровадження системи мотивації щодо раціонального використання матеріальних ресурсів; прискорення процесу реалізації готової продукції; удосконалення системи розрахунків за відвантаженою продукцією; ефективне управління дебіторською заборгованістю.

Узагальнюючи вище викладене, зауважимо, що застосування на практиці запропонованих заходів уможливить поліпшити майновий стан суб'єкта господарювання за рахунок збільшення обсягів виробництва продукції (виконання робіт, надання послуг), підвищення значень показників фондовіддачі, і як результат – збільшення величини його прибутку.

Список використаних джерел:

1. Бірюкова О. Складання та подання річної фінансової та статистичної звітності сільськогосподарськими підприємствами. *Бухгалтерія в сільському господарстві*. 2019. № 3 (132). С. 2-12.

2. Тютюнник Ю. М. Фінансовий аналіз. Част. 1. : навч. посібник. Полтава : РВВ ПДАА, 2017. 358 с.

3. Тютюнник Ю. М. Фінансовий аналіз. Част. 2. : навч. посібник. Полтава : РВВ ПДАА, 2017. 399 с.

Погосян Анна, освітньо-професійна програма Облік і оподаткування спеціальності 071 Облік і оподаткування, СВО «Магістр»

Левченко Зоя, к.е.н., доцент, професор кафедри бухгалтерського обліку та економічного контролю

ПОРЯДОК НАРАХУВАННЯ АМОРТИЗАЦІЇ (ЗНОСУ) ОСНОВНИХ ЗАСОБІВ ТА ВІДОБРАЖЕННЯ В ОБЛІКУ

У процесі використання об'єктів основних засобів економічні вигоди, втілені в них, споживаються підприємством, внаслідок чого зменшується залишкова вартість основних засобів, що відображається шляхом нарахування амортизації. На підприємстві амортизація значно впливає на ефективність його господарської діяльності та є постійним джерелом розвитку. Кожне підприємство

формує власну амортизаційну політику, яка складається із сукупності способів розрахунку сум зносу та управління ними [2].

Порядок нарахування і використання амортизаційних відрахувань у бухгалтерському обліку визначено законодавством та П(С)БО 7 «Основні засоби» [3]. Відповідно до п. 4 П(С)БО 7 амортизація - це систематичний розподіл вартості, що амортизується, необоротних активів протягом строку їх корисного використання. Вартість, що амортизується, у свою чергу, — це первісна або переоцінена вартість необоротних активів за вирахуванням їхньої ліквідаційної вартості. Строком корисного використання є очікуваний період часу, протягом якого необоротні активи використовуватимуться підприємством або з їх використанням буде виготовлено очікуваний підприємством обсяг продукції (робіт, послуг) [3].

Існують такі методи нарахування амортизації:

1. Прямолінійний метод амортизації.
2. Метод зменшення залишкової вартості.
3. Метод прискореного зменшення залишкової вартості.
4. Кумулятивний метод амортизації.
5. Виробничий метод амортизації [3].

Нарахування амортизації здійснюється підприємством за методом, визначеним Наказом про облікову політику з метою складання фінансової звітності, та може переглядатися у разі зміни очікуваного способу отримання економічних вигод від його використання. Метод прямолінійного списання, як правило, використовується відносно об'єктів основних засобів, стан яких «залежить» виключно від терміну корисного використання. До таких основних засобів, зокрема, відносяться будівлі і споруди, меблі і т. ін. Суть цього методу полягає в тому, що вартість яка амортизується рівномірно розподіляється протягом всього терміну корисного використання необоротних активів.

Для узагальнення інформації про нараховану амортизацію та індексацію зносу необоротних активів, що підлягають амортизації, передбачено пасивний контрактивний рахунок 13 «Знос (амортизація) необоротних активів». За кредитом рахунку 13 відображається нарахування амортизації необоротних активів, а за дебетом її зменшення [1]. Для нарахування амортизації необоротних активів складають Розрахунок нарахування амортизації основних засобів та інших необоротних активів. При цьому щомісячно складають Відомість нарахування амортизації основних засобів та інших необоротних активів, які надійшли або вибули [2].

Приклад: ТОВ придбало комбайн ДОН-1500, первісна вартість якого становить 508000 грн, ліквідаційна – 16000 грн. Строк корисної експлуатації 9 років. Визначити річну і місячну суми амортизації.

Щоб визначити річну суму амортизації за прямолінійним методом треба від первісної вартості відняти ліквідаційну і поділити на термін експлуатації: $(508000 - 16000) / 9 = 54666,67$ грн.

Місячна сума амортизації визначається діленням річної суми амортизації на 12 місяців: $54666,67 / 12 = 4555,56$ грн.

В обліку дана операція відображається проводкою: Дт 23 Кт 13.

Характеризуючи метод прямолінійного нарахування амортизації, не можна не відзначити його переваги в простоті і точності розрахунку і рівномірності розподілу сум амортизації між звітними періодами. Його використання особливо доцільне, коли ступінь експлуатації об'єкта основних засобів в кожному звітному періоді залишається незмінною. Він передбачає практично рівномірний спад економічної корисності об'єкта з року в рік [4].

Проте недоліком такого метода є те, що при його використанні не враховується моральний знос, а крім того, він не дає реальної оцінки виробничих потужностей основних засобів в різні роки експлуатації [4].

Практика показує, що знос машин збільшується в перші роки їх експлуатації, потім величина зносу стабілізується, а останніми роками експлуатації він знов зростає. Що стосується морального зносу машин, то він також нерівномірний. Тому в таких випадках доцільніше використовувати виробничий метод амортизації.

Список використаних джерел:

1. Інструкція про застосування Плану рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій: Наказ Міністерства фінансів України № 291 від 30 листопада 1999 р. / *Верховна Рада України*. URL: <http://www.zakon.rada.gov.ua>

2. Крупа Я.Д. Фінансовий облік : підручник. 2-ге вид., випр. і доп. К. : Кондор, 2013. 550 с.

3. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 7 «Основні засоби»: Наказ Міністерства фінансів України № 92 від 27 квітня 2004 р. / *Верховна Рада України*. URL: <http://www.zakon.rada.gov.ua>.

4. Примакова О. П. Основні засоби: бухгалтерський та податковий облік : навч. посіб. Ч. : Фактор, 2002. 144 с.

Пристапа Станіслав, освітньо-професійна програма Облік і оподаткування спеціальності 071 Облік і оподаткування, СВО «Бакалавр»

Яловега Людмила, к.е.н., доцент, доцент кафедри бухгалтерського обліку та економічного контролю

ІНВЕНТАРИЗАЦІЯ У СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИХ ПІДПРИЄМСТВАХ: ЗАВДАННЯ, ЕТАПИ, ТЕРМІНИ

Інвентаризація є просто необхідним і незамінним, безальтернативним важелем у руках керівництва підприємства в галузі управління матеріальними ресурсами. Особливо велику роль інвентаризація відіграє на підприємствах, де з її допомогою можна вчасно і майже безпомилково виявити нестачі або лишки сировини чи товарів, миттєво позбутися нечесних і непорядних працівників, оперативно і, головне, вчасно вносити корективи в бухгалтерський облік.

Зміст поняття інвентаризації розкривається через мету та завдання, що вона покликана вирішувати. Інвентаризація проводиться з метою забезпечення достовірності даних бухгалтерського обліку і фінансової звітності та контролю за збереженням майна підприємства. У свою чергу мета інвентаризації реалізується через сукупність її завдань.

Порядок проведення інвентаризації та оформлення її результатів визначає Положення про інвентаризацію активів та зобов'язань № 879 від 02.09.2014 р. Дане Положення чітко структуроване, воно складається з чотирьох розділів, у кожному з яких розкрито окремі питання щодо організації й методики проведення інвентаризації активів та зобов'язань, перевірки та оформлення її результатів [3]. У цілому оновлення, внесені даним Положенням, не передбачає радикальних змін у порядку проведення інвентаризації активів та зобов'язань і порядку оформлення її результатів.

Основними завданнями інвентаризації є:

- виявлення фактичної наявності основних засобів, нематеріальних активів, товарно-матеріальних цінностей, грошових коштів, цінних паперів та інших грошових документів, а також обсягів незавершеного виробництва в натурі;
- встановлення лишку або нестачі цінностей і грошових коштів шляхом співставлення фактичної наявності з даними бухгалтерського обліку;
- виявлення товарно-матеріальних цінностей, які частково втратили свою первинну якість, застарілих фасонів і моделей, а також невикористаних матеріальних цінностей та нематеріальних активів;
- перевірка дотримання умов і порядку зберігання матеріальних і грошових цінностей, а також правил експлуатації основних засобів;
- перевірка реальної вартості зарахованих на баланс основних засобів, нематеріальних активів, товарно-матеріальних цінностей, цінних паперів і фінансових інвестицій, сум грошей у касі, на розрахунковому, валютному та інших рахунках у банках, грошей у дорозі, дебіторської та кредиторської заборгованості, незавершеного виробництва, витрат майбутніх періодів, резервів наступних витрат і платежів [3].

Здійснені реформи агропромислового комплексу та бухгалтерського обліку в Україні доповнили перелік завдань, які повинна вирішити інвентаризація, зокрема: перевірка визнання та оцінки активів, власного капіталу та зобов'язань підприємства, оцінка біологічних активів, уточнення вартості пайового фонду колишніх колективних сільськогосподарських підприємств тощо.

Відповідальність за організацію інвентаризації на підприємстві несе керівник, який повинен створити необхідні умови для її проведення у стислі строки, визначити об'єкти, кількість і строки проведення інвентаризації, крім випадків, коли проведення інвентаризації є обов'язковим. Основним організатором інвентаризації повинен бути головний бухгалтер підприємства.

Інвентаризацію проводять у такі терміни:

- основних засобів – не менше одного разу на рік перед складанням річних звітів, але не раніше 1 жовтня звітного року. Інвентаризацію земельних угідь, будівель, споруд та інших нерухомих об'єктів основних засобів один раз на три роки, бібліотечних фондів – не рідше одного разу на п'ять років;
- нематеріальних активів – не менше одного разу на рік перед складанням річної фінансової звітності, але не раніше 1 грудня звітного року;
- незакінченого виробництва та напівфабрикатів власного виробництва – перед складанням річних звітів, у тому числі незавершеного виробництва по рослинництву – на 1 листопада, незавершеного виробництва є промислових,

допоміжних, інших виробництвах і господарствах – на 1 січня наступного за звітним роком;

- дорослих продуктивних тварин, робочої худоби, молодняку тварин, тварин на відгодівлі, птиці – не менше одного разу на квартал (на 1 квітня, на 1 липня, на 1 вересня) і перед складанням річних звітів на 31 грудня звітного року;

- кормів, насіння, мінеральних добрив, гербіцидів, пестицидів та інших засобів захисту рослин, твердого палива – не менше двох разів на рік (не пізніше 1 липня – перший раз і не пізніше 1 грудня – другий раз);

- продукції сільськогосподарського виробництва – не рідше одного разу на рік, але не раніше 1 жовтня звітного року;

- малоцінних та швидкозношуваних предметів – не менше одного разу на рік, але не раніше 1 жовтня;

- нафтопродуктів – не рідше одного разу на місяць;

- сировини для переробки в допоміжних виробництвах і промислах, запасних частин, матеріалів для ремонту, тари і тарних матеріалів і невстановленого обладнання, інших матеріалів – не менше одного разу на рік, але не раніше 1 жовтня звітного року;

- продуктів харчування у дитячих дошкільних закладах, їдальнях, буфетах – щомісяця;

- грошових коштів, грошових документів, цінностей, бланків суворої звітності – не менше одного разу на квартал;

- розрахунків з банками (по всіх видах розрахунків) після одержання виписок банків, а по переданих в банк на інкасо розрахункових документах – на перше число кожного місяця;

- розрахунків з платежами в бюджет – не менше одного разу на квартал;

- розрахунків з дебіторами та кредиторами – не менше двох разів на рік, а з підприємствами та організаціями, які обслуговують сільське господарство, – щоквартально.

Першим етапом організації інвентаризації на підприємстві є створення інвентаризаційної комісії. Для цього керівник підприємства своїм наказом створює постійно діючу інвентаризаційну комісію. До її складу входять: керівники структурних підрозділів, головний бухгалтер, а очолює керівник підприємства або його заступник.

Інвентаризацію слід проводити, як правило, на перше число місяця, що полегшує наступне порівняння її даних з показниками обліку. Для забезпечення повноти й точності, а також полегшення і прискорення інвентаризації проводять певні підготовчі роботи. Насамперед, працівники бухгалтерії зобов'язані закінчити опрацювання всіх документів щодо надходження й витрачання матеріальних цінностей, зробити всі необхідні облікові записи та визначити залишки на рахунках бухгалтерського обліку на день інвентаризації [1].

Обов'язками постійно діючої інвентаризаційної комісії є:

- проведення профілактичної роботи із забезпечення збереження цінностей, заслуховування на своїх засіданнях керівників структурних підрозділів із цього питання;

- проведення інвентаризацій, здійснення інструктажів для членів робочої інвентаризаційної комісії;
- здійснення контрольної перевірки правильності проведення інвентаризацій, а вибіркові інвентаризації товарно-матеріальних цінностей у місцях зберігання та переробки у між інвентаризаційний період;
- перевірка правильності визначення інвентаризаційних різниць, обґрунтованість пропозицій щодо зарахування пересортування цінностей в усіх місцях їх збереження;
- проведення повторних суцільних інвентаризацій у разі встановлення серйозних порушень правил проведення інвентаризацій;
- розгляд письмових пояснень осіб, які допустили нестачу чи псування цінностей або інші порушення і свої пропозиції щодо регулювання виявлених нестач та втрат від псування цінностей.

Список використаних джерел:

1. Бардаш С. В. Інвентаризація на підприємствах : питання методології і практики. *Фінанси України*. 2014. № 12. С. 19-23.
2. Плаксієнко В. Я., Мармуль Л. О., Маренич Т. Г., Камінська Т. Г., Гордієнко М. І., Павлова Г. Є., Скрипник С. В., Ільчак О. В. Бухгалтерський облік у виробничих та агросервісних кооперативах : посібник. Київ : Центр учбової літератури, 2018. 520 с.
3. Положення «Про інвентаризацію активів та зобов'язань» № 879 від 02 вересня 2014 р. *Верховна Рада України*. URL: <http://www.zakon.rada.gov.ua>. (дата звернення 25.09.2021).

Пужайло Дмитро, освітньо-професійна програма Облік і оподаткування спеціальності 071 Облік і оподаткування, СВО «Бакалавр»
Плаксієнко Валерій, д.е.н., професор, професор кафедри бухгалтерського обліку та економічного контролю

ОБЛІК ДЕБІТОРСЬКОЇ ЗАБОРГОВАНІСТІ НА ПІДПРИЄМСТВАХ МАЛОГО БІЗНЕСУ

Дебіторська заборгованість – це певна сума коштів, котру винні підприємству дебітори на певну дату.

Дебіторська заборгованість в свою чергу поділяється на поточну та довгострокову.

В залежності від стану дебіторської заборгованості виділяють так види заборгованості:

- звичайна дебіторська заборгованість (заборгованість, яка погашається вчасно та в разі виникнення якої у підприємства не буде проблем з економічної сторони);
- сумнівна дебіторська заборгованість (заборгованість, в якій немає впевненості щодо її погашення);
- безнадійна дебіторська заборгованість (заборгованість, котра вже навряд чи буде повернута або строки її погашення давно вже закінчились).

Звичайна поточна дебіторська заборгованість являє собою суму коштів,

котра представляє собою фінансовий актив та відображається в фінансовій звітності за чистою реалізаційною вартістю.

В балансі дана заборгованість відображається за мінусом резерву сумнівних боргів, котрі виникли впродовж звітного періоду.

Сумнівна дебіторська заборгованість це сума коштів, щодо повернення якої на баланс підприємства є невпевненість. В бухгалтерському обліку вона відображається в розмірі резерву сумнівних боргів. Операції, котрі пов'язані з резервом відображаються на рахунках бухгалтерського обліку 944 «Сумнівні та безнадійні борги» та 38 «Резерв сумнівних боргів».

Для ведення обліку резерву сумнівних боргів бухгалтери користуються такими нормативно-правовими документами як:

- НП(С)БО 8 «Нематеріальні активи»;
- НП(С)БО 9 «Запаси»;
- НП(С)БО 10 «Дебіторська заборгованість».

Розмір резерву сумнівних боргів підприємство визначає за допомогою таких методів:

- застосування коефіцієнта сумнівності;
- застосування абсолютної суми сумнівних заборгованостей.

Перший метод являє собою визначення коефіцієнта сумнівності одним з таких способів:

- визначення питомої ваги боргів у чистому доході;
- класифікація дебіторських заборгованостей за строками погашення;
- визначення середньої питомої ваги, списаної протягом періоду дебіторської заборгованості у сумі, котра була на початку періоду.

Другий метод представляє визначення величини резерву на підставі аналізу певних дебіторів та їх платоспроможності.

Залишок резерву на дату балансу не повинен перевищувати суму заборгованості на ту ж дату.

Безнадійна дебіторська заборгованість сума коштів, яка вже точно не буде погашена дебіторами.

Для того, щоб визнати заборгованість безнадійною, підприємство має мати на це вагомі підстави, такі як:

- виписки з державного реєстру;
- свідоцтва про смерть;
- довідки про банкрутство і т. д.

Також, на підприємстві може бути комісія, котра вирішуватиме, чи є даний дебітор банкрутом або чи може він погасити борг перед підприємством.

Безнадійна поточна заборгованість списується за рахунок сумнівних боргів, тобто з дебету 38 рахунку та зараховується на позабалансовий рахунок 071 «Списана дебіторська заборгованість».

Таким чином, можна зробити висновок, що нормативно-правове забезпечення даного об'єкту обліку здійснене цілком та дозволяє комфортно працювати з даною складовою фінансової діяльності підприємства.

А класифікація і можливість списання дає можливість зменшити навантаження на бухгалтерський апарат підприємства.

Список використаних джерел:

1. Білик М. Д. Управління дебіторською заборгованістю підприємства. *Фінанси України*. 2003. № 12. С. 24-36.
2. Міжнародні стандарти фінансової звітності (МСФЗ) : підручник ; пер. з англ. ред., С. Ф. Голов. Київ : Федерація професійних бухгалтерів і аудиторів України, 2005, 1223 с.
3. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 10 «Дебіторська заборгованість» № 237 від 08 жовт. 1999 р. *Верховна Рада України*. URL:<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0725-99#Text> (дата звернення: 03.09.2021).
4. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 11 «Зобов'язання» № 20 від 31 січ. 2000 р. *Верховна Рада України*. URL:<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0085-00#Text>.
5. Фарйон О. О., Фаріон М. Я. Дебіторська та кредиторська заборгованість : контроль та управління як запорука успішного розвитку. *Науковий вісник НЛУ України*. 2011. Вип. 21.4. С. 276-282.

Пучко Анжеліка, освітньо-професійна програма Облік і оподаткування спеціальності 071 Облік і оподаткування, СВО «Магістр»

Полтава Альона, освітньо-професійна програма Облік і оподаткування спеціальності 071 Облік і оподаткування, СВО «Магістр»

Дорошенко Андрій, к.е.н., доцент, доцент кафедри економічної теорії та економічних досліджень

ДЕБІТОРСЬКА ЗАБОРГОВАНІСТЬ: СУТНІСТЬ ТА НЕОБХІДНІСТЬ ОЦІНКИ

У процесі фінансово-господарської діяльності у підприємства постійно виникає потреба в проведенні розрахунків зі своїми контрагентами. Відвантажуючи виготовлену продукцію, підприємство, як правило, не отримує оплату одразу, тобто відбувається кредитування покупця. Таким чином, протягом періоду від моменту відвантаження продукції до моменту надходження платежу засоби підприємства знаходяться у вигляді дебіторської заборгованості.

В економічній літературі немає єдності щодо визначення сутності поняття «дебіторська заборгованість». Особливий підхід до тлумачення дебіторської заборгованості спостерігається у закордонних авторів. Так, «accounts receivable» з англійського поряд із дебіторською заборгованістю має такі варіанти перекладу: рахунки дебіторів, рахунки до отримання, дебітор по розрахунку. Латинське слово «debitum» перекладається як борг, обов'язок.

При оцінці короткострокової дебіторської заборгованості її необхідно підрозділити на звичайну («спокійну»), наприклад, за розрахунками з постачальниками, що мають з організацією постійні, стійкі господарські зв'язки, і термінову дебіторську заборгованість, наприклад, по платежах за кредит з терміном надання, що закінчується, або по податкових і прирівняних до них платежах. Після цього слід простежити за динамікою зміни терміновій і «спокійній» заборгованості. Тенденції до збільшення питомої ваги термінових

боргів в загальній сумі дебіторської заборгованості і по відношенню до «спокійних» боргів указують на можливість істотного зниження ліквідності.

Зобов'язання виникають з різних причин і в першу чергу при придбанні товарно-матеріальних цінностей, основних засобів і інших активів перед постачальниками, при здійсненні процесу виробництва перед працівниками, перед покупцями і замовниками, перед бюджетом, перед банками по отриманих кредитах і т. д.

Факти виникнення зобов'язань і їх погашення є розрахункові відносини. При цьому будь-яка організація може виступати як дебітором, так і кредитором.

Основними завданнями обліку розрахунків є:

- своєчасне і правильне документування операцій по руху грошових коштів і розрахунків;
- своєчасне і правильне виробництво необхідних розрахунків як шляхом безготівкових перерахувань, так і готівкою;
- контроль за правильними і своєчасними розрахунками з бюджетом, банками, персоналом;
- контроль за дотриманням форм розрахунків, встановлених в договорах з покупцями і постачальниками;
- своєчасне вивіряння розрахунків з дебіторами і кредиторами для виключення простроченої заборгованості.

Раціональна організація контролю за станом розрахунків сприяє зміцненню договірної і розрахункової дисципліни, виконанню зобов'язань по поставках продукції в заданому асортименті і якості, підвищенню відповідальності за дотримання платіжної дисципліни, скороченню дебіторської і кредиторської заборгованості, прискоренню оборотності оборотних коштів і, отже, поліпшенню фінансового стану підприємства.

Перевірку стану розрахунків рекомендується починати з аналізу матеріалів інвентаризації розрахунків.

У разі потреби потрібно провести звірку розрахунків з дебіторами і кредиторами з складанням актів звірок. Для цієї роботи можна привернути і співробітників бухгалтерії підприємства, що перевіряється.

В цілому, при перевірці правильності розрахункових операцій слід звернути особливу увагу на наступну:

- на правильність оплати або отримання сум за прийняті або відвантажені матеріальні цінності;
- на наявність виправдувальних документів при здійсненні цих операцій і правильність їх оформлення;
- на повноту оприбутковування і правильність списання отриманих цінностей.

Ефективна організація аналізу і управління дебіторською заборгованістю вирішує наступні задачі, що стоять перед підприємством:

- забезпечення постійного і дієвого контролю за станом заборгованості, своєчасним надходженням достовірної і повної інформації про стан і динаміку заборгованості, необхідної для ухвалення управлінських рішень;
- дотримання допустимих розмірів дебіторської заборгованості і їх опти-

мального співвідношення;

- забезпечення своєчасного надходження засобів по рахунках дебіторів і кредиторів, що виключають можливість застосування штрафних санкцій і нанесення збитків;

- виявлення неплатоспроможних і недобросовісних платників;

- визначення політики підприємства у сфері розрахунків, зокрема надання товарного кредиту, знижок і інших пільг споживачам продукції, отримання комерційних кредитів при розрахунках з постачальниками.

Список використаних джерел:

1. Белокоз О. Відмінності між вітчизняними та міжнародними підходами до оцінки дебіторської заборгованості торговельних підприємств. *Галицький економічний вісник*. 2016. № 3. С. 197–201.

2. Бланк И. А. Финансовый менеджмент. Киев : Ника-Центр Ельга, 2004. 656 с.

3. Бондаренко О. С. Сучасні підходи до обліку дебіторської заборгованості у вітчизняній та зарубіжній практиці. *Інвестиції: практика та досвід*. 2017. № 18. С. 36–39.

Сахновський Вадим, освітньо-професійна програма Облік і оподаткування, спеціальності 071 Облік і оподаткування, СВО «Бакалавр»

Мокієнко Тетяна, к.е.н. доцент, доцент кафедри бухгалтерського обліку та економічного контролю

ВИТРАТИ ВИРОБНИЦТВА: ПРИНЦИПИ, ОСОБЛИВОСТІ ТА ЕТАПИ ОБЛІКУ

Важливе значення для гарантування продовольчої безпеки країни має постійне нарощування обсягів виробництва сільськогосподарської продукції. Для сільськогосподарських товаровиробників мотиваційною умовою є їх економічна зацікавленість, яка залежить від рентабельності господарської діяльності у галузі рослинництва.

Рослинництво має специфічні особливості, що впливають на ведення бухгалтерського обліку. Облік витрат у рослинництві ведеться за єдиними з іншими галузями економіки принципами, але ця галузь є динамічною системою. Вона знаходиться в постійному процесі розвитку і їй характерні істотні відмінності, що визначають організацію та формування облікових даних.

Основними особливостями у рослинництві є: використання землі, як основного засобу виробництва та живих організмів; залежність виробничого процесу від природних процесів передбачає сезонність застосування засобів праці та трудових ресурсів при виконанні сільськогосподарських робіт та розмежування витрат за виробничими циклами; одночасний вихід декількох видів продукції тощо.

Облік затрат на виробництво базується на таких принципах:

1. Облік затрат здійснюється на основі відповідних документів, які підтверджують здійснення цих витрат.

2. Облік затрат ведеться по періодах їх здійснення незалежно від часу оп-

лати витрат.

3. Перелік витрат, які відносять до процесу виробництва, регламентується певними нормативно-правовими актами, зокрема, національними положеннями (стандартами), а також галузевими інструкціями.

Можна виділити такі особливості обліку витрат продукції рослинництва:

1. Облік витрат виробництва в рослинництві побудовано таким чином, щоб мати змогу щомісячно узагальнювати витрати на окремі види робіт за культурами або однорідними групами, а по завершенні року обчислювати фактичну собівартість продукції.

2. Собівартість зерна і продукції інших культур встановлюють лише після збирання врожаю, зазвичай наприкінці року.

3. Продукцію оприбутковують і списують впродовж року за плановою собівартістю, коригують за фактичною собівартістю лише після складання звітних калькуляцій по завершенні року. Корми, насіння з урожаю поточного року також списують на витрати за плановою собівартістю із подальшим коригуванням за фактичною собівартістю.

4. У звітних балансах залишки продукції розподіляють за окремими статтями залежно від її призначення: корми, насіння, посадковий матеріал, товарна частина для реалізації.

Виходячи з вищесказаного облік витрат виробництва продукції рослинництва можна поділити на певні етапи (рис. 1).

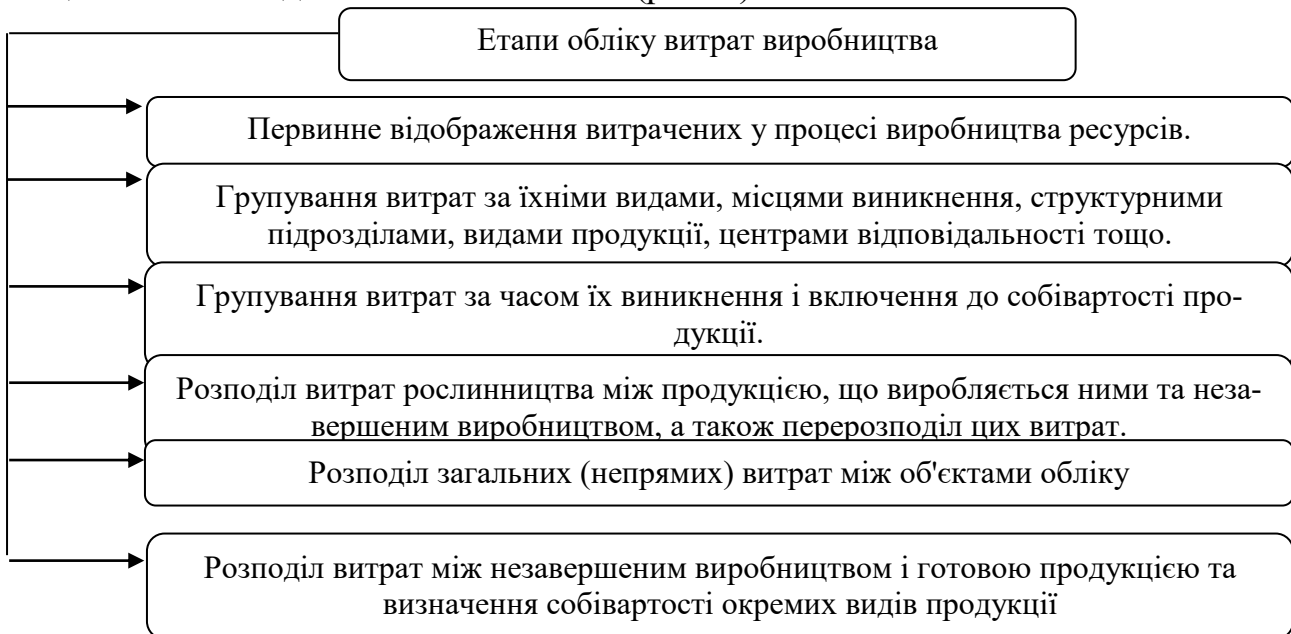

Рис. 1. Основні етапи обліку витрат виробництва продукції рослинництва

Отже, основною метою обліку виробництва є своєчасне, повне, вірогідне відображення фактичного розміру і складу витрат та контроль за використанням всіх видів виробничих ресурсів, а отже обсягу виробленої продукції (наданих робіт чи послуг) в натуральних та грошових вимірниках.

Список використаних джерел:

1. Дуганець Н. В. Особливості обліку витрат на виробництво і калькулювання собівартості. URL:<http://www.iee.org.ua> (дата звернення: 13.09.2021).

2. Морщенок Т. С. Особливості визначення собівартості основних видів сільськогосподарської продукції URL: <http://www.zgia.zp.ua> (дата звернення: 13.09.2021).

*Сацька Катерина, освітньо-професійна програма Облік та оподаткування спеціальності 071 Облік та оподаткування, СВО «Бакалавр»
Левченко Зоя, к.е.н., доцент, професор кафедри бухгалтерського обліку та економічного контролю*

СУТЬ ТА ПРИЗНАЧЕННЯ ФІНАНСОВОЇ ЗВІТНОСТІ НА ПІДПРИЄМСТВІ

За всю історію існування бухгалтерського обліку він змінювався, удосконалювався, та основні його принципи та етапи збереглися. Бухгалтерський облік – це процес виявлення, вимірювання, реєстрації, накопичення, узагальнення, зберігання та передачі інформації про діяльність підприємства зовнішнім і внутрішнім користувачам для прийняття рішень [1].

Результатом бухгалтерського обліку в основним елементом системи управління діяльністю підприємства є фінансова звітність. Вона є заключним і найголовнішим етапом обліку на будь-якому господарстві. Фінансова звітність – це бухгалтерська звітність, що містить інформацію про фінансовий стан підприємства, результати діяльності та рух грошових коштів підприємства за звітний період. Також згідно її нормативно-правового статусу, фінансова звітність – це звітність, що містить інформацію про фінансовий стан та результати діяльності підприємства[2].

Звітним періодом підприємства є календарний рік. Звітність складається на підставі тих документів та даних, які були накопичені попередніми етапами, але саме фінансова звітність є найголовнішою складовою. З давніх-давен купці та поміщики вели бухгалтерію своїх володінь. Саме завдяки звітності вони могли дізнатися на скільки збільшились чи зменшились їхні «Активи». З часом почали створюватись господарства та підприємства, які не могли існувати без детальної звітності своєї діяльності. На сьогоднішній день дана тема є досить актуальною, адже успішним може бути лише те підприємство, яке вміє аналізувати свою діяльність за допомогою звітності, робити правильні висновки і приймати виважені управлінські рішення.

Фінансова звітність забезпечує користувачів такою інформацією як:

Участь у капіталі підприємства;

Оцінка якості управління;

Аналіз здатності підприємства виконувати свої зобов'язання;

Можливість підприємства взяти/дати кредит;

Ліквідність підприємства;

Суми дебіторської/кредиторської заборгованості і т.д.

Для того, аби було зручно аналізувати діяльність підприємства, звітність містить на такі розділи:

Баланс(Звіт про фінансовий стан);

Звіт про фінансові результати (Звіт про сукупний дохід);

Звіт про рух грошових коштів;
Звіт про власний капітал;
Примітки до фінансової звітності.

Найбільш привабливою функцією фінансової звітності на сьогоднішній день є те, що аналізуючи вище перераховані звіти можна з легкістю визначити ліквідність та платоспроможність підприємства, що є досить актуальними показниками. Адже саме ці показники враховуються при розрахунку конкурентоспроможності підприємства.

Призначення фінансової звітності досить легко пояснити, адже окрім вище наведених причин, фінансова звітність також потрібна зовнішнім користувачам для прийняття рішень. Зовнішніми користувачами можуть бути: банки, фіскальна служба, інвестори, акціонери, інші кредитори та і т. д. Кожному з цих користувачів необхідна звітність, і кожному, з різних причин. Наприклад, потенційні акціонери часто просять фінансову звітність підприємства для того, аби вивчити її та зрозуміти, чи варто вкладати свої кошти в отримання акцій даного підприємства. Банки та інші кредитори вивчають фінансову звітність підприємства для того, аби упевнитися в тому, що підприємство зможе відповісти за поточними чи довгостроковими зобов'язаннями. Поточні зобов'язання – це зобов'язання, які будуть погашені протягом операційного циклу підприємства або повинні бути погашені протягом дванадцяти місяців з дати балансу. Довгострокові зобов'язання – це всі зобов'язання, що не є поточними [3].

Підприємство Лубенська філія ПрАТ «Київ-Дніпровське міжгалузеве підприємство промислового залізничного транспорту», як і будь-яке інше підприємство подає річну фінансову звітність.

Підприємство використовує такі форми як: форма 1 «Баланс(Звіт про фінансовий стан)», форма 2 «Звіт про фінансові результати (Звіт про сукупний дохід)», форма 3 «Звіт про рух грошових коштів», форма 4 «Звіт про власний капітал», форма 5 «Примітки до річної фінансової звітності».

Оскільки на сьогоднішній день всі П(с)БО стали Національними, а деякі стандарти стали Міжнародними, вважаємо, що у найближчому майбутньому зміняться вимоги й до фінансової звітності. Можливо вони будуть не значні, але все таки певні зміни будуть мати місце, адже зараз звітність українських підприємств дещо відрізняється від звітностей країн ЄС.

Резюмуючи все вище сказане, хочу зауважити, що фінансова звітність є досить важливим аспектом в діяльності підприємства. Оскільки дана звітність є цікавою як для самого підприємства так і для її зовнішніх користувачів. Також під час проходження практики відзначено, що підприємство складає Баланс не лише на кінець року, коли треба подавати звітність, або квартално, але й щомісячно, так би мовити для себе. Таким чином бухгалтерія на чолі з головним бухгалтером може аналізувати діяльність підприємства навіть за місяць. А також, роблячи з цього висновки, планувати подальший розвиток подій на підприємстві.

Пропонуємо для роботи даного підприємства розширити штат працівників бухгалтерії, а також налаштувати облікові комп'ютерні програми таким чином, аби кожен бухгалтер мав доступ до даних, які необхідні йому в роботі.

Список використаних джерел:

1. Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні: Закон України від 16 липня 1999 р. № 996-XIV. *Верховна Рада України*. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/996-14>
2. Про затвердження національного положення (стандарту) бухгалтерського обліку 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності» від 07 лютого 2013 р. №73. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0336-13>.
3. Про затвердження національного положення (стандарту) бухгалтерського обліку 11 «Зобов'язання» від 31 січня 2000 р. №20. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0085-00#Text>

Сівков Михайло, освітньо-професійна програма Облік і оподаткування спеціальності 071 Облік і оподаткування, СВО «Магістр»

Дорошенко Андрій, к.е.н., доцент, доцент кафедри економічної теорії та економічних досліджень

РЕАЛІЗАЦІЯ ПРОДУКЦІЇ: СУТНІСТЬ НА ОСОБЛИВОСТІ В СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИХ ПІДПРИЄМСТВАХ

За ринкових умов господарювання вітчизняним підприємствам для успішного функціонування й розширення своєї діяльності, а відтак й отримання якомога більших доходів, необхідно виготовляти конкурентоспроможну продукцію й розраховувати тільки на свої сили.

Своєчасна і вигідна реалізація власно виробленої сільськогосподарськими підприємствами продукції – один із найважливіших факторів впливу на розвиток аграрного сектору економіки нашої країни. Міру задоволення ринкового попиту на продукцію відбиває не обсяг її виробництва в натуральному й вартісному виразі, а обсяг фактично реалізованих (проданих) виробів. Під процесом реалізації розуміють сукупність операцій з продажу готової продукції споживачам. Реалізацією продукції завершується процес кругообігу оборотних засобів підприємства.

В результаті реалізації продукції (робіт, послуг) підприємство повинно не тільки відшкодувати витрати на її виробництво і збут, але ще отримувати позитивний результат своєї діяльності – прибуток. Отже, кожне підприємство повинно аналізувати, визначати та збалансовувати обсяги виробництва і реалізації продукції.

У сільському господарстві час проведення затрат на вирощування сільськогосподарських культур не збігається з часом надходження і реалізації продукції. Терміни одержання готової продукції продиктовані дозріванням рослин і вирощуванням тварин. Нерівномірність надходження і реалізації продукції спричиняє дефіцит грошових коштів.

Реалізація продукції, виконаних робіт та наданих послуг – основне джерело грошових надходжень товаровиробників. Реалізованою вважається як відвантажена (відпущена), фактично оплачена продукція, так і продукція, платіж за яку ще не надійшов на поточний рахунок підприємства або в рахунок оплати якої отримано векселі.

Процес реалізації завершує кругообіг засобів на підприємстві і створює передумови для здійснення нового кругообігу.

На практиці можуть використовуватись два методи визначення моменту реалізації продукції, робіт і послуг:

а) продукцію відвантажено або відпущено, роботи та послуги надано споживачу (відбулася передача права власності) – метод нарахування;

б) одержано кошти на рахунок постачальника за реалізовану продукцію, надані послуги, виконані роботи – касовий метод.

Розмір виручки від реалізації продукції, за інших однакових умов, залежить від:

1) кількості, асортименту та якості продукції, що підлягає реалізації;

2) рівня реалізаційних цін.

Обсяг реалізованої продукції прямо впливає на величину виручки, а сама кількість реалізованої продукції залежить від обсягу виробництва товарної продукції і зміни величини перехідних залишків нереалізованої продукції на початок і кінець року.

Асортимент реалізованої продукції справляє двоякий вплив на величину виручки. Зростання в загальному обсязі реалізованої продукції питомої ваги асортименту з більш високою ціною збільшує величину виручки, і навпаки.

Успішна реалізація продукції – кінцева і основна мета діяльності підприємства будь-якої форми власності. У всьому світі виробники продукції і її реалізатори стурбовані чотирма проблемами: як продати вигідніше, більше, швидше і як продавати постійно. Успіх, в кінцевому підсумку знаходить свій концентрований вираз на ринку.

Отже, дослідження виробництва і реалізації продукції підприємства свідчить про необхідність регулювання виробництва продукції на основі розробки та послідовної реалізації товарної політики, оскільки саме за її допомогою визначаються ринкові можливості підприємства. При цьому важливого значення набуває дослідження рівня попиту на дану продукцію. Підприємство на основі результатів маркетингових досліджень повинно формувати перспективну виробничу програму, результатом якої будуть збалансовані взаємозалежні показники обсягів виробництва та реалізація продукції.

Список використаних джерел:

1. Гнатюк А. О. Оцінка біологічних активів і сільськогосподарської продукції [Текст]. *Економічний аналіз: зб. наук. пр.* / гол. ред. С. І. Шкарабан. Тернопіль: ТНЕУ, 2008. Вип. 3. С. 265-267.

2. Пархомець М. К., Матвійчук М. З. Ціноутворення у підприємствах агропромислового виробництва: організація та методика. [Монографія]. Тернопіль : ВПЦ «Економічна думка ТНЕУ», 2012. 228 с.

Скрипак Максим, освітньо-професійна програма Облік та оподаткування спеціальності 071 Облік та оподаткування, СВО «Бакалавр»

Мокієнко Тетяна, к.е.н., доцент, доцент кафедри бухгалтерського обліку та економічного контролю

ОРГАНІЗАЦІЯ ОБЛІКУ ЗАРОБІТНОЇ ПРАЦІ НА ПІДПРИЄМСТВІ

Одна з найважливіших і складних ділянок бухгалтерського обліку є облік заробітної плати, який потребує оперативні дані щодо витрат робочого часу, зміни чисельності працівників, категорії робітників. Тому організація обліку праці й заробітної плати – один із найважливіших елементів функціонування підприємств.

Заробітна плата є потужним і найважливішим засобом щодо стимулювання продуктивності праці та її зростання, прискорення науково-технічного прогресу, поліпшення якості продукції, підвищення ефективності виробництва, зростання як добробуту громадян, так і економічних процесів в країні загалом.

Питання обліку розрахунків за заробітною платою працівникам підприємства регулюються такими нормативними документами, як Кодекс законів про працю, Закон України «Про оплату праці», МСБО 19 «Виплати працівникам», П(С)БО 26 «Виплати працівникам», П(С)БО 13 «Фінансові інструменти», П(С)БО 23 «Розкриття інформації щодо пов'язаних сторін», НП(С)БО 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності» та інші.

Організація оплати праці на підприємстві – це сукупність дій, метою яких є забезпечення визначення величини заробітної плати, принципів її нарахування, строків виплати, співвідношення з іншими показниками діяльності підприємства тощо. Організація оплати праці базується на чотирьох елементах: формуванні Фонду оплати праці, нормуванні праці, її тарифікації, а також на системах і формах оплати праці.

Відповідно до ст. 15 Закону України «Про оплату праці» організація оплати праці регламентується на підприємстві. У ній вказується, що форми, системи оплати праці, норми праці, розцінки, тарифні сітки, надбавки, компенсаційні виплати тощо встановлюються підприємствами в колективних договорах, генеральних чи галузевих угодах [1].

Основою організації оплати праці є тарифна система, яка включає тарифні сітки, схеми посадових окладів і тарифно-кваліфікаційні характеристики (довідники). Норми праці, розцінки тарифної сітки, схеми посадових окладів, розміри надбавок, доплат, премій, винагород та інших виплат встановлюються підприємствами у колективному договорі з дотриманням норм і гарантій, передбачених законодавством. [2]

Тарифна система оплати праці використовується для розподілу робіт залежно від їх складності, а працівників – залежно від їх кваліфікації та за розрядами тарифної сітки. Вона є основою формування та диференціації розмірів заробітної плати. Проте законодавством України не заборонено використання інших систем оплати праці.

Розмір заробітної плати залежить від складності, умов виконуваної роботи, а також професійно-ділових якостей працівника, його досвіду роботи в даній сфері, результатів господарської діяльності підприємства. Сума заробітку

встановлюється з урахуванням мінімальної заробітної плати в місячному або погодинному виразі.

Для ефективної організації обліку заробітної плати необхідно розглядати всі етапи обліку в комплексі та взаємопов'язаності. Але одним із важливих етапів є технологічний – особливості якого полягають, передусім у постійному взаємозв'язку облікового апарату з усіма структурними підрозділами, індивідуальному спілкуванні з працівниками, великій кількості розрахункових операцій, первинних документів, складанні податкової та статистичної звітності, наданні достовірної інформації для складання фінансової звітності та інші.

Ефективність, раціональність організації бухгалтерського обліку заробітної плати залежить від організації синтетичного обліку заробітної плати. Планом рахунків бухгалтерського обліку для синтетичного обліку заробітної плати передбачено рахунок 66 «Розрахунки з оплати праці», що має наступні субрахунки: 661 «Розрахунки за заробітною платою», 662 «Розрахунки з депонентами»; 663 «Розрахунки за іншими виплатами».

Відповідно до Інструкції 291 на рахунку 66 «Розрахунки за виплатами працівникам» ведеться узагальнення інформації про розрахунки за виплатами працівникам, а саме відображається: нарахована працівникам підприємства основна та додаткова заробітна плата; премії; допомога по тимчасовій непрацездатності; відпускні; інші виплати працівникам.

Таким чином, відповідно до Інструкції 291, структура заробітної плати включає: основну, додаткову заробітну плату, інші виплати працівникам.

Процес організації бухгалтерського обліку заробітної плати можна представити також у вигляді переліку первинних документів, необхідних для нарахування заробітної плати, та послідовності відображення інформації в них про утримання із заробітної плати та інших операцій.

Отже, облік заробітної плати має бути організований таким чином, щоб сприяти підвищенню продуктивності праці та повному використанню робочого часу. Від правильно поставленого обліку оплати праці залежить рівень витрат підприємства, якість, правдивість, справедливість, повнота і своєчасність розрахунків з персоналом з оплати праці

Список використаних джерел

1. Закон України «Про оплату праці». *Верховна Рада України*. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show> (дата звернення: 10.09.2021).
2. Кодекс законів про працю України. *Верховна Рада України*. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/322-08> (дата звернення: 11.09.2021).
3. Інструкція про застосування Плану рахунків бухгалтерського обліку, активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій № 291 від 30.11.1999 р. *Верховна Рада України*. URL: <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/z0893-99>. (дата звернення 19.09.2021).

Тамара Карина, освітньо-професійна програма Облік та оподаткування спеціальності 071 Облік та оподаткування, СВО «Магістр»
 Яловега Людмила, к.е.н., доцент, доцент кафедри бухгалтерського обліку та економічного контролю

ОЦІНКА ЕФЕКТИВНОСТІ КАПІТАЛЬНИХ ІНВЕСТИЦІЙ СУБ'ЄКТА ГОСПОДАРЮВАННЯ

Фінансовий аналіз інвестицій в основні засоби передбачає вибір найбільш ефективних інвестиційних проєктів та обґрунтування програм їх реалізації.

Основними завданнями аналізу інвестицій в основні засоби суб'єкта господарювання є: загальна оцінка інвестиційних потреб в основні засоби; вибір напрямів інвестиційної діяльності та інвестиційних проєктів в основні засоби підприємства; аналіз форм інвестування та їх ризику; аналіз ефективності інвестиційних проєктів в основні засоби та розробка заходів поліпшення інвестиційної діяльності підприємства.

Основними об'єктами аналізу інвестицій у основні засоби є: обсяг інвестицій (їх видів) у основні засоби; структура інвестицій в основні засоби.

Джерелами інформації інвестицій в основні засоби підприємства виступають інвестиційні проєкти, які будуються на основі використання наступної інформаційної бази, рис. 1.

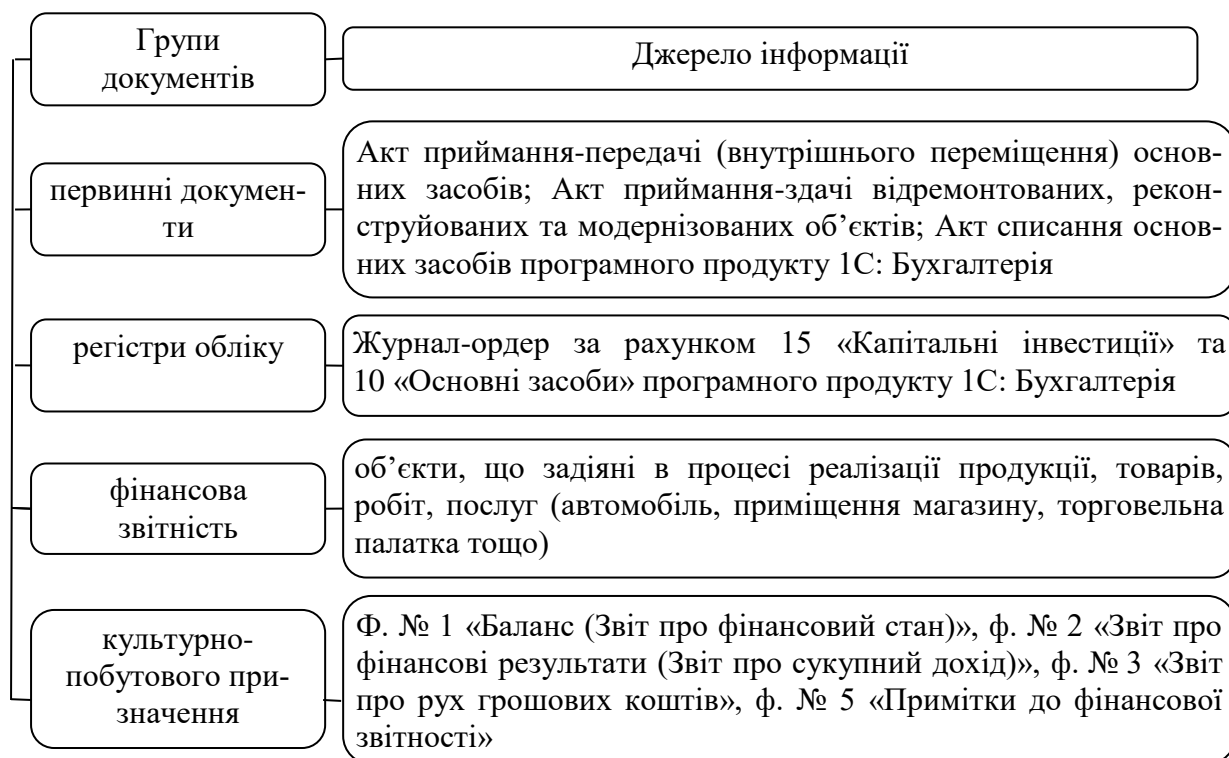

Рис. 1. Джерела інформації інвестицій в основні засоби підприємства

Для аналізу капітальних інвестицій у ТОВ «ім. Шевченка» використаємо дані форми 5 фінансової звітності «Примітки до фінансової звітності», де у розділі III «Капітальні інвестиції» міститься інформація щодо складу капітальних інвестицій та суми витрат за рік і незавершеного виробництва на кінець року. Розділ деталізує інформацію, яка відображається у «Балансі (Звіті про фінансо-

вий стан)» за рядком 1005 «Незавершені капітальні інвестиції».

Аналіз динаміки капітальних інвестицій у придбання (виготовлення) основних засобів ТОВ «ім. Шевченка» Чорнобаївського району Черкаської області показав, що їх загальна кількість у 2019 р. порівняно з 2018 р. збільшилася на 2 млн 830 тис. грн, або у 4,1 рази. У 2020 р. інвестицій у основні засоби взагалі не спостерігалось. У структурі надходження основних засобів ТОВ «ім. Шевченка» у 2018 р. переважає частка машин та обладнання – 99,3 %, у 2019 р. – 80,2 %. Щодо вибуття основних засобів, то у 2020 р. сума зросла на 717 тис. грн, або у 5,9 рази.

У структурі вибуття основних засобів ТОВ «ім. Шевченка» за досліджуваній період переважає частка транспортних засобів – 100 %. Оскільки сума надходжень більше, ніж вибуття, то можна говорити про позитивну тенденцію оновлення матеріально-технічної бази ТОВ «ім. Шевченка».

Аналіз показників інвестиційної активності ТОВ «ім. Шевченка» показав, що: у майні підприємства на кінець 2020 р. переважала питома вага оборотних активів, при цьому у 2020 р. порівняно з 2018 р. вона зменшилася на 12,2 пункти; показники структури джерел формування капіталу свідчать про значну перевагу частки власного капіталу над часткою зобов'язань підприємства, тобто ТОВ «ім. Шевченка» є незалежним від кредиторів та фінансово стійким; показники ліквідності та платоспроможності свідчать про ліквідність та платоспроможність підприємства, оскільки розраховані коефіцієнти є вище нормативного значення.

Наступним етапом оцінки інвестиційної привабливості є розрахунок показників ділової активності, які проявляється в динамічності розвитку та оборотності запасів. Проаналізуємо показники ділової активності ТОВ «ім Шевченка» за 2018 – 2020 рр. за допомогою рис. 2.

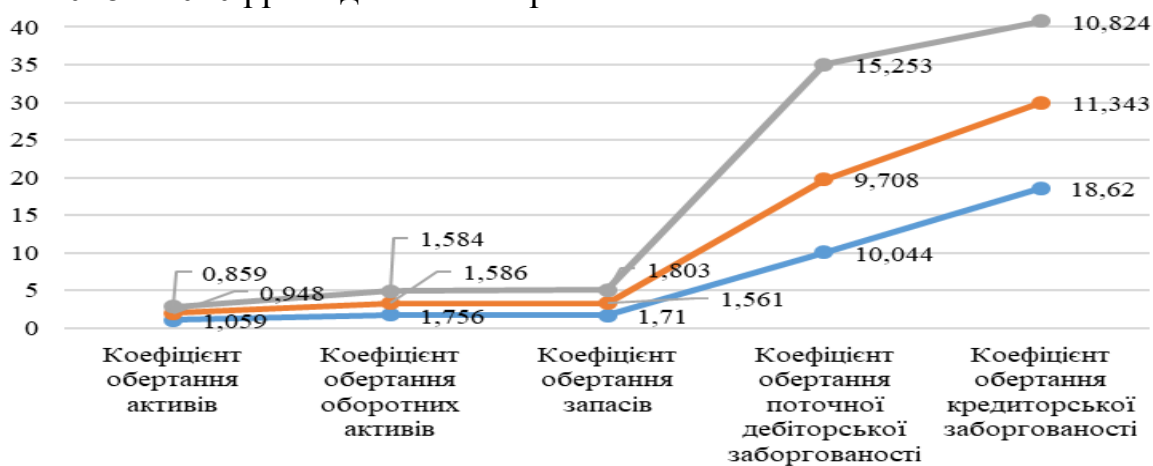

Рис. 2. Показники ділової активності ТОВ «ім. Шевченка» за 2018 – 2020 рр.

За даними рис. 2 спостерігаються такі негативні тенденції збільшення у 2020 р. порівняно з 2018 р. тривалості одного обороту активів збільшилась на 79 днів, або на 23,2 %, оборотних активів на 22 дні або на 10,9 %, власного капіталу на 56 днів або на 17,3 %, обороту кредиторської заборгованості 14 днів або 72 %. Це пов'язано відповідно з випереджаючими темпами зростання середньорічної вартості активів (на 78,1 %), оборотних активів (на 60,3 %), власного

капіталу (на 69,5 %), кредиторської заборгованості (у 3,2 рази) порівняно з зростанням суми чистого доходу від реалізації продукції (товарів, робіт та послуг) на 44,5 %.

Позитивним є скорочення тривалості одного обороту запасів на 11 днів, або на 5,2 %, що пов'язано з випереджаючими темпами зростання собівартості реалізації продукції (товарів, робіт та послуг) на 83,9 % порівняно з середньорічною вартістю запасів на 74,4 %; поточної дебіторської заборгованості на 12 днів або на 34,1 %, що пояснюється випереджаючими темпами зростання суми чистого доходу від реалізації продукції (товарів, робіт та послуг) на 44,5 % порівняно з зниженням середньорічної суми поточної дебіторської заборгованості (на 4,8 %).

Для характеристики інвестиційної активності ТОВ «ім. Шевченка» використовується коефіцієнт стійкості економічного зростання (Ксез), який розраховується за формулою:

$$Ксез = \frac{ЧП - Д}{ВК} \times 100, \quad (1)$$

де ЧП – чистий прибуток,

Д – дивіденди до виплати;

ВК – середньорічна вартість власного капіталу.

Коефіцієнт стійкості економічного зростання показує, скільки прибутку реінвестує підприємство на формування власних активів в розрахунку на 1 грн. власного капіталу.

Факторами впливу на коефіцієнт стійкості економічного зростання є: дивідендна політика; зміна рентабельності продажу; зміна ресурсовіддачі; зміна коефіцієнта фінансової залежності. Зв'язок коефіцієнта Ксез з цими факторами може бути відображений за допомогою такої детермінованої моделі:

$$Ксез = \frac{Пр}{ВК} \times 100 = \frac{Пр}{ЧП} \times \frac{ЧП}{ЧД} \times 100 \times \frac{ЧД}{А} \times \frac{А}{ВК}, \quad (2)$$

де Пр – величина чистого прибутку, що реінвестується на розвиток підприємства, а не сплачується у вигляді дивідендів;

ЧП – чистий прибуток;

ЧД – чистий дохід від реалізації продукції (робіт та послуг);

А – середньорічна вартість активів;

ВК – середньорічна вартість власного капіталу.

Список використаних джерел:

1. Зюкова М. М. Облік основних засобів: проблемні питання. *Регіональні перспективи*. 2018. № 9–10. С. 58-62.

2. Методичні рекомендації з обліку основних засобів: Наказ Міністерства Фінансів України № 561 від 30 вер. 2003 р. *Верховна рада України*. URL:<http://www.rada.gov.ua>. (дата звернення 22.09.2021).

Таран Наталія, освітньо-професійна програма Облік та оподаткування спеціальності 071 Облік та оподаткування, СВО «Магістр»

Добровольська Наталія, освітньо-професійна програма Облік та оподаткування спеціальності 071 Облік та оподаткування, СВО «Магістр»

Прийдак Тетяна, к.е.н., доцент, доцент кафедри бухгалтерського обліку та економічного контролю

ВИРОБНИЧІ ЗАПАСИ : СУТНІСТЬ ТА ОБЛІКОВЕ ВІДОБРАЖЕННЯ

Вагому частку в активах підприємств різних форм власності займають запаси, від правильної оцінки та відображення в обліку яких залежать показники фінансового стану підприємства, на підставі яких приймаються управлінські рішення. важливим етапом у діяльності кожного підприємства є етап забезпечення виробничими запасами.

Розвитком підходів, щодо актуальних питань бухгалтерського обліку виробничих запасів зробили відомі науковці, такі як А. В. Алексеєва, М. В. Єрмолаєва, Т. В. Божидарнік, Ф. Ф. Бутинець, О. В. Болдуєва, М. В. Кужельний, В. Г. Лінник, О. В. Лега, Т. Г. Маренич, Л. В. Нападовська, В. Я. Плаксієнко, О. М. Рибалко, І. М. Ткачук, В. І. Янчук і т.д. Їх числа зарубіжних дослідників необхідно виділити наукові роботи таких вчених, як: Ж. Ришар, Девід А. Акер, К. Друрі, Б. Нидлз і ін.

Виробничі запаси – це важлива економічна та облікова категорія, невід’ємна умова функціонування будь-якого підприємства. Термін «запаси» у вітчизняній літературі з’явився із затвердженням П(С)БО.

Згідно з положенням (стандартом) бухгалтерського обліку 9 «Запаси» запаси – це активи, які утримуються для подальшого продажу за умов звичайної господарської діяльності; перебувають у процесі виробництва з метою подальшого продажу продукту виробництва; утримуються для споживання під час виробництва продукції, виконання робіт та надання послуг, а також управління підприємством [1].

Запаси є одним з основних елементів життєдіяльності підприємства, саме запаси в кінцевому підсумку є джерелом отримання доходів і потенційного прибутку організації. При відпуску запасів у виробництво, продажу та іншому вибутті згідно п. 16 П(С)БО 9 «Запаси» їх оцінка здійснюється за одним з таких методів: ідентифікованої собівартості відповідної одиниці запасів; середньозваженої собівартості; собівартості перших за часом надходження запасів (ФІ-ФО); нормативних затрат; ціни продажу [1].

Відповідно до Інструкції «Про застосування Плану рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов’язань і господарських операцій підприємств і організацій» для обліку запасів призначений 2-й клас Плану рахунків, який має назву «Запаси» [2].

Рахунок 20 «Виробничі запаси» призначено для узагальнення інформації про наявність і рух належних підприємству запасів сировини і матеріалів, будівельних матеріалів, запасних частин, матеріалів сільськогосподарського призначення, палива, тари й тарних матеріалів, відходів основного виробництва (табл. 1).

Відображення в обліку операцій з надходження виробничих запасів

Первинний документ	Зміст господарської операції	Кореспондуючі рахунки		Сума, тис. грн
		Дебет	Кредит	
Картка складського обліку	Переведено виробничі запаси з однієї категорії до іншої	20	20	2100
Накладна на внутрішнє переміщення	Оприбутковані запаси (повернуті з виробництва) виготовлені власними силами	20	23	6145
Довідка бухгалтерії	Суму браку зменшено на вартість відходів від бракованої продукції, яка переводиться до складу виробничих запасів	20	24	300
Картка складського обліку	Переведено до складу запасів активи, що були придбані як товар для продажу	20	28	805
Платіжне доручення	Оплачено витрати на транспортування виробничих запасів, що надійшли	20	311	110
Накладна	Відображено надходження виробничих запасів в рахунок погашення дебіторської заборгованості	20	37	125
Накладна, авансовий звіт	Оприбутковано запаси, придбані підзвітною особою за грошові кошти	20	372	805
Акт приймання матеріалів	Оприбутковано виробничі запаси як внесок до статутного капіталу	20	40, 46	1000
Накладна	Оприбутковані виробничі запаси, що надійшли від постачальника	20	631	28500
Довідка бухгалтерії	Відображено включення до первісної вартості придбаних виробничих запасів суми непрямих податків, які не відшкодовуються підприємству	20	64	164
Акт приймання матеріалів	Оприбутковано безоплатно одержані виробничі запаси	20	719	72

По дебету рахунка 20 «Виробничі запаси» та його субрахунків відображають надходження відповідних запасів на підприємство та збільшення їх вартості в результаті дооцінки, по кредиту – витрати на виробництво, відпуск в переробку, на сторону, а також зменшення вартості запасів внаслідок уцінки [2]. Аналітичний облік виробничих запасів ведеться в розрізі їх найменувань або однорідних груп.

Запаси зараховується на баланс за первісною вартістю. У подальшому такі активи на дату балансу повинні відображатись за найменшою з двох оцінок. Оскільки на дату балансу треба визначити найменшу з двох оцінок, першим етапом переоцінки запасів завжди буде уцінка запасів. Отже, підставою для уцінки запасів є втрата первісно очікуваної економічної вигоди, пов'язаної з їх використанням. Підприємство може провести уцінку товару на будь яку дату. Якщо ж на дату балансу чиста вартість реалізації зміниться то переоцінку треба провести ще раз. Стосовно періодичності і порядку проведення переоцінки рекомендуємо закріпити у наказі про облікову політику досліджуваного підприємства. Схема переоцінки виробничих запасів представлено на рис. 1.

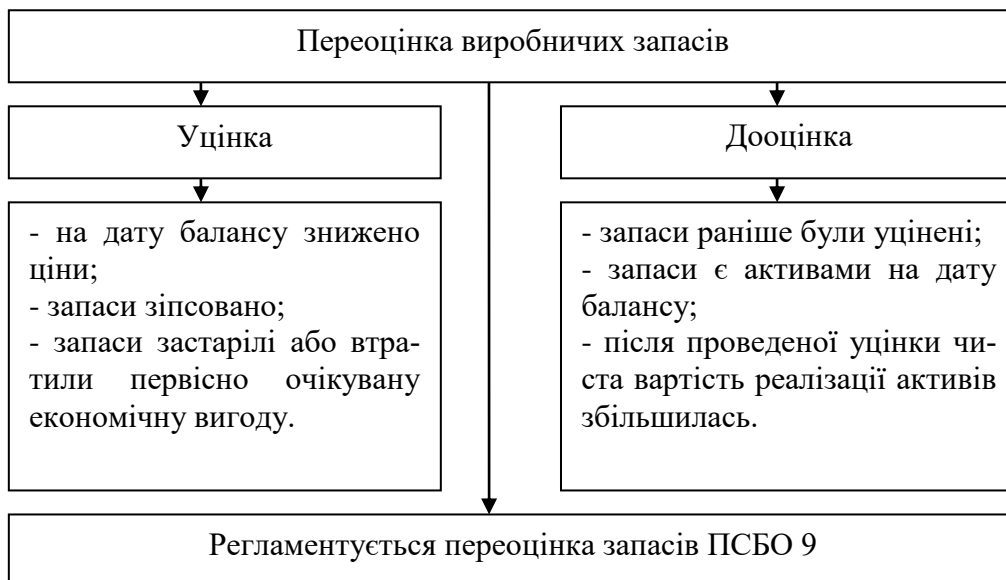

Рис. 1. Схема переоцінки виробничих запасів

Є важливий момент при дооцінці виробничих запасів про який потрібно пам'ятати, що сума дооцінки вартості запасів не може перевищувати суму попереднього зменшення (тобто уцінки цих запасів) їх вартості.

Найбільш важливого і значною частиною активів підприємства є запаси вони займають особливе місце у складі майна та домінуючі позиції у структурі витрат підприємств різних сфер діяльності. Ефективність господарської діяльності підприємств в значній мірі залежить від оцінки та раціонального використання виробничих запасів.

Список використаних джерел

1. Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні: Закон України № 996-IX від 16 липня 1999 р. Верховна Рада України. URL: http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/site2/p_bills_stand_laws (дата звернення 24.09.2021).

2. План рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій: Наказ Міністерства фінансів України від 30 листопада 1999 р. №291. Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0893-99>. (дата звернення 24.09.2021).

3. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 9 «Запаси»: Наказ Міністерства фінансів України № 181 від 28 липня 2000 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0487-00>. (дата звернення 24.09.2021).

4. Скуміна А. В., Ломака К. В., Ангелова О. С. Проблеми обліку виробничих запасів на сільськогосподарських підприємствах та напрями їх вирішення. *Агросвіт*. 2011. № 24. С. 84-86.

5. Чакалова Н. С. Розробка робочих документів для проведення внутрішнього контролю дебіторської заборгованості на промислових підприємствах. *Агросвіт*. 2018. № 22. С. 81-90.

Таран Наталія, освітньо-професійна програма Облік і оподаткування спеціальності 071 Облік і оподаткування, СВО «Магістр»

Рось Юлія, освітньо-професійна програма Облік і оподаткування спеціальності 071 Облік і оподаткування, СВО «Магістр»

Лега Ольга, к.е.н., доцент, доцент кафедри бухгалтерського обліку та економічного контролю

ПОБУДОВА ОБЛІКОВОЇ ПОЛІТИКИ ПІДПРИЄМСТВА В ЧАСТИНІ ВИРОБНИЧИХ ЗАПАСІВ

Для забезпечення раціональної системи організації обліку виробничих запасів в аграрному підприємстві, перш за все, необхідно розробити та затвердити облікову політику в частині обліку запасів [1].

На нашу думку, доцільно виокремити окремий розділ у Наказі про облікову політику, який матиме кілька підпунктів:

1. Нормативна база, де зазначається перелік основних нормативних документів, які регулюють облік запасів: НП(С)БО 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності», НП(С)БО 9 «Запаси», МСБО 1 «Подання фінансової звітності», МСБО 2 «Запаси» тощо.

2. Загальні положення. Вказується сутність категорії запаси - активи, які утримуються для продажу в ході звичайної господарської діяльності; перебувають в процесі виробництва і призначені для подальшого продажу; утримуються для споживання під час виробництва продукції, виконання робіт надання послуг, а також управління (утримуються з метою подальшого використання у виробничому процесі).

3. Визнання і класифікація. Для цілей бухгалтерського обліку запаси включають: сировину і матеріали, комплектуючі вироби і інші матеріальні цінності, витрати на незавершене виробництво, готову продукцію, товари, МШП, поточні біологічні активи, сільськогосподарська продукція. Для цілей бухгалтерського обліку запасів вказати класифікую за видами і субрахунки, на яких обліковуватимуться запаси.

Одиницею обліку запасів є окреме їх найменування або однорідна група. Облік запасів ведеться в розрізі найменувань в кількісному і вартісному виразі.

4. Визнання і первинна оцінка виробничих запасів. Первинною вартістю запасів, які придбані за плату, є їх собівартість, яка складається з: суми, сплаченої згідно з договором постачальнику, за вирахуванням непрямих податків; суми ввізного мита; суми непрямих податків, пов'язаних з таким придбанням, які не підлягають відшкодуванню; транспортно-заготівельні витрати (затрати на заготівлю запасів, оплата тарифів (фрахту) за вантажно-розвантажувальні роботи і транспортування запасів усіма видами транспорту до місця їх використання, включаючи витрати зі страхування ризиків транспортування запасів); інші витрати, які безпосередньо пов'язані з придбанням запасів і доведенням їх до стану, в якому вони придатні для використання у запланованих цілях. До таких витрат, зокрема, належать прямі матеріальні витрати, прямі витрати на оплату праці, інші прямі витрати підприємства на доопрацювання і підвищення якісно технічних характеристик запасів.

Первинною вартістю виготовлених запасів, визнається їх виробнича собі-

вартість.

Первинною вартістю запасів, які внесені до статутного капіталу, вважається узгоджена учасниками їх справедлива вартість (зафіксована в статутних документах).

Первинною вартістю безоплатно отриманих запасів, визнається їх справедлива вартість. Безоплатне отримання запасів оформляється: накладною-виногою на відпуск (внутрішнє переміщення) або товарно-транспортною накладною з використанням штампу про оприбуткування; актом про прийняття матеріалів; карточкою, складеною матеріально-відповідальною особою в день прийняття запасів.

Первинна вартість запасів, придбаних в результаті обміну на подібні запаси, дорівнює балансовій вартості переданих запасів.

Первинною вартістю запасів, які придбані в обмін на неподібні запаси, визнається балансова вартість отриманих запасів. У випадку якщо балансова вартість переданих запасів перевищує їх справедливу вартість, то первинною вартістю отриманих запасів є їх справедлива вартість. Різниця між балансовою і справедливою вартістю переданих запасів включається до складу витрат звітнього періоду.

Всі матеріальні цінності що надходять на підприємство мають бути оприбутковані незалежно від наявності та повноти оформлення первинної документації. Якщо первинні документи відсутні, то цінності оприбутковуються як прийняті на відповідальне зберігання до моменту урегулювання документального оформлення.

5. Оцінка при вибутті. Згідно з вимогами П(С)БО 9 «Запаси» [2], при відпуску запасів у виробництво, продажу та іншому вибутті, їх оцінка здійснюється за одним з таких методів: ідентифікована собівартість відповідної одиниці запасів; середньозважена собівартість; ФІФО; за нормативними затратами; за цінами продажу.

6. Оцінка запасів на дату балансу. На дату складання балансу в бухгалтерському обліку запаси відображаються в бухгалтерському обліку і звітності за найменшою з двох оцінок: первісною вартістю або чистою вартістю реалізації.

7. Запаси утримувані для продажу. Якщо запаси, що обліковуються на рахунках 201, 203, 205, 207, 208, 22 не підлягають використанню в виробництві та у бухгалтерському обліку переводяться до складу запасів, що утримуються для продажу та можуть обліковуються, наприклад, як виробничі запаси та МШП, утримувані для продажу. При реалізації вартість таких запасів списується на собівартість реалізації запасів, в рахунок 943.

Отже, визначена послідовність формування розділу «Облік запасів» Наказу про облікову політику може забезпечити дієвість системи організації обліку виробничих запасів аграрного підприємства.

Список використаних джерел:

1. Левченко З. М. Організація бухгалтерського обліку виробничих запасів аграрного підприємства. Економіка і суспільство. 2016. Випуск № 3. С. 517-521. URL: https://economyandsociety.in.ua/journals/3_ukr/88.pdf (дата звернення

12.09.2021).

2. Національне Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 9 «Запаси»: Наказ Міністерства фінансів України № 131 від 14 черв. 2000 р. / *Верховна Рада України*. URL: <http://www.zakon.rada.gov.ua> (дата звернення 12.09.2021).

Титаренко Наталія, освітньо-професійна програма Облік та оподаткування спеціальності 071 Облік та оподаткування, СВО «Магістр»

Мартиненко Оксана, освітньо-професійна програма Облік та оподаткування спеціальності 071 Облік та оподаткування, СВО «Бакалавр»

Мокієнко Тетяна, к.е.н., доцент, доцент кафедри бухгалтерського обліку та економічного контролю

ОБЛІК ОСНОВНИХ ЗАСОБІВ ЗА МСФЗ

Основні аспекти та методологічні засади ведення бухгалтерського обліку викладено у Міжнародному стандарті бухгалтерського обліку 16 «Основні засоби». Окрім даного положення, ключові аспекти обліку основних засобів також регламентують такі міжнародні стандарти, як МСФЗ 5 «Непоточні активи, утримувані для продажу та припинена діяльність», МСБО 3 «Об'єднання бізнесу», МСБО 17 «Оренда», МСБО 40 «Інвестиційна нерухомість», МСБО 36 «Зменшення корисності активів». Стандарти окреслюють основні положення щодо організації та ведення бухгалтерського обліку, передбачають певну «свободу вибору» для управлінського персоналу в питаннях організації обліку основних засобів [2].

У вітчизняній практиці облік основних засобів регламентується П(С)БО 7 «Основні засоби», а в міжнародній – М(СБ)О 16 «Основні засоби». Порівняльну характеристику П(С)БО 7 «Основні засоби» та МСБО 16 «Основні засоби» наведено в табл. 1. Таким чином, між вітчизняними та міжнародними стандартами бухгалтерського обліку має місце ряд спільних положень. Та все ж у аспекті оцінки, переоцінки основних засобів, визнання їх первісної вартості, амортизації та вибуття є вагомі відмінності.

Таблиця 1

Порівняльна характеристика П(С)БО 7 «Основні засоби» та МСБО 16 «Основні засоби»

Критерії	П(С)БО 7	МСБО 16
Визначення	Матеріальні активи, які підприємство (установа) утримує з метою використання їх у процесі виробництва (діяльності) або постачання товарів, надання послуг, здавання в оренду іншим особам або для здійснення адміністративних і соціально-культурних функцій, очікуваний строк корисного використання (експлуатації) яких більше одного року (або операційного циклу, якщо він довший за рік)	Матеріальні об'єкти, що їх: утримують для використання у виробництві або постачанні товарів чи наданні послуг для надання в оренду або для адміністративних цілей; використовуватимуть, за очікуванням, протягом більше одного періоду.
Визнання	Об'єкт основних засобів визнається	Собівартість об'єкта основних засо-

Критерії	П(С)БО 7	МСБО 16
	активом, якщо існує імовірність того, що підприємство(установа) отримає в майбутньому економічні вигоди від його використання та вартість його може бути достовірно визначена.	бів слід визнавати активом, якщо і тільки якщо: є ймовірність, що майбутні економічні вигоди, пов'язані з об'єктом, надійдуть до суб'єкта господарювання; собівартість об'єкта можна достовірно оцінити.
Оцінка під час визнання	Придбані (створені) основні засоби зараховуються на баланс підприємства (установи) за первісною вартістю.	Об'єкт основних засобів, який відповідає критеріям визнання активу, слід оцінювати за його собівартістю.
Оцінка на дату балансу	Використовувати модель переоцінки (підприємство може переоцінювати об'єкт основних засобів, якщо залишкова вартість цього об'єкта суттєво відрізняється від його справедливої вартості на дату балансу)	Суб'єкт господарювання має обирати своєю обліковою політикою або модель собівартості або модель переоцінки і йому слід застосовувати цю політику до всього класу основних засобів.
Методи нарахування амортизації	Прямолінійний метод, зменшення залишкової вартості, прискореного зменшення залишкової вартості, кумулятивний та виробничий.	Прямолінійний метод, метод зменшення залишку та метод суми одиниць продукції.
Призупинення амортизації	Нарахування амортизації призупиняється на період його реконструкції, модернізації, добудови, дообладнання та консервації.	Ремонт та технічне обслуговування активу не звільняє від необхідності нараховувати амортизацію.

Відповідно до МСБО 16, «основні засоби» – це матеріальні об'єкти, які:

а) утримуються для використання у виробництві або постачанні товарів чи наданні послуг для надання в оренду або для адміністративних цілей;

б) використовуватимуться, за очікуванням, протягом більше одного періоду [3].

Хоча у наведених вище визначеннях є подібність, вони відрізняються тим, що в МСБО 16 чітко не визначено, що належить до об'єктів основних засобів. Завданням бухгалтера є самостійне визначення належності окремих видів майнових об'єктів до об'єктів основних засобів з урахуванням обставин і умов їх експлуатації та методів нарахування амортизації.

Список використаних джерел:

1. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 7 «Основні засоби» № 92 від 27 квіт. 2000 р. *Верховна Рада України*. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua>. (дата звернення 16.09.2021 р.).

2. Руденко О. В., Кондратюк О. М. Облік основних засобів за МСФЗ в умовах національної системи оподаткування. *Ефективна економіка*. URL: http://www.economy.nauka.com.ua/pdf/2_2018/33.pdf.

3. Шкуліпа Л. В. Аналіз методології обліку основних засобів за МСБО 16 «Основні засоби» та П(С)БО 7 «Основні засоби»: теорія і практика. *Бухгалтерський облік та оподаткування*. 2018. С. 102-112.

Федоренко Євгенія, освітньо-професійна програма Облік і оподаткування спеціальності 071 Облік і оподаткування, СВО «Магістр»

Швед Діана, освітньо-професійна програма Облік і оподаткування спеціальності 071 Облік і оподаткування, СВО «Магістр»

Лега Ольга, к.е.н., доцент, доцент кафедри бухгалтерського обліку та економічного контролю

ІНФОРМАЦІЙНО-АНАЛІТИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ АНТИКРИЗОВОГО УПРАВЛІННЯ ПІДПРИЄМСТВ

В даний час багато з негативних зовнішніх причин падіння економічного зростання країни подолані, але можливість опинитися окремим суб'єктам підприємництва в передкризовому і кризовому економічному становищі залишається. Причинами такого стану можуть бути як зовнішні (скорочення обсягів виробництва; зростання інфляції; велике податкове навантаження, нестабільність регулюючого законодавства; зниження рівня реальних доходів населення; зростання безробіття; посилення монополізму на ринку; суттєве зниження попиту; зростання пропозиції товарів-субститутів; політична нестабільність; негативні демографічні тенденції; стихійні лиха; погіршення кримінальної ситуації тощо [1]), так і внутрішні (неефективний маркетинг; неефективна структура поточних витрат, висока частка постійних витрат; низький рівень використання основних засобів; недостатньо диференційований асортимент продукції; неефективна фінансова стратегія; надмірна частка позичкового капіталу; зростання дебіторської заборгованості; неефективний фінансовий менеджмент [1]), а наслідок - загроза банкрутства і ймовірність ліквідації підприємства.

Основною ознакою підприємств, які знаходяться у передкризовому стані – втрата їх платоспроможності. Але ж кризова ситуація виникає не відразу, а поступово. Для відновлення платоспроможності, або ж для уникнення такої ситуації, необхідно на підприємствах організувати ефективну систему антикризового управління. Зокрема, для упередження і подолання кризових явищ можуть створюватись групи по системі раннього упередження і реагування (бухгалтери-аналітики, економісти, юристи, аудитори, адміністратори комп'ютерних мереж) та кризисгрупи (менеджери кризис ситуацій, економісти, аудитори, юристи) [2].

Із загальноекономічних позицій можна виокремити такі стадії кризового стану підприємства:

- ймовірність кризового стану господарюючого суб'єкта та оцінка ризиків впливу кризи на його фінансово-економічне становище;
- розроблення заходів протидії кризі для її подолання;
- підготовка процедур уповільнення процесів проходження кризи та пом'якшення наслідків її впливу на фінансово-господарську діяльність суб'єкта господарювання;
- стабілізація ситуації за допомогою використання внутрішніх резервів та, за можливості, залучених додаткових ресурсів;
- передбанкрутний стан;
- банкрутство (неспроможність), визнане арбітражним судом у встановленому чинним законодавством порядку [3].

Запорукою ефективності системи антикризового управління є якісне та своєчасне інформаційне забезпечення та достовірність даних бухгалтерського обліку та звітності. Основою інформаційного забезпечення антикризового управління є фінансова звітність. А оскільки діагностика кризового стану починається з аналізу й оцінки структури балансу, то можна виділити «Баланс (Звіт про фінансовий стан)», як основне джерело такої інформації. Узагальнено можливості використання даних «Баланс (Звіт про фінансовий стан)» для проведення аналізу фінансового стану підприємства.

Таблиця 1

Показники оцінки фінансового стану в розрізі етапів аналізу «Балансу (Звіту про фінансовий стан)»*

Напрямок аналізу	Результати аналізу
Аналіз структури та динаміки балансу (складу, структури та динаміки активів, пасивів, необоротних активів, основних засобів, оборотних активів), співвідношення власного і позикового капіталу	Позитивні та негативні ознаки і тенденції в майновому, фінансовому стані підприємства; визначення інтенсивності процесу оновлення основних засобів, їх придатності; оборотності активів; виявлення основних джерел формування власного капіталу та визначення впливу їх зміни на фінансову стійкість підприємства
Аналіз фінансової стійкості підприємства (показники структури джерел формування капіталу, показники стану оборотних активів, основного капіталу, визначення типу фінансової стійкості)	Спроможність підприємства здійснювати ефективну господарську діяльність, отримувати прибуток в умовах економічної самостійності, готовності до погашення своїх боргів, а також щодо вірогідності збереження такого стану підприємства. Визначення виду фінансової стійкості в частині забезпеченості запасів відповідними джерелами їх формування
Аналіз платоспроможності та ліквідності підприємства (ліквідність балансу, показники ліквідності та платоспроможності)	Платоспроможність (недостатню платоспроможність, неплатоспроможність) за відповідним показником; підвищення (зниження) рівня платіжних можливостей (рівня платоспроможності) підприємства за відповідним показником з урахуванням використання відповідних груп платіжних засобів.
Діагностика фінансового стану підприємства (основні моделі)	
Модель Альтмана	Ймовірність банкрутства
Модель Спрінггейта	Стабільність, нестабільність фінансового стану, віднесення до категорії потенційних банкрутів, загроза банкрутства
Тести на ймовірність банкрутства Лису (ZL) і Таффлера (ZT).	перспектива діяльності; ймовірність банкрутства

* узагальнено на підставі [4]

Отже, отримані результати аналізу даних «Балансу (Звіту про фінансовий стан)» дозволяють оцінити результативність роботи підприємства. Зроблені висновки дозволить розробити певний перелік антикризових заходів для покращання фінансового стану підприємства.

Список використаних джерел:

1. Правдюк Н. Л. Аналітичне забезпечення антикризового управління агроформувань. *Економіка АПК*. 2020. № 2. С. 33-44. <https://doi.org/10.32317/2221->

1055.202002033 (дата звернення 11.09.2021).

2. Гордєєв В. І. Формування антикризового управління на підприємстві. *Ефективна економіка*. 2012. № 3. URL: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=1032> (дата звернення 11.09.2021).

3. Гавриленко В. О. Облікова інформація у системі антикризового управління. *Глобальні та національні проблеми економіки*. 2017. Випуск 20. С. 946-949. URL: <http://global-national.in.ua/archive/20-2017/191.pdf> (дата звернення 11.09.2021).

4. Тютюнник Ю. М., Дорогань-Писаренко Л. О., Тютюнник С. В. Фінансовий аналіз : навч. посіб. Полтава : ПДАА, 2016. 430 с.

Чуприна Віта освітньо-професійна програма Облік і оподаткування спеціальності 071 Облік і оподаткування, СВО «Магістр»

Дорошенко Андрій, к.е.н., доцент, доцент кафедри економічної теорії та економічних досліджень

УПРАВЛІННЯ ПЛАСПРОМОЖНІСТЮ ЯК СКЛADOVA РОЗРАХУНКОВО-ПЛАТІЖНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

У сучасних умовах гостро постає проблема підвищення рівня ліквідності та платоспроможності, вона є однією з найбільш актуальних для більшості вітчизняних підприємств, адже з підвищенням рівня даних показників, підприємство впевнено може функціонувати на ринку, воно стає більш стабільним і конкурентоспроможним, що в свою чергу призводить до збільшення прибутку.

Управління грошовими потоками є одним з найважливіших напрямків діяльності аналітичної служби підприємства. Воно включає в себе: розрахунок часу обігу грошових коштів, аналіз грошового потоку, прогнозування грошового потоку, визначення оптимального рівня грошових коштів, створення бюджетів грошових коштів тощо. Управління залишком грошових коштів полягає у визначенні деякого оптимального для підприємства рівня середнього залишку грошових коштів, який дає змогу з одного боку, підтримувати платоспроможність підприємства на належному рівні, а з другого – отримувати прибуток від інвестування тимчасово вільних грошових коштів.

В зарубіжній практиці найбільшого поширення набули дві моделі оптимізації середнього залишку грошових коштів на підприємстві.

Найбільш популярною моделлю управління ліквідністю (залишком коштів на розрахунковому рахунку), є модель Баумоля-Тобіна, побудована на висновках, до яких прийшли У. Баумоль і Дж. Тобін незалежно один від одного в середині 50-х років. У моделі передбачається, що комерційна організація підтримує прийнятний рівень ліквідності та оптимізує свої товарні запаси.

Модель Міллера–Орра (М. Miller – D. Orr, розроблена в 1966 р.) – залишок грошових коштів хаотично змінюється до того часу, доки не досягне деякої верхньої межі. Після цього підприємство починає скуповувати достатню кількість ліквідних цінних паперів, щоб досягти нормального рівня грошових коштів. Якщо підприємство досягає нижнього рівня «безпеки», то в цьому разі

воно продає накопичені цінні папери і в такий спосіб поповнює запас грошових коштів до нормального рівня.

Для моделі Міллера–Орра, як найскладнішої і найчастіше використовуваної, є зміст навести етапи її реалізації в сучасних умовах на підприємстві, узагальнивши наукові дослідження з цього питання в роботах вітчизняних та російських економістів

Згідно з моделлю Баумоля припускається, що підприємство розпочинає працювати, маючи максимальний і доцільний для нього рівень грошових коштів, після чого постійно витрачає їх упродовж деякого періоду часу. Усі кошти, які надходять на підприємство від реалізації товарів та послуг, підприємство вкладає в короткотермінові цінні папери. На відміну від цього, модель Міллера–Орра дає змогу відповісти на запитання: як підприємству потрібно управляти своїм грошовим запасом, якщо неможливо спрогнозувати щоденний відтік або приплив грошових коштів.

До заходів, що забезпечують підвищення рівня ліквідності та платоспроможності, слід віднести дотримання відповідних рівнів платоспроможності та ліквідності через наявність паритетного співвідношення між обсягами зобов'язань, що мають бути погашені та обсягом платіжних засобів, що можуть бути для цього використані.

Фінансовим менеджером для забезпечення платоспроможного стану підприємства у кризових умовах необхідно, в першу чергу, вирішити дві основні задачі:

- відновлення прибутковості основного виду діяльності;
- збалансування руху коштів.

Для підтримки (забезпечення) платоспроможності підприємства у довгостроковій перспективі необхідно ставити і вирішувати задачі стратегічної спрямованості.

До таких задач слід віднести:

- досягнення конкурентоспроможності підприємства;
- ефективне вкладення власних і позикових засобів;
- збільшення обсягів діяльності і освоєння нових ринків збуту продукції;
- зниження ризиків втрати платоспроможності в довгостроковому періоді.

Отже, для забезпечення платоспроможності підприємства необхідно вирішувати короткострокові (тактичні) і довгострокові (стратегічні) управлінські задачі. На зростання прибутку і позитивних грошових потоків впливають економічні процеси на макро- і мікрорівнях, серед яких:

- зміна попиту покупців на продукцію;
- зміна виробництва і реалізації продукції у конкурентів;
- можливість знизити витрати на виробництво і реалізацію продукції;
- можливість збільшити ціну на продукцію зі збереженням або збільшенням обсягів реалізації;
- зміна ризикових позицій.

Список використаних джерел

1. Кірейцев Г. Г. Фінансовий менеджмент : [навч. посіб.] / За ред. проф. Г. Г. Кірейцева. [3-тє вид, перероб. і доп.]. Київ : «Центр навчальної літератури»,

2004. 531 с.

2. Краменко В. І., Холод Б. І. Управління ресурсами підприємства : [навч. посіб.]. Київ : Центр навчальної літератури, 2004. 288 с.

Шершень Валерій, освітньо-професійна програма Облік і оподаткування спеціальності 071 Облік і оподаткування, СВО «Бакалавр»

Черненко Ксенія, к.е.н., доцент кафедри бухгалтерського обліку та економічного контролю

ОБЛІК ТА АУДИТ КРЕДИТОРСЬКОЇ ЗАБОРГОВАНОСТІ

Облік взаєморозрахунків із кредиторами – це обов’язкова необхідність роботи будь-якого підприємства. Правильне та достовірне відображення в бухгалтерському обліку і звітності поточних зобов’язань має надзвичайне значення, оскільки така заборгованість впливає на платоспроможність підприємства[1]. У процесі своєї діяльності підприємства співпрацюють із різними юридичними або фізичними особами та державними органами, тому в результаті їх взаємовідносин виникають зобов’язання.

Зобов’язання є важливим аспектом, який впливає на фінансову стійкість підприємства взагалі, тому дане питання щодо визначення сутності та змісту останніх є актуальним і важливим, адже від ефективності управління зобов’язаннями в цілому залежать перспективи розвитку підприємства у майбутньому. Проведення аудиту зобов’язань підприємств має на меті виявлення достовірної інформації відносно наявності зобов’язань у підприємства перед контрагентами (кредиторами), повноти та своєчасності відображення первинних даних в облікових і звітних документах, правильності ведення обліку зобов’язань, а також його відповідності прийнятій обліковій політиці, реальності існуючих зобов’язань, законності та доцільності проведених розрахунків, достовірності відображення стану зобов’язань у звітності підприємств.

Основними завданнями обліку кредиторської заборгованості є: достовірне і повне забезпечення інформацією щодо стану розрахунків з кредиторами; забезпечення своєчасного контролю за виконанням зобов’язань.

Однією з проблем під час роботи кожного підприємства є здатність максимально швидкого погашення своєї кредиторської заборгованості. Саме для цього необхідно постійно контролювати збалансований обсяг кредиторської заборгованості, підтримувати оборотність заборгованості та відстежувати її структуру (склад).

Проведення аналізу можливе лише за умови правдивої інформації з системи бухгалтерського обліку підприємства, а саме: бухгалтерського балансу, звіту про фінансові результати, приміток до річної фінансової звітності, регістрів бухгалтерського обліку та ін. Зазначимо, що на підставі бухгалтерської інформації можна розрахувати оптимальну структуру зобов’язань суб’єкта господарювання, скласти бюджет своїх зобов’язань, виявити та проаналізувати низку показників, які нададуть кількісну і якісну оцінку роботи між контрагентами. Лише після проведення аналізу своїх поточних зобов’язань можна з’ясувати причини їх виникнення та запропонувати механізм управління поточною кре-

диторською заборгованістю. Крім проведення аналізу поточної кредиторської заборгованості, пропонуємо також провести на підприємстві незалежний аудит, який надасть можливість виявити факти некоректного ведення обліку поточних зобов'язань та розкриє відхилення в структурі та складі зобов'язань.

Аудит поточних зобов'язань базується на перевірці дотримання методологічних засад формування в обліку інформації про поточну заборгованість підприємства перед кредиторами (постачальниками та підрядниками, можливе виявлення заборгованості перед покупцями), а також достовірність розкриття інформації про них у фінансовій звітності. Основними завданнями аудиту розрахунків з постачальниками та підрядниками є: перевірка оформлення первинних документів; їх наявність; підстави виникнення кредиторської заборгованості; своєчасність її погашення; правильність відображення в обліку; дотримання фінансово-розрахункової дисципліни; перевірка достовірності інформації у реєстрах бухгалтерського обліку та фінансовій звітності.

Якість проведення аудиту залежить від вибраних аудиторських процедур та методів. Їх вибір – це результат професійності аудитора, його кваліфікації та досвіду. Процедури складаються з певної послідовності застосовуваних методів. Необхідно підібрати оптимальну кількість методичних прийомів для отримання достатніх аудиторських доказів, що дадуть можливість сформулювати обґрунтовані висновки які необхідні для проведення аудиту розрахунків із кредиторами. Планування аудиторських процедур повинно здійснюватися відповідно до норм МСА 500 «Аудиторські докази» [2].

Дослідження документів та відображення інформації в облікових реєстрах – одна з найважливіших процедур аудиту. У ході перевірки розрахунків з постачальниками та підрядниками аудитор перевіряє первинні документи: прибуткові, податкові накладні, банківські виписки. Аудитор має встановити правильність кореспонденції рахунків бухгалтерського обліку, виявити не тільки помилки, а й розкрити факти навмисного викривлення облікових даних з метою приховування допущених зловживань. Важливим є супроводження проведення інвентаризації. Аналіз її проведення є реалізацією аудиторської процедури «спостереження».

Список використаних джерел

1. Левчинський Д.Л., Морозова Є.П. Основні засади аудиту кредиторської заборгованості згідно з міжнародними стандартами. *Інтелект*. 2016. Випуск 5. URL: http://www.intellect21.nuft.org.ua/journal/2016/2016_5/2.pdf2. (дата звернення 28.09.2021).

2. Бондаренко, О., Матвєєва, О., & Ковальова, В. (2021). Облік, аудит та управління кредиторською заборгованістю. *Економіка та суспільство*, (25). URL: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2021-25-1> (дата звернення 28.09.2021).

Шкуруній Олена, освітньо-професійна програма Облік і оподаткування спеціальності 071 Облік і оподаткування, СВО «Магістр»

Пирлик Ксенія, освітньо-професійна програма Облік і оподаткування спеціальності 071 Облік і оподаткування, СВО «Магістр»

Прийдак Тетяна, к.е.н., доцент, доцент кафедри бухгалтерського обліку та економічного контролю

СУДОВІ ВИТРАТИ У ГОСПОДАРСЬКИХ СПОРАХ: ОРГАНІЗАЦІЯ БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ

Порушення прав та законних інтересів осіб є підставою для виникнення у сторін спору та необхідності його вирішення. Спори з приводу господарських праввідносин частіше всього виникають в результаті правопорушень по укладеним договорам. Але вони можуть породжуватись у випадку заподіяння позадоговірної шкоди, незаконного привласнення чужого майна, розходжень при укладанні договорів, порушеннях прав суб'єктів підприємницької діяльності неправомірними рішеннями органів влади і управління, при заборгованості підприємств та організацій.

В залежності від змісту, сутності господарських спорів їх можна розділити на кілька категорій. Вони розмежовуються на три групи: 1) переддоговірні, до яких відносились спори, пов'язані з примушуванням укласти договір, про умови договору, про зміни та його розірвання; 2) майнові, що випливають з відшкодування збитків, сплати неустойки, віндикації речі і т.п.; 3) немайнові [1].

Невід'ємною складовою будь-якого господарського спору є судові витрати, які складаються з судового збору та витрат, пов'язаних з розглядом справи.

Згідно Господарського процесуального кодексу України судові витрати при господарських спорах включають:

- судовий збір – це збір, що справляється на всій території України за подання заяв, скарг до суду, за видачу судами документів, а також у разі ухвалення окремих судових рішень, передбачених Законом України «Про судовий збір» [2];

- витрати, пов'язані із залученням спеціалістів, перекладачів, експертів, проведенням експертизи;

- витрати, пов'язані з оглядом, дослідженням доказів у місці їх знаходження (можуть включати: вартість проїзду до місця виклику й назад залізничним, автомобільним, водним і повітряним транспортом; страхові платежі та державне страхування на транспорті; вартість попереднього продажу проїзних документів; проїзд автомобільним транспортом (окрім таксі) до залізничної станції, аеропорту, якщо вони знаходяться за межами населеного пункту; найм житла; добові в розмірах, установлених законодавством про службові відрядження [4]);

- професійна правнича допомога (насамперед, пов'язані з послугами адвоката);

- інші витрати, що пов'язані з розглядом справи.

Організація бухгалтерського обліку судових витрат представлено на рис. 1.

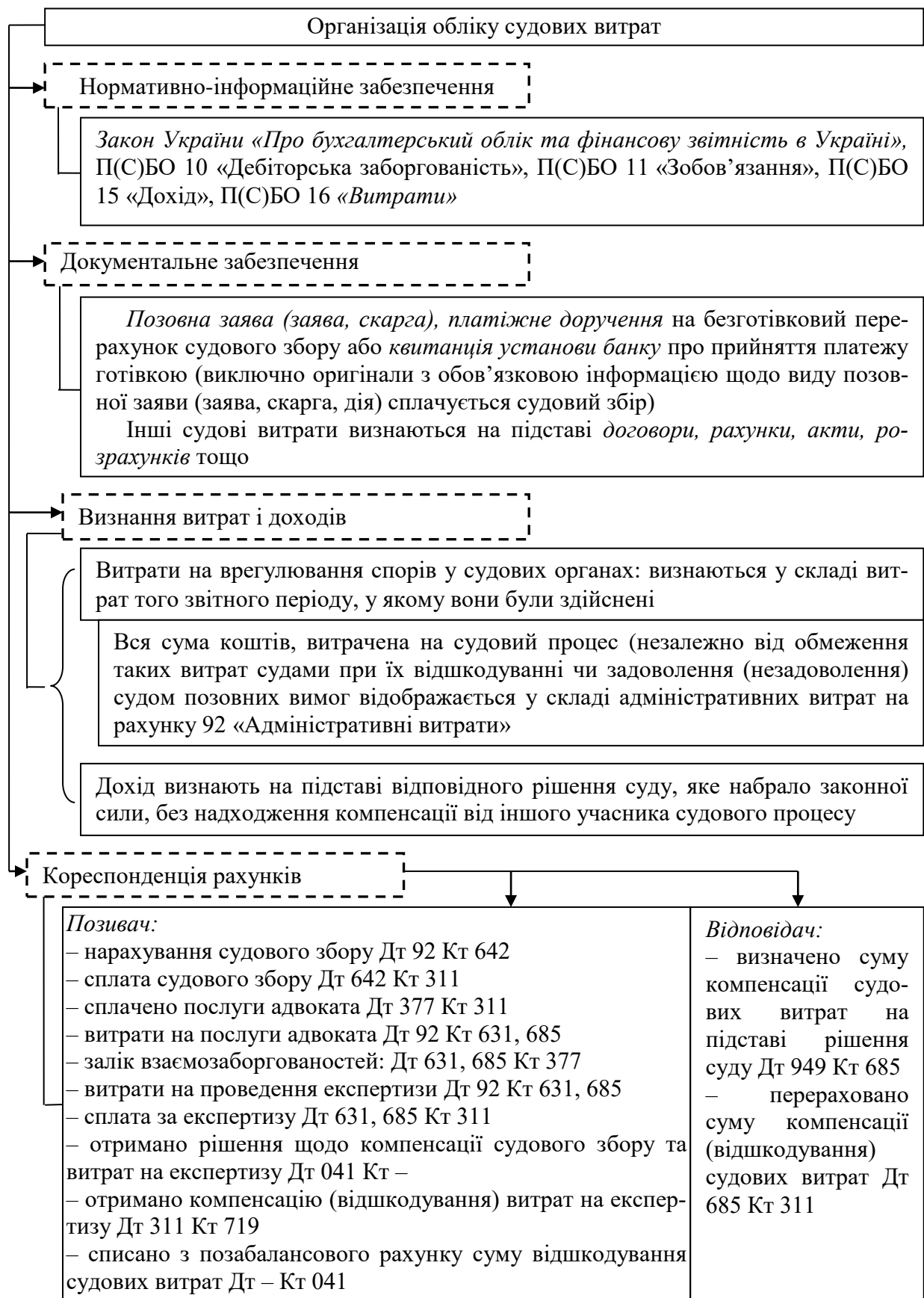

Рис. 1. Організація бухгалтерського обліку судових витрат [3]

Сума адміністративних витрат у кінці звітного періоду буде відображена у Звіті про фінансові результати (Звіті про сукупний дохід) за рядком 2130

«Адміністративні витрати», зменшуючи фінансовий результат суб'єкта господарювання. Нарахована сума компенсації рахунків (відшкодування) судового збору та витрат на проведення експертизи відображається в складі доходів іншої операційної діяльності за рядком 2120 «Інші операційні доходи».

Отже, судові витрати не є збитками, їх сума не входить до складу ціни позову та не може справлятися під виглядом збитків. Облік судових витрат обліковується на рахунку 92 «Адміністративні витрати». При цьому до витрат потрапляє вся сума понесених судових витрат, незалежно від можливих обмежень щодо їх наступного відшкодування винуватцем і результату судового процесу.

Список використаних джерел:

1. Поняття, ознаки та види господарських спорів. URL: <https://helpiks.org/5-62158.html> (дата звернення 10.09.2021).

2. Про судовий збір: Закон України від 08 липня 2011 р. № 3674–VI. *Верховна Рада України*. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3674-17> (дата звернення 10.09.2021).

3. Лега О. В., Яловега Л. В., Прийдак Т. Б. Судові витрати у господарських процесах : обліково-правовий аспект. *Вісник ОНУ імені І. І. Мечнікова*. 2020. Т. 25. Вип. 2(81). С. 158–166. URL: http://dSPACE.pdaa.edu.ua:8080/bitstream/123456789/7976/1/Лега_Яловега_Прийдак_стаття.pdf (дата звернення 10.09.2021).

4. Вишиваний В. Види судових витрат у господарському процесі. *Все про бухгалтерський облік*. 2016. № 55. С. 5 – 7.

Шкурупій Олена, освітньо-професійна програма Облік і оподаткування спеціальності 071 Облік і оподаткування, СВО «Магістр»

Прийдак Тетяна, к.е.н., доцент, доцент кафедри бухгалтерського обліку та економічного контролю

ПРОЦЕС ПОСТАЧАННЯ СУТНІСТЬ, ЕТАПИ РОЗВИТКУ ТА ВИДИ

Процес постачання – це комплекс функціональних операцій для забезпечення безперервної статутної діяльності підприємства необхідними предметами й засобами праці. Функціональними операціями, що складають основу процесу постачання, є: визначення потреби матеріальних цінностей; укладання договорів на забезпечення цієї потреби та замовлення відповідних партій; цінова політика; транспортування; зберігання; доведення матеріальних цінностей до стану, в якому їх можна використовувати у виробництві; визначення собівартості матеріальних цінностей, що передаються для подальшої переробки; здійснення розрахунків з постачальниками за отримані матеріальні цінності; обчислення витрат на здійснення процесу постачання та подальше їх списання з використанням певних рівнів капіталізації. Процес постачання еволюціонував із точки зору зміни цільових показників та використання нових методів обслуговування покупців (табл. 1).

Із даних табл. 1 простежується стрімкий розвиток процесу постачання та перетворення його з функції поставки, орієнтованої на виконання замовлень, на функцію здійснення стратегічної взаємодії у сфері постачання, що істотно

впливає на успіх підприємницької. Отже, під час здійснення процесу постачання грошові кошти приймають форму матеріальних цінностей, які необхідні для забезпечення безперебійного перебігу наступного процесу – виробництва. Виходячи із цього, можна сказати, що основними об'єктами бухгалтерського обліку в процесі постачання є об'єкти.

Основним завданням процесу постачання є оптимізація сукупних потреб у матеріальних цінностях, яка дозволяє обґрунтувати плановий розмір цієї потреби у них, площу необхідного власного складського господарства, кількість навантажувально-розвантажувальних механізмів, вартість доставки матеріалів у робочу зону, трудові та фінансові ресурси із мінімальними сукупними витратами.

Крім того, організовуючи процес постачання, необхідно за даними, відображеними в обліку, аналізувати періодичність надходжень матеріалів, розміри партій, отримання матеріалів за графіком, забезпечення мінімальних витрат на доставку та їх зберігання.

Таблиця 1

Етапи розвитку процесу постачання

Етапи	Цільові показники	Методи і концепції, які використовуються
До 1975 р. – постачання, орієнтоване на виконання замовлень	кількість і ціна	- дослідження ринку постачання; - розміщення замовлень на матеріали
1975 - 1985 рр. – інтегроване матеріально-технічне постачання	витрати і якість	- маркетинг постачання; - аналіз вартості і стандартизація; - «пошук глобальних джерел».
1985 - 1995 рр. – управління постачанням	- загальні витрати на володіння вартістю; - термін виведення продукту на ринок; - гнучкість	- аутсорсинг і рішення «виробляти або купувати»; - передчасне визначення обсягів закупівель у постачальників; - «точно у строк»; - логістика постачання.
1995 р. – теперішній час – зовнішнє управління ресурсами	вартість підприємства і спроможність до змін	- управління мережами і кооперативними об'єднаннями; - створення команд, що діють спільно; - управління постачальниками; - електронне постачання.

До елементів облікової політики щодо обліку процесу постачання слід віднести: порядок визнання та оцінки витрат на постачання, в т. ч. за трансакційними та логістичними операціями; документальне оформлення та відображення в обліку витрат на постачання на всіх стадіях руху матеріальних цінностей; порядок розподілу витрат між звітними періодами і видами продукції; організацію контролю за збереженістю матеріальних цінностей сезонного характеру; способи формування витрат і калькулювання собівартості предметів власного виробництва, визначення трансфертних цін.

Отже, процес постачання – це комплекс функціональних операцій для за-

безпечення систематичної діяльності підприємства необхідними предметами й засобами праці

Список використаних джерел:

1. Податковий кодекс України № 2755-VI від 2 грудня 2010 р. Верховна Рада України. URL : http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/site2/p_bills_stand_laws (дата звернення 24.09.2021).

2. Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні : Закон України № 996-IX від 16 липня 1999 р. Верховна Рада України. URL: http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/site2/p_bills_stand_laws (дата звернення 24.09.2021).

3. Побережець І. А. Удосконалення обліку розрахунків з постачальниками та підрядниками. *Вісник ОНУ імені Мечникова*. 2017. Т. 22 Вип. 4 (57). С. 138-141.

4. Сливка Я. В. Актуальні питання щодо обліку розрахунків з постачальниками: систематизація поглядів. *Вісник ЖДТУ*. № 2. С. 178-182. URL: <http://www.nbu.gov.ua>.

Ярошенко Аліна, освітньо-професійна програма Облік і оподаткування спеціальності 071 Облік і оподаткування, СВО «Бакалавр»

Мац Тетяна, к.е.н., доцент, доцент кафедри бухгалтерського обліку та економічного контролю

УПРАВЛІНСЬКІ ІНФОРМАЦІЙНІ СИСТЕМИ В АНАЛІТИЧНИХ ДОСЛІДЖЕННЯХ

В умовах активного розвитку управлінських інформаційних технологій, високої конкуренції більш гостро постає питання автоматизації проведення фінансового аналізу діяльності підприємства. Фінансовий результат є головним показником діяльності будь-якого суб'єкта підприємницької діяльності. Проведення його аналізу є одним із найважливіших етапів процесу управління.

Достатньо велике різноманіття статистичних програм та пакетів для проведення аналізу сприяють своєчасній обробці значних масивів інформації, в тому числі облікової, що забезпечує ефективність прийняття управлінських рішень та покращення результатів діяльності підприємства. Впровадження таких програмних продуктів на підприємствах стає в один ряд із застосуванням системи автоматизації бухгалтерського обліку.

Аналіз фінансових результатів слугує основним інструментом надання інформації, на основі якої учасники ринку мають змогу оцінити фінансове становище підприємства та прийняти обґрунтовані бізнес-рішення [1].

Прогнозовані фінансові показники є важливою складовою процесу управління підприємством та його підрозділами у контексті виявлення можливостей та загроз, рівня платоспроможності підприємства. Проте обробка фінансово-аналітичної інформації, особливо великих підприємств, є трудомісткою і передбачає великий обсяг різноманітних обчислень, а тому автоматизація фінансового аналізу стала об'єктивною потребою [2, с. 148].

В Україні в даний час також існує великий ринок програмних продуктів фінансового аналізу, які дозволяють оцінити та проаналізувати фінансовий стан

суб'єкта господарської діяльності за даними бухгалтерської (фінансової) звітності. Найбільший розвиток і застосування отримали програмні продукти фірм: «ІНЕК», «Інтелект-Сервіс», «Альт-Інвест», «Про-Інвест-ІТ», «Парус», «Fin Expert», «Lady Fan», «Фінанси без проблем», «1С: Бухгалтерія 8» та інші.

До одного із найпотужніших інструментів фінансового аналізу відноситься Google Sheets — програма електронних таблиць, що входить до складу безкоштовного веб- програмного пакету програмного забезпечення, пропонуваного компанією Google у межах служби Google Drive.

Також прискорити процес аналізу фінансових результатів підприємства можна за допомогою платформи Google Apps Script, завдяки якій можна створювати макроси для автоматизації звітів, власні функції, що спрощують обчислення. В Таблицях є всі інструменти, необхідні для аналізу і візуалізації даних. Завдяки додатковим API і коннекторам можна обробляти дані з різних джерел, завантажуючи файли у форматі CSV, Excel і багатьох інших. Google Analytics — зручний і багатофункціональний сервіс від компанії Google для аналізу інтернет-сайтів та мобільних додатків. Дозволяє вебмайстрам перевірити стан індексування, створити детальну статистику аудиторії сайту та оптимізувати видимість своїх вебсторінок. Google Analytics є найбільш широко використовуваним сервісом веб-аналітики в Інтернеті [3].

Ще однією найбільш поширеною програмою для аналізу фінансового стану підприємства є MS Excel з пакету офісних програм MS Office. MS Excel - це електронна таблиця з досить потужними математичними можливостями, де деякі статистичні функції є просто додатковими вбудованими формулами. В програмі MS Excel вбудовану мову програмування VBA (Visual Basic for Applications) для побудови алгоритмів розрахунку показників та для зручнішого подання результатів аналізу – наприклад, автоматичне виділення різними кольорами показників, що свідчать про стабільний фінансовий стан підприємства та критичних показників, значення яких відхиляються від нормативних значень [4].

На сьогоднішній день найпопулярнішою програмою для подання звітності є програмне забезпечення «М.Е.Дос» - програмне забезпечення для подання звітності до контролюючих органів України ((ДФСУ, ДССУ, ПФУ, ФСС з ТВП, ДКСУ, міністерства і відомства), реєстрації податкових накладних та юридично значущого електронного документообігу в електронному вигляді. М.Е.Дос включає в себе усі актуальні форми звітності, які постійно оновлюються відповідно до законодавства [5].

Впровадження та використання сучасних управлінських інформаційних технологій для аналізу фінансових результатів підприємства виступає важливим завданням в ринкових умовах господарювання. Методик та функцій для аналізу існує велика кількість, тому кожне підприємство повинно індивідуально обирати для себе оптимальний варіант.

Також на сьогоднішній день все більше і більше підприємств і компаній України надають перевагу використанню сервісів Google та MS Excel. На сьогоднішній день інструменти та програми Google додатку здатні враховували потреби сучасного динамічного бізнесу. Завдяки хмарній архітектурі робітники

підприємств мають змогу працювати разом із будь-якими користувачами, у будь-який час і з будь-якої платформи. Вся інформація компанії захищена однією з найнадійніших у світі систем безпеки, а скрипт додатків Google Apps, який створює макроси для автоматизації звітів, є набагато простішим в використанні та вдосконаленим на сьогоднішній день ніж мова VBA, яка використовується у програмі MS Excel.

Список використаних джерел:

1. Фінансовий аналіз діяльності підприємства. URL: https://pidru4niki.com/1580011943608/finansii/finansoviy_analiz_diyalnosti_pidpriyemstva.
2. Ізмайлова К.В. Сучасні технології фінансового аналізу: навч. посіб. К.:МАУП, 2003. 148с.
3. Гугл Таблиці. URL: <https://workspace.google.com.ua/intl/uk/products/sheets/>
4. Microsoft Excel URL: <https://www.microsoft.com/uk-ua/microsoft-365/excel>.
5. Про програму M.E.Doc (My Electronic Document) URL: <https://www.ukrinform.ru/rubrictechnology/2260163-ekspert-nazval-alternativy-programme-medoc.html>.

Секція 2. «Освітньо-професійна програма Фінанси, банківська справа та страхування»

Адаменко Ілля, освітньо-професійна програма Фінанси, банківська справа та страхування спеціальності 072 Фінанси, банківська справа та страхування СВО «Бакалавр»

Краснікова Оксана, к.е.н., доцент, доцент кафедри фінансів, банківської справи та страхування

РОЛЬ БАНКІВСЬКИХ ОПЕРАЦІЙ НА ФІНАНСОВОМУ РИНКУ

На сьогоднішній день фінансовий ринок в Україні знаходиться на досить низькому рівні розвитку, порівнюючи з світовим. Банки нині ключові фінансові установи, які проводять безліч основних економічних операцій і виконують головну посередницьку роль на фінансовому ринку України.

Якщо порівнювати вітчизняні банківські установи та європейські, виявиться, що в Європі велику частку усіх банків займають ощадні. Через більш розвинену фінансову грамотність населення, значна частина вкладів за кордоном припадає на фізичних осіб. Завдяки стабільності економіки ощадні банки можуть залучати грошові кошти населення не на 1-2 роки, а на довший термін, порівнюючи з вітчизняними країнами. В Україні ж найбільшу популярність і тенденцію розвитку отримали універсальні банки. Вони виконують більшість необхідних населенню і юридичним особам операцій, що дозволяє користуватися одним, вже знайомим і перевіреним банком. Завдяки такій зручності універсальні банки в Україні і займають перше місце по кількості клієнтів серед усіх інших.

Звісно депозитні операції банківських установ це лише один із шляхів залучення коштів. Історично склалося, що населення України відноситься до кредитів з недовірою та повністю негативно. У той час, як у США у 80-х було нормою виплачувати декілька зобов'язань перед банком, люди у СРСР були фінансово неграмотними через відсутність комерційних банків і закриту планову економіку. Нині через погану платоспроможність деяких слоїв населення і економічну кризу в Україні банки з кожним роком лише підвищують відсоткові ставки за кредити, що призводить до ще більших сумнівів у фізичних осіб, стосовно одержання таких позик. Тому у пострадянських країнах кредитування більш розвинене серед юридичних осіб.

Лізинговими операціями також, зазвичай, користуються підприємства, які на разі не можуть взяти об'єкт лізингу за повну ціну, але мають змогу довгостроково виплачувати зазначені в договорі платежі і, врешті решт отримати майно у свою власність. Лізинг дуже популярний навіть в Україні. За другий квартал 2021 р. обсяг лізингових операцій зріс аж на 127% порівняно з аналогічним періодом минулого року. Такі результати вказують, що темпи зростання ринку збільшуються від кварталу до кварталу. Частка банків на ринку лізингу зросла до 17 % порівняно з 14 % за рік до того [1].

Звісно, основними операціями банку є розрахунково-касові. На сьогоднішній день неможливо уявити діяльність будь-якого підприємства, установи, фірми без обслуговування банком. Будь-які перекази коштів постачальнику,

державі чи кредиторам виконуються банківськими установами, оскільки це зручно, економить час і має мінімальну комісію. До того ж, нещодавно Приват-Банк запровадив нову функцію з формування і передавання електронної звітності контролюючим органам. Також, майже все підприємства, окрім малих, користуються послугами інкасації. За невелику винагороду банк перевозить готівку від підприємства прямо у банк і зараховує кошти на рахунок клієнта.

Деякі банки надають трастові послуги, тобто операції з управління майном в інтересах клієнта. Якщо юридична чи фізична особа не має змоги або бажання власноруч керувати фінансовими активами, вона може передати управління своїми цінностями банківській установі, де вже професіонал у даній сфері буде здійснювати управління об'єктом послуги.

Одна із популярних, але нетрадиційних послуг банку – факторинг. Це комісійно-посередницька операція з передачі клієнтом банківській установі права на стягнення боргів. Як правило, банком купуються дебіторські рахунки, що пов'язані з поставкою товарів чи наданням послуг [2].

Підсумовуючи, доцільно зазначити, що недооцінити вклад банківських структур у економіку і сферу фінансів неможливо. Як основні посередники фінансового ринку вони проводять безліч операцій між суб'єктами підприємницької діяльності і населенням, залучають капітал від інвесторів до тих, хто потребує інвестицій, виступають гарантами та поручителями й займають ключову роль у посередництві між державою та платниками податків. Нині банки для звичайних людей стають не тільки засобом зберігання, накопичення, залучення чи інвестування капіталу, а, виконуючи безліч функцій, консультантом з різноманітних питань, страховим агентом та помічником з фінансової грамотності.

Список використаних джерел:

1. Українське об'єднання лізингодавців. Лізингове фінансування українських аграріїв в 2020 зросло на 17%. URL : <https://uul.com.ua/2021/lizingove-finansuvannya-ukrayinskyh-agrariyiv-v-2020-zroslo-na-17/>

2. Вовчак О. Д., Руцишин Н. М., Андрейків Т. Я. Кредит і банківська справа : підручник. К. : Знання, 2008. 564 с.

Артеменко Галина, освітньо-професійна програма Фінанси, банківська справа та страхування спеціальності 072 Фінанси, банківська справа та страхування СВО «Бакалавр»

Краснікова Оксана, к.е.н., доцент, доцент кафедри фінансів, банківської справи та страхування

ШЛЯХИ ПІДВИЩЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ ВИКОРИСТАННЯ ФІНАНСОВИХ РЕСУРСІВ ПІДПРИЄМСТВА

На сьогодні виділяються різноманітні шляхи підвищення ефективності використання фінансових ресурсів підприємств. Підвищена увага до цієї проблеми пояснюється тим, що в умовах ринкових умов спостерігається нестача фінансових ресурсів для провадження господарської діяльності підприємств, а отже виникає проблема в їх раціональному використанні.

Система показників має велике значення для оцінювання ефективності,

але при цьому економічний ефект досягається за рахунок виробництва якісної продукції, надання відповідних послуг та отримання прибутку [1].

Для того щоб ефективно розв'язувати економічні проблеми підприємству потрібно розподіляти фінансові ресурси та обрати оптимальні варіанти збільшення капіталу за рахунок як зовнішніх, так і внутрішніх ресурсів.

Потрібно пам'ятати, що фінансування за рахунок власного капіталу не призводить до виникнення зобов'язань, а фінансування за рахунок позичкового капіталу утворює фінансові зобов'язання підприємства, а також з його використанням пов'язаний більший фінансовий ризик і зменшення фінансової стійкості підприємства. Водночас, треба мати на увазі, що за всі залучені зовнішні фінансові ресурси підприємства необхідно платити відсотки.

У складі внутрішніх джерел формування власних фінансових ресурсів головне місце належить прибутку, який залишається у розпорядженні підприємства. Він формує найбільшу частину його власних фінансових ресурсів, забезпечує приріст власного капіталу, а відповідно і ріст ринкової вартості підприємства, а також забезпечує позитивний імідж підприємства. Певну роль у складі внутрішніх джерел фінансування виконують також амортизаційні відрахування, особливо в підприємствах з великою питомою вагою власних основних засобів та нематеріальних активів. Але суму власного капіталу підприємства вони не збільшують, а лише є засобом його реінвестування. Інші внутрішні джерела не відіграють значної ролі у формуванні власних фінансових ресурсів.

Для підприємств, які не мають змоги залучити кошти із зовнішніх фінансових джерел (через низьку кредитоспроможність чи інвестиційну привабливість), внутрішнє фінансування є єдиним способом забезпечення фінансовими ресурсами [2, с. 60].

Таким чином, у підприємств можуть бути різноманітні альтернативні варіанти залучення капіталу. Звичайно, не можна надати однозначних рекомендацій щодо вибору тієї чи іншої форми фінансування. В одних випадках фінансові ресурси слід формувати через збільшення власного капіталу, в інших – на основі залучення додаткових позичок. Для одних підприємств вигіднішою є можливість використовувати внутрішні джерела фінансування, для інших – зовнішні. Таким чином, з метою забезпечення ефективнішого формування фінансового капіталу необхідно, щоб підприємства усіх форм власності й організаційно-правового статусу використовували не тільки власні фінансові ресурси, а й кошти фінансового ринку. Найсприятливішим для ефективної діяльності підприємства є комплексний підхід до вибору джерел фінансування. Проте, для цього держава має створити сприятливі умови і нормативно-правову базу, щоб ресурси фінансового ринку були доступні підприємствам усіх форм власності і галузей економіки.

Отже, удосконалення організації управління фінансовими ресурсами підприємств необхідно розглядати як один із головних чинників підвищення ефективності їх формування та використання, що в подальшому забезпечить високий рівень планування фінансових ресурсів, прийняття оптимальних рішень, включаючи їх економічний ефект.

Список використаних джерел:

1. Шаманська О. І. Основні напрями підвищення ефективності управління ресурсним потенціалом підприємства. Актуальні проблеми економіки, № 6, 2012. С. 166-172.

2. Гуляєва Н. М., Сьомко О. В. Фінансові ресурси підприємств. Фінанси України, № 12, 2003. С. 58-62.

Ведмідь Марія, освітньо-професійна програма Фінанси, банківська справа та страхування спеціальності 072 Фінанси, банківська справа та страхування, СВО «Бакалавр»

Зоря Олексій, д.е.н., доцент, професор кафедри фінансів, банківської справи та страхування

РОЗРАХУНКОВІ ОПЕРАЦІЇ ДЛЯ ПІДПРИЄМЦІВ ТА ОСОБЛИВІ ПРОГРАМИ КРЕДИТУВАННЯ ПІДПРИЄМЦІВ БАНКІВСЬКИМИ УСТАНОВАМИ

Для підприємства розрахунки – це майже найбільше явище у його господарській діяльності. Отже, банку важливо створити найкращі умови організації розрахункових операцій. Всі підприємці, які мають свої поточні рахунки в банку мають там же зберігати кошти свого підприємства. В основному, більшість міжгосподарських розрахунків здійснюється безготівковим шляхом; в основному – через установи банків.

АТ КБ «ПриватБанк» здійснює розрахунково-касове обслуговування підприємств на підставі відповідних договорів і чинних нормативно-правових актів, перерахування чи списання коштів з рахунку підприємства відбувається лише за дорученням власників даних рахунків або за рішенням стягувачів, наприклад у разі судового рішення. Клієнти банку мають змогу самостійно обирати платіжні інструменти для здійснення розрахунків і, також, вони мають нести відповідальність за достовірність змісту розрахункових документів.

Клієнти банку, а саме суб'єкти підприємництва, незалежно від форми власності мають право відкрити поточні рахунки чи депозитні, або вкладні. Відкрити рахунок у «ПриватБанку» підприємцю можливо за 3 хвилини на сайті «ПриватБанк» у вкладці «Бізнес». Значна перевага даного банку полягає у, поперше, швидкості та зручності створення рахунку, по-друге, відсутності комісії за трансакціями усередині ПриватБанку. Щоб відкрити рахунок підприємця клієнт має бути офіційно зареєстрованим підприємцем, бути клієнтом ПриватБанку, а саме мати картку чи депозит, користуватися додатком Приват24, тощо, отримати ЕЦП в Приват24 для приватних клієнтів.

Обслуговування рахунків підприємців є цілодобовим, дистанційним, однак у разі проведення платежу на рахунок клієнту іншого банку від клієнту ПриватБанку – здійснюється тільки в робочий час, оскільки подібні операції залежать від зовнішнього регламенту.

Також існує особливий додаток «Приват24 для бізнесу», що являє собою можливість цілодобового доступу до рахунків свого підприємства та управління ними. На даний момент, з даним додатком для Android та iOS можливо:

- переглядати залишки за рахунками й отримувати виписки;
- готувати й надсилати платежі;
- оформлювати, поповнювати, знімати депозити;
- купувати, продавати, конвертувати валюти;
- знаходити найближчі відділення та банкомати;
- здійснювати інші операції.

Більш того, функціонал додатку постійно розвивається та розширюється.

Метод банківського кредитування – це спосіб та процедура надання банківського кредиту. Вибір конкретного методу кредитування залежить від особливостей діяльності позичальника, його кредитоспроможності, цілей і об'єктів кредитування. У банківській практиці найбільш поширеними методами кредитування є кредитна лінія, контокорентний кредит, овердрафт, разовий строковий кредит [2].

Суб'єктами кредитних відносин можуть бути будь які самостійні підприємства. Кредитні відносини характеризуються тим, що їх суб'єктами є дві сторони: одна з них у рамках конкретної кредитної угоди називається кредитором, інша – позичальником. Грошові чи товарно-матеріальні цінності, витрати або виконана робота та надані послуги, щодо яких укладається кредитний договір, є об'єктом кредиту [3].

Оскільки в «ПриватБанку» існує ряд кредитних програм для підприємців, важливо виділити і програму «Доступні кредити 5-7-9%». Дана програма передбачає можливість компенсування державою підприємцю частини кредитного навантаження. Чим більше робочих місць створює підприємець, тим більшу компенсацію % за кредитом він отримає.

Перед укладенням кредитного договору банк надає приватному підприємцю у письмовій формі інформацію про умови кредитування, детальний розпис сукупної вартості кредиту з урахуванням процентної ставки за ним, погашення основного боргу, вартості супутніх послуг (послуги нотаріуса, послуги страхових компаній, послуги реєстраторів за внесення даних про заставу в Державний реєстр обтяжень рухомого майна), а також інших фінансових зобов'язань [1].

До кредитних програм, що беруть участь у компенсації належать: інвестиційний кредит – для придбання та/або модернізації основних засобів; «КУБ» під заставу – для розширення бізнесу; кредит на придбання основних засобів, у тому числі сільгосптехніки; кредит на придбання комерційних і легкових авто; кредит на придбання комерційної нерухомості; Бізнес-розстрочка – кредит для придбання основних засобів; кредитна лінія – для поповнення обігових коштів підприємства; агросезон – для фінансування витрат відповідно до сільгоспциклів.

Компенсація розраховується по принципу, що конкретний розмір процентної ставки за кредитом, наданим підприємцю або підприємству, залежить від мети отримання фінансування. Якщо кредит на розвиток підприємництва, то важливе дотримання двох умов: по-перше, розміру річного доходу з урахуванням групи пов'язаних осіб, по-друге, динаміки створення робочих місць з урахуванням групи пов'язаних осіб (після укладення кредитного договору). Даний кредит з отриманням компенсації може оформити будь яка юридична особа без

частки держави в статутному капіталі, учасники (засновники) якого є фізичними або юридичними особами – резидентами України та кінцеві бенефіціарні власники (контролери) якого є фізичними особами – резидентами України, та фізичні особи – підприємці, які є резидентами України та відповідають певним вимогам.

У цілому, важливо сказати, що АТ КБ «ПриватБанк» пропонує підприємцям чисельні програми кредитування, великий спектр особливих послуг для підприємців, особливі умови відкриття рахунків та багато іншого. Завдяки можливостями, що ПриватБанк надає своїм клієнтам є сенс визнати його найкращим серед банків для підприємців, як мінімум.

Список використаних джерел:

1. Дзюблюк О. В. Банківські операції. Банківські операції: Підручник. За ред. д.е.н., проф. О. В. Дзюблюка. Тернопіль: Вид-во ТНЕУ «Економічна думка», 2009. С. 358-362.

2. Калініченко Л. Л. Кредитування підприємництва як форма фінансової підтримки. Фінанси та банківська справа: Проблеми економіки, 2015. № 3. С. 193-200.

3. Руда О. Л. Кредит як підґрунтя взаємовідносин підприємств та комерційних банків. Економічна наука. Інвестиції: практика та досвід, 2018. №9. С. 22-25.

Голобородько Віта, освітньо-професійна програма Фінанси, банківська справа та страхування спеціальності 072 Фінанси, банківська справа та страхування, СВО «Бакалавр»

Безкровний Олександр, к.е.н., доцент, професор кафедри фінансів, банківської справи та страхування

ПОНЯТТЯ ТА ОЦІНКА ФІНАНСОВОЇ СТІЙКОСТІ КОМЕРЦІЙНОГО БАНКУ

Банківська система займає провідні позиції на вітчизняному фінансовому ринку, адже від надійності, розвитку та стабільності банківської сфери залежить, в великій мірі, фінансово-економічна ситуація в державі, її авторитет та рейтинг на світовому ринку, інвестиційна діяльність тощо. Проблема фінансової стійкості вітчизняних комерційних банків на сьогодні є надзвичайно актуальною в контексті формування довіри до банківського сектору та розвитку фінансового ринку в цілому.

Аналіз наукової літератури свідчить, що автори по-різному трактують поняття «фінансова стійкість банку», що свідчить про багатогранність та складність даної категорії, часто ототожнюючи її з «надійністю» та «стабільністю». На нашу думку, найбільш вдалим підходом до визначення даного поняття є підхід Є. В. Склепового, який вважає, що фінансова стійкість банку – це спроможність банку як системи трансформування ресурсів (персоналу, фінансових ресурсів, активів, обладнання та інформаційних технологій) з максимальною ефективністю і мінімальним ризиком виконувати свої функції у ринковому середовищі попри вплив екзогенних та ендогенних факторів [1].

Слід відмітити, що показники фінансової стійкості є вираженням результатів ефективного фінансового менеджменту банку з питань оптимізації й раціональності фінансового забезпечення активів установи (тому, для банку важливо постійно контролювати та ґрунтовно оцінювати можливість своєчасно погасити взяті на себе зобов'язання) [2].

Оцінку фінансової стійкості проведемо за допомогою коефіцієнтного аналізу (табл. 1) на прикладі АТ КБ «ПриватБанк», який є найбільшим універсальним банком, що обслуговує як фізичних осіб, так і юридичних, просуваючи послуги для малого та середнього бізнесу.

Таблиця 1

Динаміка показників фінансової стійкості АТ КБ «ПриватБанк» за 2018-2020 роки

Показник	2018 р.	2019 р.	2020 р.	Відхилення (+,-) 2020 р. від 2018 р.
Коефіцієнт надійності	0,128	0,214	0,160	+0,032
Коефіцієнт фінансового важеля	7,837	4,679	6,241	-1,596
Коефіцієнт участі власного капіталу у формуванні активів	0,113	0,176	0,138	+0,025
Коефіцієнт мультиплікатора капіталу	1,349	1,503	1,856	+0,507
Коефіцієнт захищеності власного капіталу	0,542	0,591	0,573	+0,031
Коефіцієнт розвитку клієнтської бази	0,937	0,943	0,949	+0,012

Джерело: складене автором на основі [3,4,5]

Отримані результати свідчать, що за аналізований період коефіцієнт надійності перевищив нормативне значення та збільшився у динаміці, що є позитивним та вказує на те, що АТ КБ «ПриватБанк» є забезпеченим власним капіталом та стійким до кон'юктурних змін ринку. В свою чергу, коефіцієнт фінансового важеля в динаміці зменшився з 7,837 до 6,241, що свідчить про спад ділової активності АТ КБ «ПриватБанк».

Значення коефіцієнта участі власного капіталу у формуванні активів за досліджуваний період перевищував нормативне (не менше 10 %) та мав тенденцію до збільшення, що є позитивним.

Коефіцієнт мультиплікатора капіталу мав тенденцію до збільшення та у 2020 році становив 1,856. Чим вище його значення, тим менш стабільний банк, але зростання цього коефіцієнта є фактором зростання прибутковості акціонерного капіталу.

Коефіцієнт захищеності власного капіталу в 2020 році становив 0,573, що на 0,031 більше, ніж у 2018 та свідчить про те, що АТ КБ «ПриватБанк» добре враховує інфляційні процеси.

Коефіцієнт розвитку клієнтської бази суттєво перевищує нормативне значення, що свідчить про занадто високий рівень розвитку клієнтської бази, що може вплинути на ліквідність та стійкість банківської установи в майбутньому. Таким чином, АТ КБ «ПриватБанк» є фінансово стійким та надійним банком.

Резюмуючи вищезазначене, можна зробити висновок, що поняття фінансової стійкості банку є вживаним та дослідженим багатьма науковцями, що

обумовлює існування безлічі підходів до його трактування. Показники фінансової стійкості є одними з основних характеристик ефективності фінансового менеджменту банку.

Проведений коефіцієнтний аналіз показників фінансової стійкості АТ КБ «ПриватБанк» дає змогу стверджувати, що дана банківська установа є фінансово стійкою та надійною, проте, на нашу думку, банку необхідно надалі покращувати систему управління активами і пасивами з метою підтримання та покращення фінансового стану.

Список використаних джерел:

1. Склеповий Є. В. Складові стійкості комерційного банку. *Фінанси України*. 2017. №5. С. 65-70.

2. Стріха А.С. Аналітичне обґрунтування ефективності запровадження принципів корпоративного правління управління діяльності банку (на прикладі АТ КБ «ПриватБанк») / А. С. Стріха, Ю. О. Самборська-Музичко. *ЛОГОΣ. ОН-ЛАЙН*. 2020. URL: <https://www.ukrlogos.in.ua/10.11232-2663-4139.09.01.html> (дата звернення 10.09.2021).

3. *Фінансова звітність АТ КБ «ПриватБанк» за 2018 рік*. URL: https://static.privatbank.ua/files/PB_SepUkr_2019.04.23FINAL1.pdf

4. *Фінансова звітність АТ КБ «ПриватБанк» за 2019 рік*. URL: <https://static.privatbank.ua/files/R%D1%96chnij+zv%D1%96t+za+2019rg..pdf>

5. *Фінансова звітність АТ КБ «ПриватБанк» за 2020 рік*. URL: https://static.privatbank.ua/files/PB_SepUkr_2021.03.15_Zvit_Last_n.pdf

Ігнат'єва Людмила, освітньо-професійна програма Фінанси, банківська справа та страхування спеціальності 072 Фінанси, банківська справа та страхування, СВО «Магістр»

Вовченко Валерія, освітньо-професійна програма Фінанси, банківська справа та страхування спеціальності 072 Фінанси, банківська справа та страхування, СВО «Бакалавр»

Безкровний Олександр, к.е.н., доцент, професор кафедри фінансів, банківської справи та страхування

СОЦІАЛЬНИЙ ЗАХИСТ НАСЕЛЕННЯ ТА ЙОГО СУЧАСНІ ВИДИ

Реалізуючи соціальну функцію, українська держава забезпечує діяльність щодо захисту населення, яка у загальному розумінні охоплює сферу матеріального забезпечення і надання соціальних послуг особам, які зазнали впливу несприятливих факторів соціального характеру.

У період існування України, як конституційної держави науковці Т. Косова та І. Басанцов відносять „соціальний захист” до категорії розподільчих відносин, у процесі яких за рахунок частини національного доходу утворюються та використовуються суспільні фонди грошових засобів для матеріального забезпечення та обслуговування окремих громадян [5, с. 27-28].

В той же час, український дослідник Закревський В розуміє категорію „соціальний захист” у широкому значенні, тобто як систему економічних, політичних і правових заходів, спрямованих на створення оптимальних умов забез-

печення реальних можливостей реалізації населенням своїх прав і свобод, які забезпечують матеріальний добробут [3].

Одночасно, за словами Л. Клівденко, соціальний захист слід визначати, як діяльність щодо попередження, пом'якшення та скасування факторів соціального ризику [4, с. 41-42].

Кожне з наведених визначень „соціального захисту”, не дивлячись на видимі відмінності, має право на існування, оскільки не заперечує загальні цільові орієнтири соціально спрямованої держави.

Зваживши, вище зазначені, підходи до тлумачення поняття „соціальний захист” наголошуємо на визначенні його, в першу чергу, як системи соціальних та економічних прав і гарантій, законодавчо закріплених державою і реалізованих її соціальною політикою з використанням механізмів забезпечення достатнього життєвого рівня населення країни. На наш погляд таке визначення акумулює в собі попередні надбання наукових пошуків, щодо окреслення сутності соціального захисту і є більш насиченим змістовно та свідчить про багаторівневість системи соціального захисту населення, яка включає ряд різноманітних і однак взаємодоповнюючих складових (рис. 1).

Оцінка, узагальнених на рис. 1. форм реалізації соціального захисту населення свідчить про одночасну важливість кожної з них.

Соціальне забезпечення – це надання окремим категоріям громадян соціальних виплат за рахунок бюджетних коштів. Безсумнівно, соціальні виплати малозабезпеченим сім'ям, сім'ям з дітьми, жертвам війни та іншим верствам населення є необхідними та доцільними.

Система соціальної допомоги, за твердженням В. Закрашевського, має схожу схему фінансування, що ґрунтується на величині сплачених податків та інших надходжень до бюджету. Про те, ці кошти направляються не фізичним особам, а підприємствам і організаціям як компенсація недоотриманих доходів, внаслідок існування різного роду субсидій та індивідуальних пільг громадянам [2, с. 28-30].

Віддаючи належне соціальному забезпеченню і соціальним допомогам, слід погодитись з думкою тієї групи науковців, які відводять соціальному страхуванню домінуючу роль в системі соціального страхування, що на сьогоднішній день відзначається наступними особливостями (рис. 2).

Узагальнення здійснені на рис. 2. дають підстави зазначити, що на сьогодні необхідність існування соціального страхування обумовлюється одночасно наявністю осіб, котрі з огляду на певні обставини, не беручи участі в суспільно-корисній праці, не можуть за рахунок заробітної плати підтримувати своє життя, а також громадян, котрі є дієздатними, але не мають можливості її реалізувати.

Наближаючи сферу соціального захисту до працюючого населення та їх родин соціальне страхування фактично стабілізує громадянське суспільство. Тому дуже точним, на наш погляд, є твердження О. Губар про те, що спільна участь працівників і роботодавців в управлінні діяльністю цього інституту, взаємне співробітництво між ними є необхідною умовою і водночас якісним виразником ефективно функціонуючої економіки [1].

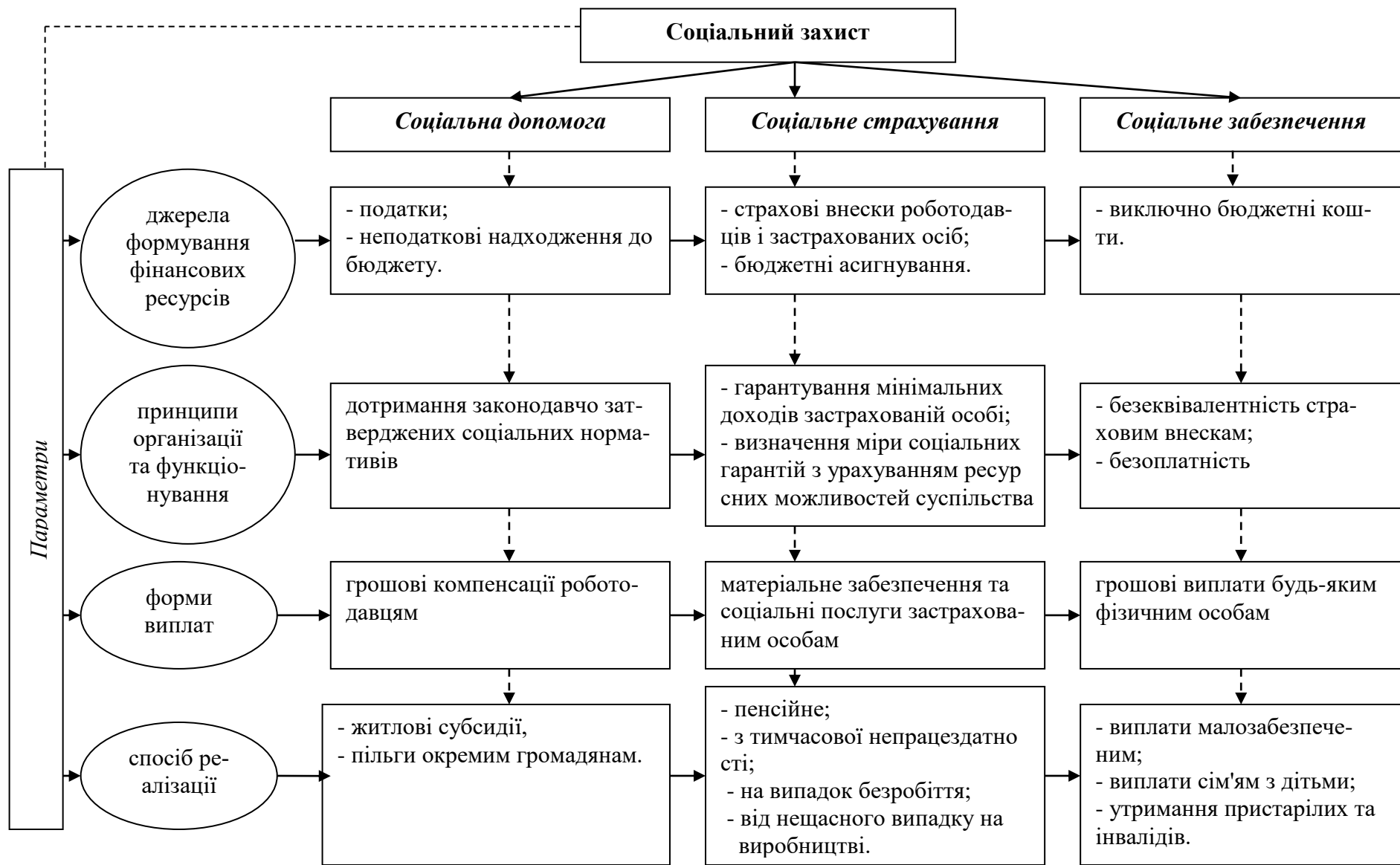

Рис. 1. Напрями здійснення соціального захисту населення України

Рис. 2. Ознаки соціального страхування як елементу соціального захисту

Водночас соціальне страхування урівноважує масштаби прояву і втілення базових принципів побудови цивілізованого суспільства - особистої відповідальності за результати своїх дій та солідарної взаємодопомоги. На сьогоднішній день страхування громадян від певних соціальних ризиків реалізуються із використанням різних форм соціального страхування, яким властиві певні ознаки, що мають позитивний так і негативний характер по відношенню до окремих його учасників.

Список використаних джерел:

1. Губар О. Є. Організаційні та правові засади соціального страхування в Україні. *Формування ринкових відносин в Україні*. 2019. № 7 –8. С. 155-162.
2. Закрашевський В. Система загальнообов'язкового державного соціаль-

ного страхування в Україні. Проблеми та шляхи розвитку. *Україна: аспекти праці*. 2018. № 5. С. 27-34.

3. Закревський В. Система соціального страхування: шляхи і методи вдосконалення. *Праця і зарплата*. 2018. №10. С. 4-6.

4. Клівденко Л. М. Соціальний захист населення та шляхи подолання бідності в Україні. *Вісник КНТЕУ*. 2020. № 3. С. 41-47.

5. Косова Т. П., Басанцов І. В. Сутність і критерії ефективності системи соціального захисту. *Фінанси України*. 2017. № 8. С. 26-30.

Кибкало Наталія, освітньо-професійна програма Фінанси, банківська справа та страхування спеціальності 072 Фінанси, банківська справа та страхування, СВО «Бакалавр»

Дроботя Яна, к.е.н., доцент, доцент кафедри фінансів, банківської справи та страхування

ДЕПОЗИТНІ ПОСЛУГИ БАНКУ

Депозитні ресурси комерційного банку – це досить вагома складова ресурсної бази банку, яка використовується для здійснення активних операцій, а отже і впливає на формування прибутку банку. Окрім того варто зазначити, що депозити – це: можливість збільшення та розширення діяльності банку; можливість отримання доходу клієнтами банку; віддзеркалення можливостей здійснення активних операцій за термінами та відсотковими ставками.

Вважаємо, що політика відносно формування депозитів комерційного банку – це політика, яка не лише забезпечує дохід для клієнтів банків та формує можливість отримання даного доходу для банку (шляхом залучення ресурсів, які потім будуть надані у позику), а й політика, яка розширює або навпаки звужує можливості отримання кредитних ресурсів підприємствами, підприємцями різних галузей економіки та фізичними особами. А тому, з нашого погляду, дана тематика дослідження є досить актуальною не лише з погляду діяльності комерційних банків, бо вона позначається на діяльності всіх без винятку сфер економіки. Проаналізуємо депозитні ресурси Філії «Полтавське головне регіональне управління» публічного акціонерного товариства комерційного банку «ПриватБанк» м. Полтава (табл. 1).

Аналіз даних табл. 1 вказує на динамічне скорочення строкових депозитів фізичних осіб – на 7404 млн грн або на 6,7 %, однак їх питома вага у складі строкових депозитів значно зростає (на 86, 3 в.п.).

Строкові депозити юридичних осіб за досліджувані 2018-2020 рр. зросли на 3391 млн грн або на 29,7 %, зросла і їх питома вага на 3,2 в.п. В цілому за досліджуваний період строкові депозити Філії «Полтавське головне регіональне управління» публічного акціонерного товариства комерційного банку «ПриватБанк» м. Полтава скоротились на 4013 млн грн або на 3,3 %.

Окрім строкових депозитів для здійснення короткострокових активних операцій банки можуть залучати депозити до запитання та поточні кошти економічних суб'єктів.

Таблиця 1

Аналіз строкових депозитів Філії «Полтавське головне регіональне управління» публічного акціонерного товариства комерційного банку «ПриватБанк» м. Полтава за 2018-2020 рр., млн грн

Найменування статті	2018 р.		2019 р.		2020 р.		Відхилення (+,-) 2020 р. від 2018 р.		
	сума, млн грн	у % до під- сумку	сума, млн грн	у % до під- сумку	сума, млн грн	у % до під- сумку	суми, млн грн	пито- мої ваги, пун- ктів	2020 р. у % до 2018 р.
Строкові депозити фізичних осіб	109778	1,1	99168	90,3	102374	87,4	-7404	+86,3	-6,7
Строкові депозити юридичних осіб	11422	9,4	10626	9,7	14813	12,6	+3391	+3,2	+29,7
Строкові депозити в цілому	121200	100,0	109794	100,0	117187	100,0	-4013	X	-3,3

Проаналізуємо депозити до запитання, до яких належать на сьогодні і кошти на поточних рахунках, якими банк користуються як депозитами до запитання (табл. 2).

Таблиця 2

Аналіз стану залучення поточних рахунків / депозитів до запитання Філії «Полтавське головне регіональне управління» публічного акціонерного товариства комерційного банку «ПриватБанк» м. Полтава за 2018-2020 рр., млн грн

Найменування статті	2018 р.		2019 р.		2020 р.		Відхилення (+,-) 2020 р. від 2018 р.		
	сума, млн грн	у % до під- сумку	сума, млн грн	у % до під- сумку	сума, млн грн	у % до під- сумку	суми, млн грн	пито- мої ваги, пун- ктів	2020 р. у % до 2018 р.
Поточні рахунки / депозити до запитання:									
-фізичних осіб	72892	66,4	90827	69,4	125330	64,1	+52438	-2,3	+71,9
- юридичних осіб	36785	33,5	39822	30,4	69935	35,8	+33150	+2,3	+90,1
-державних організацій	178	0,2	178	0,1	256	0,1	+78	+0,1	+43,8
Усього	109855	100,0	130827	100,0	195521	100,0	85666	x	78,0

Аналіз даних табл. 2 показав, що найбільшу питому вагу у складі поточ-

них рахунків та депозитів до запитання займають депозити фізичних осіб, зокрема 66,4 % (72892 млн грн), 69,4 % (90827 млн грн) та 64,1 % (52438 млн грн) відповідно у 2018-2020 рр. При цьому в динаміці вони зросли на 52438 млн грн або на 71,9 %, однак їх питома вага скоротилась на 2,3 в.п.

Поточні рахунки та депозити до запитання юридичних осіб в динаміці зросли на 33150 млн грн або 90,1 %, зросла і їх питома вага на 2,3 в.п. Питома вага поточних рахунків та депозитів до запитання у загальному їх складі складає 33,5 %, 30,4 % та 35,8 % відповідно. Найменшу питому вагу у складі поточних рахунків / депозитів до запитання займають державні організації – 0,2 % (178 млн грн), 0,1 % (178 млн грн) та 0,1 % (256 млн грн) відповідно за досліджуваний період.

При цьому за досліджуваний період вони у питомій вазі скоротились на 0,1 в.п, однак вцілому зросли на 78 млн грн або на 43,8 %. Вцілому за досліджуваний період поточні рахунки / депозити до запитання Філії «Полтавське головне регіональне управління» публічного акціонерного товариства комерційного банку «ПриватБанк» м. Полтава зросли на 85666 млн грн або на 78 %.

Нині АТ КБ «ПриватБанк» здійснює депозитне зберігання коштів клієнтів надаючи їм різного роду банківські депозитні продукти. Так, АТ КБ «ПриватБанк» пропонує для своїх клієнтів строкові депозити та депозити до запитання. Кожен із цих депозитів залучається банком на різні строки, під різні відсотки та має свої переваги і недоліки як для банків, так і для його клієнтів.

Отже, нині досліджуваний банк пропонує такі види депозитів фізичних осіб:

1) строкові – з можливістю розірвання достроково та без такої можливості. У кожного із цих депозитів є свої переваги та недоліки, які слід враховувати клієнту при індивідуальному обранні депозиту. Відсоткові ставки варіюють залежно від термінів здійснення залучення та можливості здійснення вилучення. Окрім того дані депозити передбачають накопичення стосовно дитини, при чому не обов'язково власної;

2) депозити до запитання – приват вклад та скарбничка – депозити, по яким ставка стосовно відсотка досить невелика, однак їх можна вилучити будь-коли і отримати хоча б і не великі, але бонуси порівняно із поточним рахунком.

Для юридичних осіб АТ КБ «ПриватБанк» також пропонує як строкові депозити, так і депозити, які можна вилучити будь-коли:

1) строкові: вільний вибір та строковий. Вони варіюють за ставкою відсотка та за термінами здійснення залучення, мають свої переваги та недоліки;

2) до запитання: поточний та тижневий плюс, при цьому поточний має часткове зняття, тижневий – не має такої можливості. Окрім того варіюють і ставки за цими депозитами.

Список використаних джерел:

1. Банківська система: навч. посіб. (Л. І. Катан, Н. І. Демчук, В.Г. Бабенко-Левада, Т.О. Журавльова); за ред. І.М. Мазур. Дніпро: Пороги, 2017. 444 с.

2. Банківська система: навчальний посібник / Ситник Н. С., Стасишин А. В., Блащук-Девяткіна Н. З., Петик Л.О. ; за заг. ред. Н. С. Ситник. Львів: ЛНУ

імені Івана Франка, 2020. 580 с.

3. Офіційний сайт АТ КБ «ПриватБанк». URL : <https://privatbank.ua>.

4. Про банки і банківську діяльність: Закон України від 07.12.2000р. № 2121-III. Документ 2121-14, редакція 19.11.2016р., доступний з офіційного сайту Верховної ради України. URL : <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/2121-14>.

Крутченко Владислав освітньо-професійна програма Фінанси, банківська справа та страхування спеціальності 072 Фінанси, банківська справа та страхування, СВО «Магістр»

Скубій Богдан освітньо-професійна програма Фінанси, банківська справа та страхування спеціальності 072 Фінанси, банківська справа та страхування, СВО «Магістр»

Гаврилюк Вікторія, освітньо-професійна програма Фінанси, банківська справа та страхування спеціальності 072 Фінанси, банківська справа та страхування, СВО «Магістр»

Безкровний Олександр, к.е.н., доцент, професор кафедри фінансів, банківської справи та страхування

НЕОБХІДНІСТЬ ТА МЕТОДИЧНІ ПІДХОДИ ДО ВИЗНАЧЕННЯ ОПТИМАЛЬНОГО РОЗМІРУ ВЛАСНОГО КАПІТАЛУ ПІДПРИЄМСТВ

За ринкових умов ефективність діяльності підприємств визначається цілеспрямованим формуванням його капіталу, пов'язаного з пошуком джерел фінансування та визначення його оптимальної структури.

Структура капіталу визначає фінансові, операційні та інвестиційні аспекти діяльності підприємства та в значній мірі впливає на кінцеві результати його діяльності. Вона впливає на економічну та фінансову рентабельність, рівень фінансового ризику та формує співвідношення ступеня прибутковості та ризику в процесі розвитку підприємства, тобто може служити головним індикатором у разі забезпечення фінансової безпеки підприємства. При цьому необхідно відзначити, що правильність формування структурних показників капіталу підприємства є необхідною, але недостатньою умовою ефективного його функціонування, оскільки підприємства, що мають однакову структуру капіталу, можуть мати зовсім різний фінансово-економічний стан.

Оптимізація структури капіталу, за словами Р. Слав'юка, є однією з найскладніших процедур в управлінні формуванням капіталу і при створенні підприємства. Вона виражає таке співвідношення використання власного і позикового капіталу, при якому забезпечується найбільш ефективний взаємозв'язок між коефіцієнтом фінансової рентабельності і коефіцієнтом фінансової стійкості і тим самим максимізується ринкова вартість (ціна) підприємства [4].

Пошук області оптимальних значень структури капіталу певного підприємства пов'язаний із двома різними підходами: якісним і кількісним аналізом оптимальної структури капіталу.

Структура капіталу являє собою співвідношення власних і позикових фінансових засобів, використовуваних підприємством у процесі своєї господарсь-

кої діяльності. При визначенні оптимальної структури капіталу підприємства слід враховувати, що головною метою діяльності підприємства є максимізація прибутку в довгостроковому періоді. Ця мета, як правило, конфліктує з іншим важливим завданням – мінімізацією фінансових ризиків, тобто ризиків, пов'язаних з фінансуванням суб'єкта господарювання.

Структура капіталу підприємства, на думку О. Вівчар та В. Саварин, визначає багато аспектів не тільки фінансової, але й операційної та інвестиційної його діяльності, впливає на кінцеві результати цієї діяльності. Вона впливає на коефіцієнт рентабельності активів і власного капіталу (тобто на рівень економічної і фінансової рентабельності підприємства), визначає системи коефіцієнтів фінансової стійкості і платоспроможності (тобто рівень основних фінансових ризиків) і в кінцевому рахунку формує співвідношення ступеня прибутковості і ризику в процесі розвитку господарства [2].

При цьому поділяємо позицію ряду науковців, зокрема Р. Варичевої [1] та С. Ксьондза [4] про те, що основними методичними підходами до вирішення завдання оптимізації структури капіталу є:

1) метод оптимізації структури капіталу за критерієм максимізації рівня фінансової рентабельності. Цей метод ґрунтується на багатоваріантних розрахунках рівня фінансової рентабельності при різній структурі капіталу. Остання виражається через такий показник, як ефект фінансового важеля. При застосуванні даного методичного підходу необхідно пам'ятати, що фінансовий леверидж – це використання підприємством позикового капіталу, яке впливає на зміну дохідності власного капіталу і дає йому можливість одержати додатковий прибуток на власний капітал.

Необхідно зазначити, що ефект фінансового левериджу може бути величиною як додатною, так і від'ємною. Крім того, цей ефект виникає завдяки використанню не лише платного кредиту, але і безоплатних позикових ресурсів (кредиторської заборгованості). І чим вищою є частка останніх у загальній сумі позикових коштів, тим вищим є значення ефекту фінансового левериджу. Позитивний ефект фінансового левериджу виникає у тих випадках, коли позиковий капітал, який отримано під фіксований відсоток, використовується підприємством у процесі діяльності таким чином, що приносить більш високий прибуток, ніж фінансові витрати, тобто дохідність сукупного капіталу вища за середньозважену ціну позикових ресурсів;

2) метод оптимізації структури капіталу за критерієм мінімізації вартості. Метод ґрунтується на попередній оцінці власного та запозиченого капіталів за різних умов їх формування, обслуговування та здійснення багатоваріантних розрахунків середньозваженої вартості капіталу і, таким чином, пошуку найбільш реальної ринкової вартості підприємства;

3) метод оптимізації структури капіталу за критерієм фінансових ризиків. Передбачає диференційований вибір джерел фінансування різних складових частин активів підприємства: необоротних активів, оборотних активів (із розбивкою їх на постійну та змінну частини).

Слід зазначити, що недоліками наведених вище методів є те, що вони враховують обмежену кількість чинників і протилежні за своєю спрямованістю.

Так, позитивна дія ефекту фінансового левериджу має наслідком зростання прибутку, який додатково утворюється на власний капітал, проте одночасно призводить до погіршення фінансового стану, а саме порушення умов платоспроможності.

До підвищення фінансових ризиків призводить також і мінімізація середньозваженої вартості капіталу, що, як і попередній метод, передбачає зростання питомої ваги позикових коштів, вартість яких завжди нижча вартості власного капіталу. На противагу цим двом методам мінімізація рівня фінансових ризиків має на меті підвищення фінансової стійкості підприємства і незалежності від зовнішніх джерел фінансування, але не створює передумов для подальшого розвитку.

Загалом, мета управління капіталом товариства полягає у забезпеченні виваженої структури капіталу, яка б відповідала цільовим настановам господарства і забезпечувала мінімальний фінансовий ризик за достатньо високої ринкової вартості.

Оскільки структура капіталу підприємства визначає обсяги і прогнозує результати не лише фінансової, а й операційної та інвестиційної діяльності, впливає на коефіцієнт рентабельності активів, власного капіталу, встановлює систему коефіцієнтів фінансової стійкості і платоспроможності і в підсумку формує співвідношення ступеня прибутковості та ризику в процесі розвитку суб'єкта підприємництва.

Список використаних джерел:

1. Варичева Р. В. Власний капітал: функціональний підхід до трактування сутності, напрями класифікації у вітчизняній та зарубіжній практиці. *Вісник ЖДТУ*. 2017. № 2 (52). С. 37-42.
2. Вівчар О. Й., Саварин В. М. Власний капітал як фінансове джерело функціонування підприємства. *Науковий вісник України*. 2015. Вип. 19.5. С. 146-150.
3. Ксьондз С. М. Формування власного капіталу на вітчизняних підприємствах. *Вісник Хмельницького національного університету*. 2021. № 4. С. 131-134.
4. Слав'юк Р. А. Структурування власного капіталу підприємств України. *Фінанси підприємств*. 2019. № 8. С. 123-131.

Лисокобилка Іван, освітньо-професійна програма Фінанси, банківська справа та страхування спеціальності 072 Фінанси, банківська справа та страхування, СВО «Бакалавр»

Бражник Людмила, к.е.н., доцент, доцент кафедри фінансів, банківської справи та страхування

ВІТЧИЗНЯНИЙ ДОСВІД РОЗВИТКУ МОБІЛЬНОГО БАНКІНГУ

«Приват24» є розробкою ПриватБанку та являється найпопулярнішим інтернет-банкінгом в Україні. Розпочав своє функціонування 26 вересня 2001 року й з тих пір безперервно розвивається та адаптується під потреби населення й реалії фінансового ринку.

За допомогою даної системи користувачі можуть в режимі реального часу керувати своїми банківськими рахунками, як безпосередньо ПриватБанку так й інших банків України [1].

Доступ до банкінгу здійснюється з гаджетів, які підтримують операційну систему Android та iOS. Вхід через Web-версію (тобто через комп'ютер чи ноутбук) відбувається шляхом надсилання на смартфон одноразового динамічного б-тизначного паролю або ж дзвінком від банку для подальшого підтвердження входу. Що стосується мобільного додатку, то тут вхід здійснюється за допомогою звичайного вводу паролю чи більш сучасних методів, на кшталт технології біометричної автентифікації: по відбитку пальця користувача або через розпізнавання обличчя. То ж сумнівів у захищеності рахунків клієнтів платформи «Приват24» не виникає. Звичайно, існують винятки отримання шахраями особистих даних, але здебільшого це відбувається через необачність та фінансову неграмотність клієнтів.

Даний банкінг володіє надзвичайно широким асортиментом послуг, розглянемо найкорисніші та найцікавіші на нашу думку:

- оплата комунальних послуг, штрафів за порушення ПДР. Близько 20 млн. клієнтів користуються даною функцією, без очікування у чергах та сплачуючи мінімальну комісію. Квитанції про оплату завжди будуть зберігатися в електронному архіві.

- відправка та отримання термінових грошових переказів Western Union, MoneyGram, RIA, PrivatMoney, Intel Express, Welsend, Meest, Sigue, з більшості країн та в більшості ліквідних валют. Одержувач може отримати переказ відразу на карту без додаткової комісії з моментальною конвертацією по курсу НБУ [2].

- замовлення готівки для отримання у відділенні банку, купівля квитків на авіа-, автобусні та залізничні перевезення, квитків на концерти, в кіно та на театральні вистави; оформлення договорів страхування: ОСЦПВ, туристичне, на нерухомість; поповнення віртуальних гаманців ігрових сервісів: Steam, Xsolla, World of Tanks тощо;

Окрім вищеперерахованих можливостей доступних кожному користувачеві, існує різновид даного банкінгу для ФОПів та юридичних осіб, який називається «Приват24 для бізнесу». В список можливостей додатку входять:

- створення платежів у декілька кліків із вхідних рахунків-фактур електронного документообігу;

- здійснення валютно-обмінних операцій, відкриття та керування депозитами, оформлення кредитів;

- підписання платежів, сформованих бухгалтером у «Приват24» (web).

Також окремо слід зазначити, що користувачі як звичайного «Приват24» так і для бізнесу можуть створити власний електронний цифровий підпис (ЕЦП). Однак ПриватБанк для зручності своїх клієнтів створив аналог ЕЦП під назвою SmartID (розумний ключ) [3]. За допомогою даної розробки ви можете підписувати розрахункові та звітні документи, підтверджувати особистість та отримувати послуги on-line на своєму смартфоні – додаткових пристроїв і додатків для зберігання е-підпису не потрібно. SmartID зберігається в захищеному

хмарному сховищі, а можливість його використання чинна відповідно до Закону України «Про електронні довірчі послуги». Цей е-підпис можна використовувати на будь-якому ресурсі, який інтегрував API. Якщо така інтеграція є, в інструментах для підписання відобразиться значок SmartID. Документ підписується за допомогою «Приват24», тому «хмарний» е-підпис неможливо втратити, забути чи скомпрометувати.

Список використаних джерел:

1. Дубина М., Шеремет О. Розвиток e-banking: світовий та вітчизняний досвід. *Проблеми і перспективи економіки та управління*. 2019. № 2(18). С. 154-162.
2. За допомогою чого краще переказувати гроші в Україні та за кордон. Незалежний фінансовий портал. URL: <https://finance.ua/ua/saving/s-pomoshichzego-luczshe-perevodit-dengi-v-ukraine-i-za-rubezh>. (дата звернення: 22.09.2021).
3. SmartId ПриватБанк - Хмарний Електронний Підпис (КЕП) в Privat24. Офіційний сайт OnlineBank.dp.ua. URL: <https://onlinebank.dp.ua/publications/851-smartid-privat24/>. (дата звернення: 22.09.2021).

Лопатка Віталій, освітньо-професійна програма Фінанси, банківська справа та страхування спеціальності 072 Фінанси, банківська справа та страхування, СВО «Магістр»

Фурса Валерія, освітньо-професійна програма Фінанси, банківська справа та страхування спеціальності 072 Фінанси, банківська справа та страхування, СВО «Магістр»

Мотя Аліна, освітньо-професійна програма Фінанси, банківська справа та страхування спеціальності 072 Фінанси, банківська справа та страхування, СВО «Бакалавр»

Безкровний Олександр, к.е.н., доцент, професор кафедри фінансів, банківської справи та страхування

НАУКОВО-МЕТОДИЧНІ АСПЕКТИ ОЦІНКИ ТА УПРАВЛІННЯ ПРОЦЕСАМИ ФОРМУВАННЯ І ВИКОРИСТАННЯ АКТИВІВ

У сучасних умовах здійснення господарювання суб'єкта підприємництва зацікавлені у відповідному стані та належній структурі для отримання максимального економічного ефекту. Значної уваги потребує здійснення оцінки ефективності використання основних засобів з метою виявлення резервів зростання виробничої потужності діяльності.

Серед головних ознак зростання рівня ефективного використання необоротних активів, які представлені в аграрних суб'єктів підприємництва, основними засобами, окремого суб'єкта підприємництва є зростання обсягу виробництва продукції. Кількість ж виробленої продукції за існуючого розміру виробничого апарату залежить від фонду продуктивної роботи механізмів та устаткування під час доби, місяця або року, тобто від екстенсивного завантаження, а з іншого – від рівня використання знарядь праці (інтенсивного навантаження).

Загалом, всю сукупність організаційних, технічних та економічних заходів щодо кращого використання основних засобів суб'єкта підприємництва

можна умовно розділити на дві групи: 1) підвищення інтенсивного навантаження; 2) збільшення екстенсивного завантаження.

Значному поліпшенню екстенсивного завантаження наявних засобів праці сприяє засобам праці, які беруть участь в процесі виробництва під час тривалого періоду, зберігаючи свою натуральну форму та властивість, а також переносячи свою вартість на вартість готової продукції частинами із спрацьовуванням.

Процес відновлення основних засобів в аграрних суб'єктах підприємства, за визначенням М. Гончар, забезпечується шляхом вкладення капітальних вкладень. При цьому переважає думка фахівців у фінансово-економічній сфері про капітальні вкладення як витрати на формування нових, розширення і модернізацію діючих основних засобів [2].

З метою планування обсягів наявних капітальних вкладень в аграрних суб'єкта підприємства формується бюджет капітальних вкладень, тобто розрахунок запланованих витрат на певні капітальні вкладення, який включає зокрема такі дані:

- наявність невикористаних амортизаційних відрахувань з початком звітної періоду;
- розмір амортизаційних відрахувань на кінець планового періоду.
- первісну вартість всіх основних засобів станом на початок планового періоду.

Одночасно слід наголосити на тому, які розширення основних засобів виробничого призначення може здійснюватися за рахунок розширення, будівництва виробничих об'єктів, реконструкції та переозброєння діючих підприємств.

З метою аналізу стану основних засобів та впливу їх на виробництво у суб'єкта підприємства найбільш широко використовується система показників:

- коефіцієнт здатності основних засобів – показник, що обернений коефіцієнтові зносу і являє собою відношення залишкової вартості основних засобів, до їх первинної (відтворювальної) вартості;
- коефіцієнт фізичного зносу основних засобів, що обраховується відношенням суми зносу до первинної вартості;
- коефіцієнт приросту основних засобів;
- коефіцієнт механізації праці, що вказує на питому вагу робітників у загальній їх чисельності де засоби праці механізовані на понад 50 %;
- фондоозброєність праці – відношення середньорічної вартості основних виробничих фондів до середньоспискової чисельності робітників суб'єкта підприємства;
- коефіцієнт механічної праці, що вказує на відношення затрат часу на виконання робіт механізовано до загальних затрат робочого часу;
- показник технічної озброєності праці, обчислюється як відношення середньорічної вартості активних основних засобів до середньоспискової чисельності робітників суб'єкта підприємства та ін.

Інтенсивність відтворення основних засобів характеризується кількісною

оцінкою оновлення і вибуття основних засобів.

- коефіцієнт оновлення основних засобів;
- коефіцієнт вибуття основних засобів тощо

Найважливішим узагальнюючим показником, що свідчить про рівень використання основних засобів є фондovіддача (Фв), яка, за твердженням М. Романенка, визначається як відношення виробленої у вартісному виразі продукції до середньорічної вартості основних засобів [1].

В цілому, ефективне використання основних виробничих засобів вказує та те, які за тієї самої величини забезпечують приріст виробництва продукції, зростає маса чистого прибутку тобто коли темпи збільшення цих видів ефекту випереджають темп підвищення фондооснащеності виробництва.

Ефективність використання оборотних активів, за словами Н. Ващенко, має важливе значення, так, як здійснює суттєвий вплив на загальну ефективність всієї сукупності засобів, залучених суб'єктом підприємництва [1].

Ефективність використання оборотних активів (засобів) вимірюється швидкістю їх обороту. Чим швидше оборотні активи проходять усі стадії, тим вагомішим може бути обсяг виробництва за рахунок ефективнішого використання оборотних засобів .

Поділяємо погляд Я. Гуряєвої, яка зазначає, що коефіцієнт обертання ($K_{об}$) – це кількість оборотів, які здійснюють оборотні активи за період, який аналізується; визначається як відношення чистого доходу до середньорічної вартості оборотних активів (засобів) [3].

Коефіцієнт завантаження (K_3) – відношення середньорічної вартості оборотних активів (засобів) до чистого доходу від реалізації.

Прибутковість – характеризує наявний рівень окупності витрат виробництва, зокрема оборотних активів.

Швидкість обороту оборотних коштів залежна від тривалості їх надходження в сфері виробництва та сфері обігу. оскільки в різних галузях національної економіки суттєво відрізняється, то оборотність коштів має широкий діапазон коливань.

Крім зазначених показників, також застосовується показник віддачі оборотних активів (засобів), який визначається відношенням прибутку від реалізації товарів/продукції до залишків оборотних активів (засобів).

Загалом, наведені показники оборотності оборотних активів (засобів) є взаємопов'язаними, тобто які за результатами розрахунку формується висновок про прискорення обертання оборотних активів/коштів, то такий висновок буде й по інших показниках. Збільшення коефіцієнта обертання вказує на прискорення оборотності оборотних активів (засобів). При аналізі показники оборотності оборотних активів (засобів) розраховуються за кілька періодів як у цілому, так і в розрізі окремих їх видів. Прискорення оборотності оборотних активів (засобів) зменшує потребу в них, дозволяє підприємству звільнити частину оборотних коштів або для потреб економіки в цілому (абсолютне вивільнення), або для подальшого виробництва продукції (відносне вивільнення).

Список використаних джерел:

1. Ващенко Н. В., Максимович Ю. І. Створення ефективної системи управ

ління оборотними активами підприємства на основі діагностичного інструментарію. Сталій розвиток економіки. 2019. № 3. С. 260-265.

2. Гончар М. О. Теоретичні аспекти оцінки ефективності використання активів підприємства. *Збірник доповідей засідання студентського наукового товариства факультету обліку та фінансів [„Сучасні проблеми бухгалтерського обліку та фінансів: шляхи вирішення очима молоді”]*, випуск 1 2019 р. Полтава : ПДАА, 2019. С. 12-14.

3. Гурєва Я. В. Обігові кошти та резерви підвищення ефективності їх використання. *Актуальні проблеми економіки*. 2021. № 10. С. 72-75.

4. Романенко М. І. Ефективність використання основних виробничих фондів та розробка пропозицій щодо її поліпшення. *Держава та регіони. Серія: Економіка та підприємництво*. 2019. № 3. С. 318-321.

Любченко Оксана, освітньо-професійна програма Фінанси, банківська справа та страхування спеціальності 072 Фінанси, банківська справа та страхування, СВО «Магістр»

Вовченко Валерія, освітньо-професійна програма Фінанси, банківська справа та страхування спеціальності 072 Фінанси, банківська справа та страхування, СВО «Бакалавр»

Безкровний Олександр, к.е.н., доцент, професор кафедри фінансів, банківської справи та страхування

ШЛЯХИ ОПТИМІЗАЦІЇ СУЧАСНИХ ПІДХОДІВ ДО ОПОДАТКУВАННЯ ДОХОДІВ ГРОМАДЯН У ВИГЛЯДІ ЗАРОБІТНОЇ ПЛАТИ

Створення ефективної системи соціального захисту населення, що розрахована не тільки на ті категорії, які безпосередньо потребують захисту, а й на максимальне стимулювання розвитку економіки та трудових зусиль кожного працездатного члена суспільства є актуальною проблемою сьогодення. Саме тому соціальна політика, на наше переконання, має бути насамперед спрямованою на створення належних умов для довготермінового збільшення доходів найманих працівників та підприємств-роботодавців, як вихідних джерел забезпечення всіх категорій громадян, в тому числі й працівників аграрних підприємств. В цьому напрямку доцільним є її інтеграція у систему стратегічних економічних реформ та функціонування у повному узгодженні із заходами грошово-кредитної, фіскальної, промислової політики, заходами стимулювання економічного зростання.

Важливими та актуальними для України є питання формування ефективних соціально-трудових відносин та якісне використання людських ресурсів на шляху глобалізації, що відкриває перед Україною величезні можливості в розширенні обміну товарами (послугами), інформацією, технологіями та капіталом. На наш погляд, загрозою інтеграції України у світові процеси є критичний рівень тіньової економіки та корупція. Жодна сфера діяльності не позбавлена впливу тіньової економіки, в тому числі сфера соціально-трудових відносин [2].

Право кожного громадянина на працю, за словами Мартиненко В. П., пе-

редбачає можливість заробляти собі на життя тією працею, яку він вільно обирає або на яку вільно погоджується. Сьогодні в Україні значно поширене таке явище, як використання найманої праці громадян без оформлення з ними трудових відносин або виплата нелегальної заробітної плати. Через свою необізнаність в економічних та правових питаннях працівники, які погоджуються на такі умови, втрачають право на матеріальне забезпечення у вигляді соціального страхування в разі повної чи часткової втрати працездатності. З правової точки зору не оформлення трудових відносин позбавляє працівників права вимагати від роботодавців належних умов праці та гідної її оплати, а також захищати свої права у суді, таких громадян не можна віднести до категорії «наймані працівники» [4].

Дійсно, такі явища, як заробітна плата «в конвертах» та робота без оформлення трудових відносин, мають, як свідчить Мельник В. М., глибокі корені й руйнують суспільство зсередини, позбавляючи майбутнього тих, хто отримує неофіційну заробітну плату і не має страхового стажу [3].

Основними негативними сторонами неоформлених трудових відносин між роботодавцями і найманими працівниками є те, що:

- такі наймані працівники втрачають право на соціальні блага сьогодні і не отримуватимуть соціальні виплати в майбутньому;
- роботодавці можуть незаконно розірвати трудові відносини з працівниками, виплачувати низьку заробітну плату;
- роботодавці ризикують не отримати професійної віддачі від найманих працівників, які можуть порушувати трудовий процес:
- з правової точки зору довести факт виконаних робіт складно, а інколи і зовсім неможливо. Усна домовленість із роботодавцем про обсяги виконаної роботи і суму винагороди не є підставою для подачі заяви до суду і перевірки з боку податкової служби;
- негативний вплив на економічний та соціальний розвиток держави у вигляді втрат доходів бюджету й поширення корупційних дій у короткостроковому періоді;
- у довгостроковому періоді – дестимуляція сумлінних платників надалі добросовісно сплачувати податки через перекладання на них податкового тягара несплачених податків;
- на макрорівні виплата заробітної плати, в так званих конвертах, не тільки сприяє зниженню темпів розвитку економіки і перешкоджає проведенню соціальних реформ, але і негативно впливає на благополуччя кожного окремого громадянина.

Вивести заробітну плату з тіні можливо, лише застосовуючи комплекс законодавчих заходів. При цьому, підтримуємо позицію Бойко З. В., стосовно того що вдосконалення інституту соціального страхування в даному напрямі, вбачається, в першу чергу, в оптимізації фіскального навантаження на фонд оплати праці. Дана проблема характеризується підвищеною чутливістю, оскільки страхові внески, що нараховуються на фонд оплати праці є елементом витрат виробника продукції і тому прямо впливають на її собівартість, а отже в кінцевому випадку на фінансовий результат діяльності. Тому природно, що в тих га-

лузях національної економіки, які характеризуються високим рівнем витратної складової виробничого процесу це питання є особливо гострим [1].

Показовою в даному контексті є сільськогосподарська галузь, яка за останні п'ятнадцять років пережила складний шлях і постійні зміни в системі взаємовідносин із фондами соціального страхування. Введення в дію з 1999 р. фіксованого сільськогосподарського податку звільнило сільськогосподарських товаровиробників на наступні два роки повністю від необхідності сплати страхових внесків, а на період до 2005 р. від сплати їх найбільшої складової – внесків до Пенсійного фонду. Далі ще чотири роки – протягом 2005 – 2008 рр. тривав так званий пільговий період часткового використання загального розміру тарифу по страхових внесках до Пенсійного фонду. Однак щороку, така частка зростала, а отже навантаження роботодавців-аграріїв платників страхових внесків постійно підвищувалося і в результаті у 2009 р. вийшло на загальний із іншими галузями рівень. (табл. 1).

Таблиця 1

**Динаміка зміни навантаження по сплаті страхових внесків
сільськогосподарськими товаровиробниками**

Показник	1999р.	2001р.	2005р.	2007р.	2008р.	2009р.	2011р.	2014 – 2015 рр.	2016 – 2021 рр.
Питома вага страхових внесків у фонді оплати праці, %	0,00	1,67	11,81	16,56	23,28	30,41	38,77	37,19	22,00

Під лозунгом необхідності вирішення проблеми оптимізації розмірів страхових внесків для роботодавців, починаючи з 2011 р. в нашій країні запроваджено Єдиний внесок на загальнообов'язкове державне соціальне страхування. Такі законодавчі новації були направлені на значне спрощення механізмів розрахунків за всіма видами соціального страхування. Паралельно змінились методика нарахування страхових внесків, однак головна проблема зменшення навантаження на фонд оплати праці не було вирішено, адже величина тарифу по Єдиному соціальному внеску стала фактичним підсумком розмірів ставок страхових внесків, що до цього сплачувались до окремих соціальних фондів. Лише за рахунок законодавчого перегляду ставок страхового внеску за соціальним страхуванням від нещасних випадків на виробництві в загальному дещо зменшились, однак залишилось на дуже високому рівні.

Однак фактично питання оптимізації фіскального навантаження по внесках в системі соціального страхування зовсім не вирішувалось, більше того таке навантаження навіть стало зростати в зв'язку з появою категорій мінімальний страховий внесок для платників єдиного податнику тощо. Сільськогосподарські товаровиробники теж не відчували жодних послаблень в цьому питанні, адже збільшення розміру заробітної плати, як номінальної, так і реальної є об'єктивними реаліями їх фінансово-господарської діяльності.

Введення в дію з 1 січня 2015 р. Закону України „Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо реформування загальнообов'язкового державного соціального страхування та легалізації фонду оплати праці” на ду-

мку законотворців запропонувало напрямок вирішення питання „тіньової зарплати”, а також збільшення доходів найманих працівників. Фактично для платників Єдиного соціально внеску передбачили можливість його сплати із застосуванням понижуючих коефіцієнтів до базового тарифу від 0,4 і вище.

В зв'язку з цим пропонуємо власне бачення вирішення даної проблеми. Не ставлячи під сумнів доцільність стимулювання збільшення розмірів заробітних плат та їх повної їх легалізації нами теж підтримується ідея зменшення розмірів страхових тарифів. Адже аграрії, які на сьогодні практично позбавлені державної фінансової підтримки, зокрема у формі пільгових кредитів в кризовій ситуації, реально не спроможні виконувати ті «чотири умови», що передбачають останні законодавчі зміни.

Список використаних джерел:

1. Бойко З. В. Податок на доходи фізичних осіб. *Матеріали міжнародної науково-практичної конференції [„Економіка в контексті інноваційного розвитку: стан та перспективи”]*. 2018. № 1(08). С. 24-29.

2. Кловська Ю. Податок на доходи фізичних осіб. *Дебет Кредит*. 2018. № 18-19. С. 38-39.

3. Мельник В. М. Фіскальна ефективність податку з доходів фізичних осіб в Україні: можливості зростання. *Фінанси України*. 2019. № 12. С. 38-41.

4. Мартиненко В. П. Основні напрямки розвитку оподаткування доходів фізичних осіб. *Формування ринкових відносин в Україні*. 2017. № 5. С. 70-73.

Рудик Вікторія, освітньо-професійна програма Фінанси, банківська справа та страхування спеціальності 072 Фінанси, банківська справа та страхування СВО «Бакалавр»

Безкровний Олександр, к.е.н., доцент, професор кафедри фінансів, банківської справи та страхування

ФІНАНСОВЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ БАНКІВСЬКИХ ПОСЛУГ

Сучасні банківські установи функціонують в умовах, які постійно змінюються, пов'язаних із мінливою політичною та економічною ситуацією. Це вимагає повсякденної готовності до ризику, який повинен забезпечуватись оптимальними джерелами формування фінансових ресурсів. Таким чином дослідження питань, пов'язаних із фінансовим забезпеченням банківських послуг набуває важливого значення.

Щодо самого визначення «фінансового забезпечення» в економічній літературі немає єдиної думки. Цікавою є думка О. І. Москаля, який трактує фінансове забезпечення як сукупності економічних відносин, які виникають в процесі пошуку, залучення та ефективного використання фінансових ресурсів [1, с. 7].

Професор Ю. М. Воробйов розглядає фінансове забезпечення на рівні суб'єктів підприємництва, як систему методів, форм, способів, інструментів та схем формування і використання фінансових ресурсів для виконання основного завдання фінансово-господарської діяльності суб'єктів підприємництва [2, с. 46].

Фінансове ж забезпечення саме банківських послуг визначаються особливостями функціонування банківських установ. Для них характерний вид підприємницької діяльності, який пов'язаний із рухом позичкових капіталів.

В ринкових умовах функціонування банки не обмежуються лише акумуляцією коштів і наданням кредитних ресурсів. Вони надають лізингові, брокерські послуги, управляють фінансовими ресурсами та власністю за дорученнями клієнтів, надають послуги з перевезення цінностей (інкасації), здійснюють операції з цінними паперами, валютно-обмінні операції та здійснюють інші послуги. Якщо банку потрібні додаткові ресурси, вони можуть залучати кошти на фінансовому ринку, беручи кредити на міжбанківському ринку або в центральному банку.

В умовах боротьби за свого клієнта банківські установи не тільки підлаштовуються під реалії часу, а і запроваджують все нові технології. Фінансові технології забезпечують для клієнта низку конкурентних переваг. Якщо раніше потрібно було відвідувати відділення банку, використовувати свій вільний час на черги, на сьогоднішній день багато операцій можна провести дистанційно. Це дуже зручно для клієнта, тому банки змушені постійно впроваджувати інновації для забезпечення переваг перед своїми клієнтами та конкурентами. Водночас фінансові інновації підвищують рівень конкурентоспроможності, сприяють не тільки отриманню прибутку але і скороченню витрат.

Отже, по-перше, фінансове забезпечення банківських послуг передбачає формування ресурсів банку у тому розмірі, який достатній для ефективної діяльності та базується на використанні власних, залучених та запозичених коштів; по-друге, головним джерелом фінансового забезпечення є залучені кошти. Це зумовлюється специфікою діяльності банківських установ як фінансових посередників, які мобілізують тимчасово вільні кошти на фінансовому ринку для подальшого надання банківських послуг.

Список використаних джерел:

1. Москаль О. І. Фінансове забезпечення розвитку агропромислового виробництва регіону (на матеріалах Чернівецької області): автореф. дис. на здобуття наук. ступ. канд. екон. наук: спец.: 08.04.01. Київ, 2001. 16 с.

2. Воробйов Ю. М. Фінансове забезпечення розвитку санаторно-курортних закладів. Науковий вісник: Фінанси, банки, інвестиції, № 3, 2012. С. 46-49.

Солодовник Марина, освітньо-професійна програма Фінанси, банківська справа та страхування спеціальності 072 Фінанси, банківська справа та страхування СВО «Магістр»

Дорошенко Ольга к.е.н., доцент, доцент кафедри фінансів, банківської справи та страхування

СУТНІСТЬ ТА ОСОБЛИВОСТІ УПРАВЛІННЯ КАПІТАЛОМ

Капітал – це економічна категорія, яка відома давно, але отримала новий зміст в умовах ринкових відносин. Як головна економічна база створення і розвитку підприємства, капітал у процесі свого функціонування забезпечує інтереси держави, власників і персоналу.

Капітал підприємства характеризує загальну вартість засобів у грошовій, матеріальній і нематеріальній формах, які інвестуються у формування його активів.

Для ефективного функціонування підприємства важливе значення має визначення оптимальної потреби у власних фінансових ресурсах та позикових, забезпечення структури, джерел їх формування та обґрунтованих напрямків їх використання. Оптимізація структури джерел капіталу є однією з найскладніших процедур в управлінні формуванням капіталу і при створенні підприємства. Вона виражає таке співвідношення використання власного і позикового капіталу, при якому забезпечується найбільш ефективний взаємозв'язок між коефіцієнтом фінансової рентабельності і коефіцієнтом фінансової стійкості і тим самим максимізується ринкова вартість (ціна) підприємства [1]. Слід зазначити, що нарощування майнового потенціалу підприємства та розширення господарської діяльності за рахунок власних джерел в більшості випадків є можливим при наявності позитивних показників фінансових результатів. Альтернативним кроком є залучення кредитних ресурсів, що не завжди є можливим, враховуючи рівень кредитоспроможності позичальника. В іншому випадку більш реальним шляхом є залучення коштів зовнішніх інвесторів, що в свою чергу зменшить потребу підприємства у кредитних ресурсах.

Власний капітал є чинником фінансової стабільності підприємства, проте його обсяги є обмеженими, а вартість – вищою за позиковий. Формування фінансових ресурсів лише за рахунок власних джерел є підґрунтям для забезпечення абсолютного рівня фінансової стійкості та високого рівня платоспроможності підприємства в довгостроковому періоді і, як наслідок, знижує ймовірність банкрутства. Крім того, використання лише власного капіталу, на перший погляд, дає змогу отримати більш високий рівень прибутку, адже не потрібно сплачувати відсотки за користування позиковими коштами. В той же час фінансування діяльності лише за рахунок власних коштів однозначно обмежує масштаби ведення бізнесу і виключає можливості зростання рентабельності капіталу за рахунок позикових джерел фінансування.

Аналіз використання залучених джерел фінансування показує, що за рахунок позикового капіталу підприємство має більше можливостей нарощення свого виробничого потенціалу та розширення бізнесу. Крім того, залучити додатковий позиковий капіталу можна значно швидше, ніж сформувати власний, особливо при високому рівні кредитоспроможності. Також раціональне використання власного капіталу дає можливість використати ефект фінансового лівериджу і, як наслідок, створити умови для збільшення рентабельності активів. В умовах достатніх показників рентабельності господарської діяльності використання позикових коштів навіть в умовах необхідності сплачувати за їх користування дає змогу формувати додатковий прибуток, а отже за великим рахунком перетворюється на додаткове джерело формування власного капіталу (за рахунок більшої суми нерозподіленого прибутку).

У процесі формування структури капіталу кожного суб'єкта господарювання має бути врахована ціла низка чинників, серед яких варто виокремити наступні: стадія життєвого циклу підприємства, кон'юнктура товарного та фі-

нансового ринку, галузеві особливості операційної діяльності підприємства, тривалість операційного циклу, рентабельність діяльності, значення коефіцієнта операційного лівериджу, рівень кредитоспроможності, схильність власників до ризику (не дивлячись на те, що це є не економічним, а психологічним фактором), система оподаткування прибутку, рівень фінансової незалежності, інфляційні коливання тощо [3].

Критерій мінімізації рівня фінансових ризиків заснований на попередній оцінці вартості власного і позикового капіталу за різних умов джерел їх формування [2]. Проте в даному випадку збільшується ризик втрат додаткових доходів внаслідок недосконалої структури капіталу та ризик виплат по власному капіталу в останню чергу, лише після сплати відсотків за користування позиковим капіталом. Даний критерій може бути використаний на етапах «піднесення», коли загальною метою формування капіталу є максимізація прибутку і мінімізація ціни та фінансових ризиків.

Сgbcjr dbrjhbcnfyb[l;thtk^

1. Литовченко О. Ю., Макуха С. А. Оптимізація структури капіталу як складова стратегії забезпечення фінансової безпеки підприємства. *Вісник економіки і промисловості*. 2010. № 29. С. 134–136.

2. Семенов А. Г., Плаксюк О. О., Ярошеквська О. О. Ефективне управління структурою капіталу акціонерного товариства. *Вісник економічної науки України*. 2010. № 2 (18). С. 137–144.

3. Чорна О. М., Мацнаєва О. О. Економічний зміст та проблематика управління капіталом підприємства реального сектору економіки України. *Науковий вісник: Фінанси, банки, інвестиції*. 2013. № 2. С. 48 – 56.

Телятник Валерія, освітньо-професійна програма Фінанси, банківська справа та страхування спеціальності 072 Фінанси, банківська справа та страхування СВО «Бакалавр»

Краснікова Оксана, к.е.н., доцент, доцент кафедри фінансів, банківської справи та страхування

ОСОБЛИВОСТІ КАТЕГОРІЇ «БАНКІВСЬКА ПОСЛУГА»

Досліджуючи економічну сутність банківської послуги необхідно відзначити неоднозначність трактувань даної економічної категорії. Якщо звернутися до Закону України «Про банки та банківську діяльність», то не знайдемо жодного визначення банківських послуг [1].

Сучасні дослідники розглядають поняття «банківська послуга» у різних змістовних контекстах. Так, Брегеда О. А. формулює банківську послугу, як «набір упорядкованих дій банку, які безпосередньо не є пов'язаними із формуванням та використанням ресурсів банку і не несуть ризику їх втрати» [2, с. 7].

На думку Ю.С. Масленченкова, «банківські послуги» є результатом виконання «банківських операцій», це кінцевий етап задоволення клієнтських потреб. А «банківський продукт» є не що інше, як конкретний прояв «банківської послуги». Свого роду матеріалізація абстракції, той чи інший метод, спосіб надання послуги [3].

Банківська послуга як самостійна економічна категорія має складну природу. У порівнянні з іншими продуктами матеріальної сфери виробництва, банківські послуги мають свої особливості, а саме: банківські послуги не набувають безпосереднього матеріального втілення у традиційному розумінні; відносини з банком мають переважно довгостроковий характер; нерозривність процесу надання та споживання банківських послуг; оперування з грошима у різних формах – готівкою та грошима у безготівковій формі.

Якщо розглядати банківські послуги у порівнянні з банківськими операціями, то різниця полягає у наступному. Банківські послуги безпосередньо не пов'язані з формуванням та використанням ресурсів банку; є менш ризиковими, не акумулюють кредитний та процентний ризик; доходи від послуг відносять до кінцевого споживання, а від операцій – до проміжного споживання; можуть супроводжувати виконання банківської операції; за послуги стягується плата у вигляді комісії, за операції у вигляді процентних доходів або витрат банку.

Таким чином, банківську послугу можна визначити як комплексний результат діяльності банку із максимального задоволення зростаючих із часом вимог клієнта при проведенні банківських операцій або із залучення тимчасово вільних ресурсів, спрямована на одержання прибутку.

Таким чином, «банківська послуга» - це соціально-економічні відносини між банком та банківським клієнтом щодо задоволення потреби в зберіганні, примноженні грошових ресурсів, залученні грошових ресурсів як інструменту (блага) для задоволення тих чи інших потреб споживача, задоволенні потреб, які випливають із комісійно-посередницьких можливостей банку і відповідних клієнтських потреб, на комерційних умовах.

Список використаних джерел:

1. Закон України «Про банки та банківську діяльність». Урядовий кур'єр. 2001. 17 січня.
2. Брегеда О.А. Ринок банківських послуг в Україні: сучасний стан та перспективи розвитку: автореф. дис. канд. екон. наук. К., 2002. С. 6-21.
3. Масленченков Ю.С. Технология и организация работы банка: теория и практика. М., 1998.

Циб Андрій, освітньо-професійна програма Фінанси, банківська справа та страхування спеціальності 072 Фінанси, банківська справа та страхування, СВО «Бакалавр»

Бражник Людмила, к.е.н., доцент, доцент кафедри фінансів, банківської справи та страхування

РУХ ГРОШОВИХ КОШТІВ СУБ'ЄКТІВ ПІДПРИЄМНИЦТВА

Грошові надходження суб'єктів підприємництва пов'язані із здійсненням різних господарських і фінансових операцій, обсяг яких залежить від різних факторів.

У процесі дослідження нами було розглянуто рух грошових коштів комунального підприємства «Полтававодоканал». Основним завданням підприємства є добування, транспортування і доставка питної води споживачам, а також

відведення вод після споживання абонентами по каналізаційним мережам на очисні споруди для очистки від забруднень.

За результатами дослідження маємо таку інформацію про рух грошових коштів: доходи нараховані на загальну суму 322075 тис. грн (без ПДВ) в т.ч: 298216 тис. грн – від основної діяльності (централізоване водопостачання та водовідведення і послуги з централізованого постачання холодної води, водовідведення). Фактичний дохід більше запланованого фінансовим планом підприємства на 9,1% через підвищення тарифів з 05.02.2020 р.. 9006 тис. грн – доходи від надання послуг з іншої діяльності та 9541 тис. грн – інші операційні доходи.

Доходи від іншої діяльності це доходи від надання послуг з приєднання мереж водопостачання, водовідведення, надання в оренду нерухомого майна та розміщення обладнання, виготовлення та видачі технічних умов на підключення до мереж, розробки проектно-технічної документації, прочистки каналізаційних мереж та колодязів та інші роботи та послуги. 5312 тис. грн – фінансові та інші доходи від звичайної діяльності (в основному це амортизація придбаних за рахунок цільового фінансування).

Загальні витрати підприємства в 2020 році були на рівні запланованому фінансовим планом підприємства, вони знизилися на 6,5 % у порівнянні з 2019 роком та склали 334503 тис. грн, в т.ч: 333195 тис. грн – витрати операційної діяльності (знизилися на 5 %), 1308 тис. грн – фінансові та інші витрати звичайної діяльності (знизилися майже в 5 разів).

Рівень відшкодування діючими середньозваженими тарифами фактичної собівартості послуг за 2020 рік склав водопостачання 99%, водовідведення 82%.

Фінансовим результатом діяльності КП ПОР «Полтававодоканал» за 2020 рік є збиток в розмірі 12428 тис. грн. Але щороку збитки зменшуються, так зменшення у порівнянні з 2019 роком відбулося в 2,7 рази.

Отже, в результаті дослідження нами було з'ясовано, що підприємство є збитковим. Для запобігання подальшої збитковості та погіршення фінансового стану підприємством ведеться робота щодо встановлення нових економічно обґрунтованих тарифів на водопостачання та водовідведення, вишуковуються внутрішні резерви для скорочення витрат, підсилення роботи по виявленню та запобіганню нераціонального використання ресурсів.

Список використаних джерел:

1. Аранчій В.І., Чумак В.Д., Бражник Л.В. Фінанси підприємств. Навчальний посібник. Полтава : РВ ПДАА, 2018. 350 с.

Шамрай Катерина, освітньо-професійна програма Фінанси, банківська справа та страхування спеціальності 072 Фінанси, банківська справа та страхування, СВО «Магістр»

Щелкунова Марина, освітньо-професійна програма Фінанси, банківська справа та страхування спеціальності 072 Фінанси, банківська справа та страхування, СВО «Магістр»

Лашко Тетяна, освітньо-професійна програма Фінанси, банківська справа та страхування спеціальності 072 Фінанси, банківська справа та страхування, СВО «Магістр»

Безкровний Олександр, к.е.н., доцент, професор кафедри фінансів, банківської справи та страхування

ЕФЕКТИВНІСТЬ ВИКОРИСТАННЯ ОСНОВНИХ ЗАСОБІВ ПІДПРИЄМСТВ АГРАРНОЇ СФЕРИ ТА СУЧАСНІ НАПРЯМИ ЇЇ ПІДВИЩЕННЯ

Ефективне використання основних засобів має велике значення як для підприємства, так і для економіки країни в цілому. Повніше використання основних засобів на підприємстві веде до зменшення потреби у введенні в експлуатацію нових виробничих потужностей, до збільшення випуску обсягів продукції та підвищення рівня її якості (а значить, і прибутку), прискорює їх оборотність, що значною мірою сприяє вирішенню проблеми скорочення розриву в термінах фізичного і морального зносу, прискорює темпи оновлення основних фондів.

В сучасних умовах зростання конкуренції між приватними підприємствами в сфері надання послуг технічного сервісу стає очевидним що будь-яке підприємству необхідно прикладати всіх зусиль для підвищення ефективності використання власних основних засобів. Це є гарантом підвищення продуктивності праці, що неодмінно приведе до збільшення доходів, а отже і до підвищення рівня конкурентоздатності. Тому існує нагальна потреба збільшення максимальної ефективності діяльності підприємства і це повинно стати однією з ключових завдань для будь-якої організації.

Також слід погодитись з позицією В. Швець, про те що при ефективному використанні основних фондів знижується потреба в них, що веде до економії, тобто мінімізації витрат, а це, в свою чергу, знову-таки впливає на підвищення рівня конкурентоздатності. Ефективне функціонування основних виробничих засобів залежить від того, наскільки повно реалізуються екстенсивні та інтенсивні фактори поліпшення їх використання. Всі резерви підвищення ефективності використання основних виробничих фондів і потужностей можна звести до двох груп резервів – інтенсивним і екстенсивним – відповідно з показниками [4].

Резерви підвищення ефективності сільськогосподарського виробництва визначаються різницею між досягнутим і можливим рівнем використання основних засобів. Багаторічна практика свідчить про те, що в кожному господарстві є значні резерви підвищення рівня ефективного використання основних засобів і економічної ефективності сільського господарства в цілому.

Покращення інтенсивності використання обладнання можна досягнути та

кож встановленням більш потужного обладнання, яке б мало високу продуктивність та порівняно невеликі витрати електроенергії.

Покращення екстенсивного використання обладнання сприяє зменшенню простоїв, часу на підготовчі та допоміжні операції, збільшення часу роботи обладнання, що досягається шляхом покращення організації виробництва через проведення заходів по розширенню виробничого інструменту. В результаті освоєння раціональних методів, і прийомів праці робітником по виготовленні деталі на токарних верстатах зменшується витрата часу на виконання цього комплексу прийомів.

Ефективність використання основних засобів відіграє важливу роль для діяльності підприємства:

- збільшується економічний потенціал і виробничі можливості галузі, підвищується технічний рівень виробництва;
- складаються широкі можливості для прискорення переорієнтації підприємств на випуск нової продукції, яка користується підвищеним попитом у споживачів;
- збільшуються темпи зростання продуктивності праці, поліпшення якості промислової продукції та інших показників.

Існують різні сучасні підходи щодо оцінювання ефективності використання основних засобів, але для проведення більш ґрунтовної аналітичної оцінки ефективності використання основних виробничих засобів використовують нижченаведену систему показників, яку можна розділити на такі групи:

- показники ефективності стану та відтворення основних засобів;
- показники ефективності використання основних засобів (узагальнюючі показники та коефіцієнти використання устаткування та виробничих площ) [2].

Для вирішення завдання підвищення використання основних засобів та отримання бажаних результатів у діяльності підприємства повинні бути розроблені конкретні шляхи, спрямовані на поліпшення використання основних засобів, практичне застосування яких дасть змогу використовувати наявні на підприємствах резерви підвищення їх ефективності, а також визначити основні чинники, що сприятимуть цьому.

У цілому сукупність резервів покращення використання основних засобів підприємства може бути поділена на 3 групи:

1. Технічне вдосконалення засобів праці, яке передбачає: технічне переозброєння на базі комплексної автоматизації та впровадження гнучких виробничих систем; заміну застарілої техніки, модернізацію обладнання; ліквідацію вузьких місць і диспропорцій у виробничих потужностях підприємства; механізацію допоміжних та обслуговуючих виробництв; розвиток винахідництва та раціоналізаторства.

2. Збільшення тривалості роботи машин та обладнання за рахунок: ліквідації незадіяного обладнання (здавання його в оренду, лізинг, реалізація тощо); скорочення строків ремонту обладнання; зниження простоїв: цілозмінних та всередині змін.

3. Покращення організації та управління виробництвом, а саме: прискорення досягнення проектної продуктивності введених в експлуатацію основних

фондів; впровадження наукової організації праці та виробництва; покращення забезпечення матеріально-технічними ресурсами; вдосконалення управління виробництвом на базі сучасної комп'ютерної техніки; розвиток матеріальної зацікавленості працівників, що сприяє підвищенню ефективності виробництва.

Однією з головних ознак підвищення рівня ефективного використання основних засобів підприємства, на нашу думку, є збільшення обсягів виробництва продукції. У свою чергу, обсяги виробництва продукції за наявної та незмінної кількості обладнання залежать, по-перше, від ефективності використання фонду робочого часу протягом зміни, доби, місяця тощо, тобто від екстенсивності їх використання; по-друге, від повноти використання можливостей обладнання з погляду його часової, добової, місячної виробничих потужностей.

Щоб використання основних засобів було справді економічно вигідним та ефективним, необхідно не тільки стежити за його технічним станом, а й залучати фахівців при проведенні складних ремонтів; вивчати ринки виробництва; залучати спеціалістів маркетингового відділу; підвищувати рівень спеціалізації виробництва [1].

Ефективність сільськогосподарського виробництва значною мірою визначається структурою основних виробничих засобів. Діяльність сільськогосподарських підприємств можлива лише в тому випадку, якщо об'єкти основних засобів формують у цілому комплексну, пропорційно організовану, узгоджену структуру [3].

У даній ситуації актуальним стає всебічне дослідження стану і використання основних виробничих засобів сільського господарства, що дає можливість здійснювати ефективне управління основними виробничими засобами, що дозволить забезпечити стабільний розвиток галузі в цілому. Однак виробничий потенціал сільського господарства продовжує знижуватися. Про це свідчать високий ступінь зносу основних виробничих коштів, значне перевищення нормативних термінів служби обладнання, скорочення обсягу інвестицій в основний капітал

Підвищення ефективності використання основних засобів сільськогосподарського виробництва в Україні передбачає наявність довгострокового плану дій, спрямованого на розширення матеріально-технічного складу та вдосконалення структури основних засобів, підвищення рентабельності їх використання.

Необхідно визначити масштаби, темпи, пропорції відтворення, спрямовані на підвищення ефективності експлуатації основних засобів, методів знаходження джерел і резервів для їх розширення і зростання. Покращення ефективності використання основних виробничих фондів виражається не тільки в збільшенні виробництва продукції, але і в економії сировини, матеріалів, палива та інших матеріальних ресурсів, які не знаходять відображення в показнику фондівіддачі. Фондовіддача може зменшитися, а фондорентабельність збільшитися — це залежить від напрямків нових капітальних вкладень.

Тому для оцінки ефективності використання основних виробничих фондів по" ряд з фондівіддачею застосовують показник фондорентабельності. Основною метою аналізу основних фондів є визначення шляхів підвищення ефек-

тивності використання основних фондів. Аналіз використання основних фондів дозволяє:

- виявити і оцінити зміни, що відбуваються в складі і структурі основних фондів, їх технічний стан;
- визначити, як використовуються основні фонди і які резерви їх використання є на підприємстві;
- встановити відповідність змін, що відбуваються вимогам перспективного розвитку фірми, потребам ринку, конкурентним можливостям;
- відібрати найбільш важливі фактори і виявити їх кількісний вплив на зміну рівня використання основних фондів.

Поліпшення використання основних фондів вирішує широке коло економічних проблем, спрямованих на підвищення ефективності виробництва: збільшення обсягу випуску продукції, зростання продуктивності праці, зниження собівартості, економію капітальних вкладень, збільшення прибутку і рентабельності капіталу і, в кінцевому рахунку, підвищення рівня життя суспільства

Підсумовуючи здійснене дослідження зауважимо, що підвищення ефективності використання основних засобів в даний час мають величезне значення, оскільки підприємства, що мають в своєму розпорядженні основні фонди, повинні не тільки прагнути їх модернізувати, але і максимально ефективно використовувати те, що є, особливо в існуючих умовах дефіциту фінансів і виробничих інвестицій. Вирішення проблеми підвищення ефективності використання основних засобів – це одне з основних завдань діяльності підприємств, від результату якого залежить фінансовий стан та конкурентоспроможність підприємства. Напрямки підвищення ефективності використання основних засобів повинні визначатися існуючим станом підприємства, зумовленим впливом зовнішніх і внутрішніх факторів середовища його функціонування.

Список використаних джерел:

1. Бланк И. А. Управление активами. Київ : Ника-Центр, Эльга, 2000. 715 с.
2. Власова Н. О., Чорна С. О., Зубков С. О. Ефективність політики фінансування необоротних активів підприємств : монографія. Харків: Харк. держ. ун-т харчування та торгівлі, 2008. 267 с.
3. Власюк Г. В., Зиміна О. І. Шляхи вдосконалення основних засобів. *Держава та регіони. Серія: Економіка та підприємництво*. 2018. № 4. С. 32-36.
4. Швець В., Борисюк О. Необоротні активи в системі кругообороту капіталу підприємства. *Економіка*. 2020. № 118. С. 53-55.

Секція 3. «Освітньо-професійна програма Політологія

*Пикало Олександр, освітньо-професійна програма Політологія спеціальності
052 Політологія, СВО «Бакалавр»*

*Приходько Сергій, к.п.н., доцент, професор кафедри гуманітарних і соціальних
дисциплін*

КОМУНАЛЬНА ОРГАНІЗАЦІЯ «ІНСТИТУТ РОЗВИТКУ МІСТА» ПОЛТАВСЬКОЇ МІСЬКОЇ РАДИ: ПРИНЦИПИ ДІЯЛЬНОСТІ

Функціонування органів місцевого самоврядування пов'язано не лише прийняттям управлінських рішень на місцях і фінансуватися за рахунок платників податків, це і залучення інвестицій з-за кордону комунікація з представниками місцевого бізнесу та активної громадськості саме цим і займається Комунальна організація (КО) «Інститут розвитку міста». КО «Інститут розвитку міста» є самостійним підприємством яке створене та підпорядковується Полтавській міській раді. Діяльність цієї організації визначена та затверджена статутом. Провідними положеннями, що розкривають діяльність організації є такі пункти

Діяльність Комунальної організації здійснюється без мети одержання прибутку. Комунальна організація створена з метою:

- сприяння реалізації стратегії громади та Концепції інтегрованого розвитку міста «Полтава-2030», надання аналітичної підтримки цьому процесу, направленої на задоволення потреб Полтавської міської територіальної громади;
- залучення для проєктів розвитку громади позабюджетних фінансових та інших ресурсів, інвестицій;
- налагодження партнерських відносин з містами-побратимами/ партнерами та донорськими організаціями;
- проведення тренінгів та здійснення науково-дослідницької діяльності;
- участі та сприяння у формуванні та реалізації державної і місцевої політики: у сферах цифровізації, цифрового розвитку, цифрової економіки, цифрових інновацій та технологій, електронного урядування та електронної демократії, розвитку інформаційного суспільства, інформатизації; у сфері впровадження електронного документообігу; у сфері розвитку цифрових навичок та цифрових прав громадян; у сфері надання електронних та адміністративних послуг; у сфері розвитку ІТ-індустрії.
- виконання робіт та надання послуг визначених Статутом, у тому числі інших послуг, які не заборонені чинним законодавством України [1].

Концепція інтегрованого міського розвитку є основним елементом забезпечення сталості розвитку міст і невід'ємною частиною щоденної роботи посадових осіб місцевого самоврядування. Це дієвий інструмент неформального міського планування, що дозволяє у порівняно короткий час визначити головні проблеми міста та знайти можливі ключові рішення, які мають імпульсний вплив на економічний та просторовий розвиток певних районів та кварталів міста. Швидкість знаходження таких рішень залежить від наявності та доступності якісної аналітики, базових даних та іншої належної інформації. Аналітичний

етап дуже важливий для визначення першопричин проблем, які, зазвичай, багатогранні та потребують саме інтегрованих рішень. Такий підхід дозволяє оптимально використовувати наявний потенціал з точки зору отримання максимального ефекту від синергії міжсекторальної взаємодії.

На відміну від статичного формального планування, неформальне планування не тільки зберігає час, але й має сильний динамічний ефект для міста. Підготовка стратегічних концепцій у неформальному плануванні на основі досліджень та вивчення тенденцій розвитку ринків, економіки, нових технологій, соціології, досягнень науки тощо дозволяє містам реагувати на зміни зовнішнього середовища, підвищувати свою конкурентоспроможність та досягати значного прогресу на місцевому, національному і міжнародному рівні [1].

Комунальна організація здійснює свою діяльність на основі та відповідно до чинного законодавства України, керуючись законами України, Постановами і розпорядженнями Кабінету Міністрів України, правилами, інструкціями, Технічними умовами, рішеннями засновника, виконавчого комітету Полтавської міської ради та іншими чинними нормативно-правовими актами загальнодержавного та місцевого значення, а також Статутом [2].

Майно Комунальної організації знаходиться у комунальній власності і закріплюється за Комунальною організацією на праві оперативного управління.

Майно Комунальної організації складають виробничі та невиробничі фонди та оборотні кошти, а також інші цінності, вартість яких відображається в балансі Комунальної організації.

Власник майна, в особі Органу управління і управління майном комунальної власності міста, закріпленого за Комунальною організацією на праві оперативного управління, здійснює контроль за належним використанням та збереженням належного йому майна безпосередньо або через уповноважений ним орган відповідно до цього Статуту та законодавчих актів України.

Майно Комунальної організації, придбане ним у процесі здійснення своєї діяльності, також належить на праві комунальної власності Полтавській міській територіальній громаді, в особі Полтавської міської ради, та перебуває на балансовому обліку Комунальної організації і закріплене за Комунальною організацією на праві оперативного управління [2].

Джерелами формування майна Комунальної організації є:

- майно, передане Комунальній організації Власником;
- майно, придбане у інших юридичних та фізичних осіб;
- майно та майнові права, безоплатно передані Комунальній організації іншими фізичними чи юридичними особами;
- інші джерела, не заборонені законом.

Джерелами формування фінансових ресурсів Комунальної організації є:

- кошти міського бюджету, передбачені на реалізацію міських програм, затверджених Полтавською міською радою;
- бюджетні кошти, передбачені на реалізацію проєктів згідно з чинним законодавством України;
- кошти, які надходять як компенсація вартості отриманих державних послуг;

- кошти які надходять у вигляді безповоротної фінансової допомоги чи добровільних пожертвувань;

- кошти, отримані з державного бюджету, державних або міжнародних фондів або в межах технічної чи благодійної, у тому числі гуманітарної допомоги;

- інші джерела, не заборонені чинним законодавством України [2].

Забороняється розподіл отриманих доходів (прибутків) або їх частини серед Власників, працівників (крім оплати їхньої праці, нарахування єдиного соціального внеску), членів органів управління та інших пов'язаних з ними осіб.

Відчуження основних засобів та нерухомого майна здійснюється за рішенням Власника, а також за ініціативою та за погодженням з Органом управління, відповідно до порядку, встановленого чинним законодавством.

Комунальна організація має право здавати в оренду відповідно до чинного законодавства (крім цілісних майнових комплексів) підприємствам, організаціям, установам, а також громадянам, основні засоби з дозволу Власника у встановленому порядку.

Передача під заставу майнових об'єктів, що відносяться до основних фондів, передавання в оренду цілісних майнових комплексів, відокремлених структурних одиниць та підрозділів Комунальна організація має право лише за рішенням Власника [2].

Комунальна організація здійснює володіння, користування землею та іншими природними ресурсами відповідно до предмету діяльності та чинного законодавства.

Доходи (прибутки) Комунальної організації використовуються виключно для фінансування видатків на її утримання, реалізації мети (цілей, завдань) та напрямів діяльності, визначених цим Статутом.

У разі припинення Комунальної організації (у результаті її ліквідації, злиття, поділу, приєднання або перетворення) її активи зараховуються до доходу місцевого бюджету або підлягають передачі одній або кільком неприбутковим організаціям відповідного виду.

Управління Комунальною організацією здійснюється відповідно до умов цього Статуту на основі поєднання прав Власника щодо оперативного управління своїм майном та самоврядування трудового колективу Комунальної організації [2].

Структура Комунальної організації затверджується рішенням Органу управління.

Комунальна організація самостійно встановлює чисельність штату та штатний розпис за погодженням з керівником Органу управління.

Список використаних джерел

1. Полтава 2030. Інтегрований розвиток міста. URL: <https://www.2030.poltava.ua/ua/> (дата звернення 01.10.2021)

2. Статут Комунальної організації «Інститут розвитку міста» Полтавської міської ради. (Нова редакція). Полтава, 2021. 12 с.

Секція 4. «Освітньо-професійна програма Германські мови та літератури (переклад включно) – перша англійська

Рибалко Валентина, освітньо-професійна програма Германські мови та літератури (переклад включно), перша – англійська спеціальності 035 Філологія, СВО «Бакалавр»

Тагільцева Яніна, к.ф.н., доцент, доцент кафедри гуманітарних і соціальних дисциплін

CULTURAL ASPECT OF TRANSLATION

For an effective translator to work in a foreign environment, it is necessary to have some information about the culture of the people, to analyze its main significant components. But it is also very important to understand one's national culture in order to have a clear picture of differences, to avoid misunderstandings and not to live in another's culture, as well as in one's own, hoping that everyone understands everything very well. To better understand all this, the purpose of this work is to compare Ukrainian and Georgian cultures.

Communication: low context or high context

Georgia. Since Asia speaks in a high context, and Georgia is the gateway to Asia, it is clear that Georgians are more likely to communicate in a high context. This can be confirmed by the fact that during the practice a group of Ukrainians came to a woman who had a large garden (2 hectares). After showing it in part, she said that come - you will be like a resort. After Sunday's meeting, she approached this group of students and asked, "How did you like Georgia?" Will you come again? " Of course, she meant whether students would come to her to work in her garden, although she did not say so. Or, for example, what they say: "What working guys we have!", Implying: "Stay, we will find you a husband."

Ukraine. We have an average context. Many phrases are spoken directly: "Let's not gather at our house, and then after you still wash and clean dishes." It is very vividly displayed in jokes that are not very intricate, for example: "New advertising campaign! Buy 10 belashes and collect a cat! " Or: "Something so ill today." "Oh, how are you going to get there by public transport, let me give you a ride." Or when guests gather, one of the hosts may say, "Oh, something so headache, probably due to the weather," which means "it's time to leave." Or: blowing up a bang at the academy on the day of the exam, the student shouted: "Happy New Year!", To which the teacher said: "Happy New Year!", Which meant "you do not pass the session, come next year."

Criticism: direct criticism or indirect criticism

Georgia. When polling the opinion of the bearers of culture differed: some said that they prefer to speak in the forehead, others said that they use indirect criticism. But the way they value relationships, we can conclude that when criticizing, they will still choose the words and do everything possible so that this criticism is not reflected in further relationships. When the police fined a group of students, there was not even a hint (both verbal and non-verbal) that you were here, stupid. When the little girl

was teaching Georgian, she could criticize, but only the letters that were written in the notebook. And she so humbly and lovingly just corrected the student.

Ukraine. In Lviv, in the Donbass, in the Dnieper, in Zaporizhia, they criticize directly, and in central Ukraine more mildly. You can often hear: "What happened to you?! Open your eyes!" Or: "You can not - do not climb! You will only be disgraced!" But as for some public speeches, events there, so where quite a lot of people are involved, then everyone will not criticize: "Well, nothing, next time it will definitely work! This is also an experience! Yes, we understand, in such a short time, and even such a complex topic ..." [1]

Disagreement: confrontation or avoidance of confrontation

Georgia. They will avoid confrontation, as any disputes are perceived not just as disagreement with this position, but as a struggle with the person himself, his humiliation. Examples were given in the lecture (about the ball and the window). Another situation: one person did not like that the students did not come to him, but no one quarreled, because a wise answer was given, an argument.

Ukraine. Ukrainians argue a lot, they are not afraid to express their opinion, and they also need to discuss in such a way that they do not talk at all later. It is very easy to start a conflict, and if they have already expressed their disagreement, they will quarrel to the end until they slam the door. But at the same time, at all kinds of public speeches, no one will sharply express their disagreement. This is usually seen as an "upstart" and "why delay others with your empty discussions" [1].

Time planning: linear time or flexible time

Georgia. Flexible time. When students asked what time the meeting was, they said, "10-11 in the morning." People just focused on it while everyone was together. Numerous stories about how they agreed on one time, but a friend came at a completely different time. As the bus waits for the late person and all is normal to it.

Ukraine. There is a clearly defined time for meetings. Non-punctuality is not the norm. But nevertheless, for example, at the university there are many debtors who have overdue delivery of the works, coursework. But if those dates and times were not so shifted, then maybe there would be fewer debtors, because the approach would be stricter, more meticulous.

Summarizing all the above, we can conclude that to be a professional translator it is important not just to know the translation of words, but also to understand what meaning was invested in these words. I believe that the practice of translating texts on various topics helps to improve professional skills.

Список використаних джерел:

1. Erin Meyer: The culture map. PublicAffairs, New York, 2015, p. 232
2. Multitran Dictionary. URL: <https://www.multitran.com/> (дата звернення 01.10.21)